

WESTERN ROMAN

LASSO

cijena 50d broj 602

SPORT BURGESS

Charles A. Seltzer:

SPORI BURGESS

Glavni i odgovorni urednik
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR „Vjesnik“ – RO Novinske-
izdavačka djelatnost, n. sol. o. (direktor Milan Be-
kić) – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n.
sub. o. (direktor Sead Saračević).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR „Vje-
snik“, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub.
o, OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih
izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije „Romani i stri-
povi“: **prof. dr Adolf Dragičević**

Uređivački kolegij: Ivica Bartolić (graf. ur.), Mar-
cel Čukli („Laso“), Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (biblioteke „Super strip“ i „Trag“),
Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. ur.), Milivoj Pa-
šček, Ana Župan-Bender („Život“).

Redakcija: Sonja Dunduš (daktilograf), Zdenka
Jočić-Beck (redaktor), Igor Mandić (novinar),
Branka Ožegić (teh. sur.), Ana Poldo-Hrastović
(novinar).

Tajništvo: Sanja Popović (tajnik), Biserka Pupa-
vac (poslovni tajnik).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Za-
greb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-
555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 602

CHARLES A. SELTZER: SPORI BURGESS

Naslov originala: **SLOW BURGESS**

Recenzija: Ida Biard

Copyright: Adventure Books, Ltd.

Prijevod: Marijan Krmpotić

LASO 602 izlazi 26. 4. 1985.

I

Dave Dawley se zaustavio ispred prodavaonice cigara u hotelu City. Po običaju zapalio je cigaru, duboko povukao dim, a zatim polagano i zadovoljno krenuo dalje gledajući ostale goste u predvorju hotela. Dawley je, osim što je bio najkrupnija ljudina, bio i najmoćniji čovjek u Paru.

– Podlac i spletkar. Premazan je svim mastima i neuhvatljiv – rekao je prodavač kada je Dawley izašao.

– Kada bih znao to što i Dawley zna o budućnosti grada, zacijelo bi me progutala noć – nastavi njegov sugovornik pošto se iskašljao.

– Opet ti o željeznici! Bolje ne pričaj o tome – nacerio se prodavač.

– Ne pričaj ni o ostalim poslovima u koje je upetljan Dawley – odgovori mu sugovornik namrgodeno.

– Točno – potvrdi prodavač cigara.

Dawley je zastao na drvenu trijemu ispred hotela. Promatrao je grad pronicavim pogledom kao uvijek dok je razmišljao o njegovoj budućnosti. Pogled mu se zaustavio na drečavu natpisu: SALOON DAWLEY. Oči su mu zasjale od zadovoljstva. Salun je bio vrlo un-

osan. Većina njegovih poslova bila je unosna.

Smiješio se dok mu je pogled lutao preko beskrajne ravnice koja se ispružila od grada prema istočnom obzorju. Iz toga će smjera doći željeznica, a sa željeznicom procvast će grad i on će se tada obogatiti.

Dawleyjeve su oči zadovoljno kružile oko brvnara i preko njih sve dok mu se pogled pun pohlepe nije zaustavio na jedinoj kući od opeka na suprotnoj strani ulice. Na pozlaćenoj ploči vrata pisalo je: BANK BURGESS.

Već tjedan dana banka je bila zatvorena zbog smrti vlasnika, Williama Burgessa. Dvojica računovoda, Galfant i Glenmere, radila su u banci na zaključivanju računa i knjiga o poslovanju banke.

Dawley je prešao ulicu i ušao u banku Burgess. Galfant, vrlo visok čovjek kao gora, otvorio mu je vrata. Nasmiješio mu se blago i udvorno.

– Jeste li što našli? – upita ga Dawley s natruhom nestrpljivosti u glasu.

– Još ništa. Sve smo pregledali. Nema ni komadića papira u kome bi pisalo što je pokojni Burgess namjeravao sa svojim imetkom.

Dawley je lakomo oblizao usne.

– Dobro – rekao je hitro. – Nastavite raditi. Izvijestit ću suca Quinna.

Izšao je iz banke i pošao ulicom smješkajući se. Nekoliko minuta kasnije stajao je ispred suca Quinna u nevelikoj sudnici.

– Quinne! – reče Dawley – Will Burgess je umro bez oporuke. Ako je neku i napisao, nitko ne zna gdje je. Burgess je imao sina Claya. O njemu se ništa ne zna ot- kako je otišao od kuće prije sedam godina. To je sve što ja znam. A i nitko drugi ne zna mnogo više. Jamačno je negdje zaglavio. Bur- gess nema drugih rođaka. To sam uspio otkriti iz njegovih dokume- nata.

Sudac Quinn je hropljivo disao. Bolovao je od astme. Bio je čovjek niska rasta, pedesetih godina, s upalim očima, visoka čela, a oko usana imao je duboku boru što je njihovoj mlohavosti davala drzak i posprdan izraz. Zapanjila ga je Dawleyjeva bezobzirnost i njegovo čeprkanje po pokojnikovim papi- rima na što nije imao nikakva prava.

– Kako ste se ... usudili ... po tu- dim stvarima. Pa to je protuzakoni- tok čovječe! Sud vas nije ovlastio da ... – nije mogao doći k sebi stari sudac.

– Pustite sada to! – nacerio mu se Dawley u brk. – Netko mora preuzeti Burgessovu imovinu. Ime- nujte me izvršiteljem Burgessove oporuke dok se ne pojavi zakonski baštinik.

Sudac Quinn se ukočio. Načas se činilo kao da će se suprotstaviti Dawleyju. No poslije dužeg pogleda u nasmiješene i odlučne oči Daw- leyja, sudac mu napisa traženu punomoć.

Dawley se smješkao od sreće kada se vratio u banku. Otišao je do velike željezne blagajne, otvorio je i pažljivo prelistao sve papire. Otkrio je da je Burgessov imetak veći nego je mislio, a to ga je ispu- nilo još nezasitnijom pohlepom.

Te noći, pošto je pregledao sve knjige i još dugo razgovarao s Glenmereom, Dawley je sjeo u di- rektorsku stolicu i dugo zurio kroz prozor u mrak. Razmišljao je o ne- stalom baštiniku... Znao je on više o kretanjima Burgessova nasljed- nika negoli je priznao sucu Quinnu. Hladan i sjajan bljesak zaiskrio se u njegovim očima od nade kako će mu Burgessovo bo- gatstvo pasti u krilo kao zrela kruška.

Iduće jutro pojavio se ispred suca Quinna i pokazao mu list pa- pira sa službenim zaglavljem, banke Burgess na kojem je pisalo:

Moja oporuka.

Ako se moj sin Clay Burgess ne pojavi i ne zatraži moj imetak u nasljedstvo koje mu zakonski pri- pada, onda je moja želja da moj imetak naslijedi moj dobri prijatelj Dave Dawley. William Burgess

– Oporuku sam našao među Burgessovim dokumentima u kasi – rekao je sucu sucu Quinnu. – Molim vas da je potvrdite kako bi bila pravomoćna.

Sudac Quinn je oklijevao i sum- njičavo gledao u Dawleyja.

– Da bi oporuka bila pravo- moćna, mora biti napisana pod pri- segom uz dva svjedoka u nazočno- sti javnog bilježnika. Inače, svatko bi mogao krivotvoriti oporuke.

– Mislite li vi da sam je ja kri- votvorio? – upitao ga je Dawley jarosno, a svoje je ručetine položio na suca. Očima punim prijetnje zapiljio se u Quinna.

– Ma, neee... – promucalo je sudac. – Dakako da niste. Nikada to nisam ni pomislio, ali možda je neki nesavjesni...

– A tko vama daje pravo da trabunjate o nekakvoj savjesti? – zarežao je Dawley. – Sjećam se ja, vi ste upravljali nekim dobrom u Phoenixu, zajedno s guvernerom. Tada vas savjest nije grizla? Vi biste htjeli biti pošten lopov. Potpišite to i da ne čujem više ni riječi.

– Sud vam to neće priznati – izjavio je sudac kome je lice posivjelo od straha da netko nije čuo Dawleyja koji je urlao – jer nema potpisa svjedoka i žig javnog bilježnika.

– Onda pričekajte časak – reče Dawley. Izišao je i uskoro se vratio s Benom Davisom, sucem u miru i odvjetnikom. Davis je bio otprilike istih godina kao i sudac Quinn. Lice mu je bilo odlučno, čelo visoko, a oči sive i prodorne.

Na Dawleyjev poziv sjeo je za sučev stol, ali je odmah i ustao čim je pročitao papir koji mu je Dawley turnuo pod nos.

– Tko je ovo napisao? Ovo je krivotvoreno! Will Burgess nije potpisao taj papir. Vi me ne možete natjerati da ovjerim tu lažnu izjavu! – gotovo je vikao odvjetnik Davis, a oči su mu bile pune gnjeva.

– Ne uznemirujte se i ne derite se. Ja nisam gluh – upozorio ga je Dawley zlovoljno, pa dodao nešto blažim glasom: – Svi vi starci mislite da je lopovluk sve u što niste upućeni. Kako vidite ovaj je dokument kao svjedok potpisao Dal Coleman, a vi poznajete Dala Colemana?

– Tko u Paru ne poznaje tog razbojnika? – ljutito će Davis. – Will Burgess je držao do Colemana kao

do lanjskog snijega, a ni o vama nije imao bolje mišljenje. On bi svoj novac radije podijelio prosjacima, nego ga ostavio vama. Budu li na sudu mene pitali što mislim o toj oporuci, e, onda će me čuti! – vikao je Davis i izjurio iz sobe brundajući.

Dawley se za njim zlobno smješkao. Tada se okrenuo sucu Quinnu i mirno mu rekao:

– Ovjerite tu oporuku. Moja riječ vrijedi koliko i riječ Bena Davisa. I nikakvih gluposti, Quinne, zapamtite! – dobacio mu je i pošao prema vratima.

Dawley se nije bojao zakona. Dawley se nije nikoga bojao. Stanovnici Para zapamtili su zgodu kada je u svom salunu cijelu minutu piljio u cijev revolvera koji je u njega bio uperio neki izbezumljeni kartaš, a da nije ni okom trepnuo. Dawley ga je časak mirno, pribrano promatrao, a zatim je jednostavno ispružio ruku i razoružao pijanog kartaša.

I on ne bi bio Dawley da se ne oduži Benu Davisu, vrativši mu mlo za drago. Jednog jutra, tjedan dana poslije onog nemilog nesporezuma u sudnici, Dawley je ušao u trošnu brvnaru u kojoj je Davis imao pisarnicu i spavaonicu. Podbočio se oholo rukama na stol i cerekao se Davisu, ravno u lice.

– Onda jeste li ga primili, Bene? – upitao je Davisa uz posprdan osmijeh.

– A što, molim vas? – upita ga Davis, a obraze mu obli crvenilo.

– Pa nalog guvernera, čovječe, kojim opoziva vašu odvjetničku dozvolu? – začuđeno će Dawley.

– Ma, molim vas, što me gnjavite s vašim pakostima. Ionako sam nakanio odavde otići – odgovori Davis.

– Ma, molim vas, što me gnjavite s vašim pakostima. Ionako sam nakanio odavde otići – odgovori Davis.

Dawley se uspravi, smiješeći se.

– To bolje za vas. Jutros sam razgovarao s Modridgeom, našim novim šerifom. On je slučajno naišao na neke stare spise dok je radio u Los Angelesu. Okrivljuju vas da ste se bavili nekim sumnjivim poslovima. Šerif je to zapamtio, premda se na njemu ne vidi da je neko zlopamtilo. Mislim da je to zato što je momak zaljubljen u svoj posao i uporan kada su u pitanju prestupnici zakona. Razgovarao sam s njim. Pokušao sam ga nagoovoriti da vas ne uznemiruje. A valjda i neće sada kad ste odlučili otići odavde. Doista odlazite? – upita ga Dawley, pogledavši ga iskosa.

– Da, odlazim – odlučno će Davis. – Razmišljam o tome već dugo. Previše je ovdje lopova... kao vi, s kojima se ne mogu hvatati u koštac. I ne odlazim zbog toga jer me tjera novi šerif, kako ste vi to zamislili. Ništa loše nisam uradio, ali nisam ni glupi koliko vi mislite... Pročitao sam ja vas... To o čemu vi nešto trabunjate to je obična podvala. Odlazim, ali ako čujem da ste se uokolo hvalili kako ste me vi protjerali, vratit ću se naoružan. Mislim da se razumijemo – završio je Davis.

– Svakako, Bene – odgovori mu Dawley uz slavodobitan smijesak.

I Dawley je žurnim koracima izašao iz brvnare, a Davis je gledao za njim s bijesom u očima.

– Taj gad nema obzira ni prema kome – mrmljao je Davis za sebe dok je gledao za Dawleyjem. – Neće prezati ni od krvi

samo da se dočepa Burgessova bogatstva. A ja znam previše. Moram otići prije nego me dohvati. Novi šerif gori od želje da mu se dodvori. No, vrati li se ikada mladi Clay Burgess i ako je na oca, a krv nije voda, eh... onda će to biti borba na život i smrt... ili sam ja magarac.

II

Isti dan, ali u kasno popodne, Ben Davis je dojahao do brvnare na proplanku sjeveroistočno od Para.

Na vratima se pojavila lijepa djevojka duge smeđe kose. Sretno se nasmijala kada je ugledala Bena Davisa.

– Oh! Pa to ste vi, Bene! – uzviknula je. – Stigli ste u pravi čas. Upravo sam skuhalo večeru.

Nije čekala odgovor. Davis je sjahao, rasedlao konja i odveo ga u koral.

Kada je Davis ušao u kuhinju, djevojka je postavljala tanjure na stol. Pogledavala je u Davisa i smješkala mu se dok je on prao ruke u lavoru na klupi uz vrata.

Poslije večere joj je priznao tko ga je natjerao da otide iz Para. Na začuden pogled djevojke potišteno se i kiselo nasmiješio.

– Još je jedan kandidat za Williamsovo sklonište, Della – rekao je.

– Tko? – upitala je djevojka.

– Ja. – Davisovo lice oblilo je rumenilo.

Djevojka je naglo problijedjela. Oči su joj ljutito zablistale.

– Zar zbog Dawleyja?

Davis potvrdno kimne glavom.

– Čini se da Dawley želi prigrabiti Burgessovu ostavštinu.

– Mi ga ne možemo spriječiti – izjavio je Davis pa dodao: – Will Burgess bio je duboko uvjeren da će se Clay vratiti prije njegove smrti, jer se nisu nikada posvadili. Mladić je otišao jer mu se prohtjelo da malo luta svijetom. Možda se i vrati, ali bez njega nitko ništa ne može uraditi. Will je napisao oporuku. Sve je ostavio Clayu.

No nije ju pohranio na sudu, jer se bojao Quinna i Dawleyja. Ostavio ju je kod mene. Ja sam bio njegov odvjetnik. Rekao sam ti što je Dawley uradio. Oni sigurno namjeravaju ubiti Claya kad se vrati, ako se ikada vrati. Otac mu je poslao pismo u Yumu, gdje Clay obično prespava, ako prolazi tim područjem. Pisao mu je prije tri mjeseca da se osjeća loše i neka se vrati kući. Možda Clay još dode. Ako ne dode, mislim da će Dawley postići ono što je naumio. Mi sami bez Claya ne možemo ništa uraditi.

Djevojka je ukočeno sjedila. Prstima je grčevito stiskala rub stola. Lice joj je bilo crveno, a oči pune mržnje.

– Vi ne smijete otići u Williamsovu jazbinu, Bene! Već se previše dobrih ljudi odmetnulo izvan zakona zbog tog Dawleyja. Prije smrti otac mi je rekao da vas zamolim da dodete ovamo... da mi pomognete. Voljela bih da ostanete sa mnom, Bene. I borit ćemo se zajedno protiv Dawleyja, Bene. Sami... ako moramo. – Nagnula se naprijed preko stola i zagledala se u Davisa takvim žarom da se pokolebao. Gagnula ga je hrabrost i odlučnost te djevojke koja nije poznavala riječ poraz.

– Ostat ćete... zar ne? Nećete dopustiti Dawleyju da likuje što vas je otjerao iz ovog kraja?

Davis se tužno osmjehnuo.

– Nije on mene otjerao. Sam sam otišao, Della – rekao je. – Dawley me ne može zaplašiti. Osim toga – dodao je raznježeno – bio sam previše dobar prijatelj Elama Bowena da bih napustio njegovu kćer sada kada joj je potrebna moja pomoć.

Djevojka se nasmiješila, a oči su joj zasjale od sreće.

– Bene, slušajte me – rekla je glasom koji je prešao u šapat – znam da će se Clay Burgess vratiti... i to uskoro. Možda zato što ja tako žarko želim da se vrati... otkada je njegov otac umro.

– Ah! – uzdahnio je Davis. – Vi ste žene čudna stvorenja. Vašim životom upravljaju osjećaji i predosjećaji. No moram priznati moram priznati se i ja nadam da će se Clay uskoro vratiti. A dotle ćemo nas dvoje čvrsto stisnuti zube i strpljivo čekati taj dan.

* * *

Clay Burgess je pročitao prije dva dana u Yumi očevo pismo i odmah odjahao prema istoku. Širok obod sombrera čuvao mu je oči od žarkog sunca. Lice mu je bilo mršavo i opaljeno od sunca, kosa crna i kratko podšišana. Splet sitnih borica oko očiju činio ga je starijim od njegovih dvadeset sedam godina.

Clay bijaše visok, koščat i mišićav momak širokih ramena koja su napinjala njegovu vunenu košulju raskopčanu pod vratom. Struk mu je bio vitak, a opasač na njemu objesio se od težine dvaju revolversa. Noge su mu bile duge, mišićave i snažne u nogavicama kožnih hlaća kakve nose obično kauboji da se zaštite od trnovitog grmlja.

Utrta staza što je vijugala prema istoku izbila je na cestu što je vodila prema brdima njegova rodnog kraja.

Okolica mu je postajala sve poznatija, pa je val nestrpljenja odjednom prostrujio njegovim srcem. Što se više primicao rodnoj kući, obuzimao ga je sve dublji osjećaj sreće od koje se smješкао.

Ali konja nije požurivao. Tjeskoba u očevu pismu nije ga natjerala u žurbu. Clay je mislio da se između redaka zapravo krije očeva želja da mu se sin vrati što prije kući. Zabrinutost zbog lošeg zdravlja, ocu je samo bila dobra izlika da mu piše.

Clay bi se uvijek nasmijao kada bi se sjetio svog odlaska iz Para prije deset godina. Otac je razumio njegovu mladenačku znatiželju i da je čežnja poletarca za lutanjem obuzela njegova sina, pa ga je s očinskim blagoslovom i uz tužan osmijeh pustio da otputuje u široki svijet.

Clay je često razmišljao o tom smiješku u kojem se mogla razaznati tuga. I što se više približavao kući, bio je čvršći u odluci, da oca više nikad ne ostavlja samog.

Uspravio se u sedlu da izravna umorna leđa. Njegovo nestrpljenje kao da je prešlo i na konja koji je ubrzao kas. Padao je sumrak, a Paro više nije bio daleko. Zvukovi koji je sa sobom nosio prvi sumrak u rodnom kraju za Clayeve su ušli bili kao predivna glazba koju nije čuo već dugo.

III

Dawley je bio načit muškarac četrdesetih godina, pravilnih crta lica, četvrtaste brade i punih mes-

natih usana. Crnu kovrčavu kosu podšišao je kratko. Po njegovu hodu moglo se zaključiti da je čvrst kao drvo, zdrav kao riba, a brz i okretan kao vidra.

Nasmiješio se samozadovoljno sam sebi u zrcalu kada se to jutro brijao. A imao je i razloga da bude zadovoljan. Poslovi su mu polazili od ruke i nije se mogao ni na što potužiti.

— Za godinu dana — govorio je svojoj slici u zrcalu — može se i Clay Burgess slobodno pojaviti. Ali... ako se pojavi prije... — namrgođeno je zurio u ogledalo.

Poslije doručka u hotelu City, iz kojega se nedavno preselio u stan iznad banke, uputio se u banku. Kad je ušao, najprije se zaustavio ispred blagajne.

— Ide li posao? — upita gledajući na priznanice o uplati.

— Pomalo — nasmijano će blagajnik Glenmere.

— Jay Hammond će danas doći. Ističe mu mjenica. Pošalji ga k meni.

Nešto poslije deset sati, Dawley je sjedio u direktorskoj sobi i preko pisaćeg stola gledao u visokog bradatog čovjeka kojeg je blagajnik uveo u sobu.

— Dakle, Hammond? — upitao je Dawley.

— Moja mjenica istječe danas. M... mislim da vam je to poznato. Želio bih je produžiti. Donio sam kamate — promrmljao je zabrinuti Hammond.

— Vaša mjenica vrijedi dvadeset tisuća. To je velika svota. Na žalost, ne mogu vam pomoći, Hammonde — reče Dawley.

— Znači, nećete mi je produžiti? — osupnuto će Hammond.

— Ne. Ne mogu.

Hammondove sive oči su se razrogačile, a lice mu je bilo blijedo kao smrt. Rukama se čvrsto prihvatio za naslon stolice.

– Zašto ne možete, pobogu čovječe? Pa to će me upropastiti.

– Žalim, – hladnim glasom će Dawley – ali vi ste taj zajam dobili od Williama Burgessa na račun bakra koji ste pronašli na svom zemljištu. Bakar ne vrijedi ništa ako je rudnik daleko od željeznice. A nova željeznička pruga neće ići kroz Paro. Vaš je rudnik, zapravo bezvrijedan. No Burgesovi baštinici traže novac. To je sve Hammonde.

Sjedio je i promatrao Hammonda koji se okrenuo i pošao prema vratima.

Nešto kasnije Dawley je banuo u sudnicu.

– Izdajte nalog za ovrhu zemlje Jaya Hammonda u vrijednosti od dvadeset tisuća dolara s kamata u korist Burgesove ostavštine. Procjenitelj je Coleman – naredio je Dawley sucu Quinnu.

– A zatim ćete je vi kupiti na dražbi? – zanimalo je suca.

– Naravno, ali po zakonu – nasmijao se Dawley.

– Zaboga, čovječe, zar morate biti tako okrutni? Zašto upropaštavate jadnog Hammonda? – zapanjeno će sudac Quinn.

– Ja nisam dobročinitelj, a previše je ljudi u Paru vjerovalo da će nova pruga proći kroz grad – reče Dawley, te doda kada je došao do vrata: – Predajte danas papire Modridgeu.

Dawley se vratio u banku, gdje je posvršavao još neke poslove s Glenmereom. Kada je ponovo izašao na ulicu, naišao je na Modridgea.

– Predao sam papire Hammondu. On je još u gradu i loče do besvijesti. Budite oprezni! – opomenuo je Modridge Dawleyja.

– Hvala! – Dawley se nasmijao. Sat kasnije Hammond je posrćući upao u banku. Bio je pijan. U desnoj ruci ukočeno je držao revolver. Njihao se kao grana na vjetru.

Zastao je kada je ugledao Dawleyja. Usne su mu se rastegle u podrugljiv smijeh.

– Aha... tu ste ...! – rugao se promuklim pijanim glasom. – Vi... vi... prokleti lešinaru! Nećete produžiti moju mjenicu, a? Vi da novac Willa Burgessa strpate u svoj džep? Svi već znaju kako vi to radite. Mene pod stečaj, pa na dražbi kupiti sve moje budzašto! Ja ću vama pokazati što čeka one koji grabe tuđu muku i trud!

– Pijani ste, Hammonde, i blebete koješta – mirno reče Dawley.

Krenuo je prema Hammondu. Hammond je zaprepašteno zurio u njega, jer mu nije išlo u glavu da Dawley ide na upereni revolver.

Dawley je iskoristio učas Hammondovu nepažnju i bacio se na njega. Hammond izgubi ravnotežu i posrne u stranu na dovratk tako da nije mogao ciljati u Dawleyja.

Hammond je pod težinom Dawleyjeva tijela ostao bez daha i prije nego je mogao zamahnuti šakom u kojoj je držao revolver, Dawley ga je udario po njoj da je Hammond bolno jauknuo. Premda stisnut uz dovratk, Hammond je pokušao odgurnuti Dawleyja, ali prekasno. Dawleyjevi željezni prsti šćepali su ga za vrat.

Kada je Hammondovo lice gotovo poplavjelo, a tijelo omlitavilo, Dawley je poluonesvještenog Hammonda uhvatio rukama oko

struka, iznio ga na ulicu i bacio u prašinu. Zatim se vratio u banku i čim je za sobom zatvorio vrata, nastavio je razgovor s nekom strankom kao da se ništa nije dogodilo.

Kasno te noći dva čovjeka čekala su Dawleyja pred salunom. Jedan je bio naslonjen na zid, iscrpljen i blijed od gubitka krvi. Stenjao je i kleo od bolova u ramenu. Drugi je sa zavezanom rukom bio naslonjen na konja.

– Joe... Pete! – oštro ih je pozvao Dawley. – Što se dogodilo?

– Došao je – stenjaio je Pete – dok smo ga čekali u zasjedi na raskršću, gdje si nam rekao. Pokušali smo ga ustrijeliti, ali promašili smo. Izmakao se i zapucao. Poigravao se s nama, prokleti gad.

Dawley se popeo u svoj stan iznad banke. Legao je ali nije mogao spavati. Nakon nekog vremena opet je ustao i stao na prozor koji je gledao na ulicu. Odjednom je iz mraka izjahao konjanik. Jahao je prema hotelu. Kad je prolazio ispred banke, zaustavio je konja i neko vrijeme sjedio u sedlu nepokretno piljeći u zgradu. Zatim je otišao, sjahao ispred hotela i ušao.

Dawley se vratio u krevet sa zlom slutnjom u srcu.

IV

Ujutro se Dawley pred zrcalom podrugljivo nacerio. Neugodan predosjećaj koji mu je stegnuo srce prošle noći, nije ga napuštao. Odmah je otišao sucu Quinnu.

– Clay Burgess se vratio – mirno je rekao sucu.

Sudac je zinuo, obuzet zlom slutnjom.

– Savjetovao sam vam da to ne radite, Dawley – podsjetio ga je.

– Što da ne radim? Govorite, prokleti glupane! – dreknuo je Dawley kada je sudac zbog osornog glasa počeo zamuckivati.

– O...oporuku, koju ste me prisilili da ovjerim. Rekao sam vam da to ne radite – ponovo će sudac.

– A... – prasnuo je Dawley srdito – jeste li pogledali oporuku poslije? Pogledajte je! Ben Davis je ostavio žig javnog bilježnika u svom uredu. Na oporuci su žig i potpis Bena Davisa.

– To ste vi uradili! – sudac se osupnuo na ovaj novi dokaz Dawleyjeve pokvarenosti.

– Pa što ako jesam? – ironično će Dawley.

– A ako se Davis vrati?

– Slušajte – reče Dawley kao da nije čuo pitanje – ako se ne varam, imat ćemo vražjeg posla s tim mladim Burgessom. Vi ste ovdje sudac, a guverner će vas poduprijeti u svemu što radite. On će biti protiv vas ako nešto pokušate protiv mene. Još danas ću razgovarati ovdje u sudu s Burgessom i želim da me ovdje čekate. Modridge i Coleman će također biti u blizini. Ne smijete dozvoliti Burgessu da vas zbuni, ni časak. Jasno? Došao sam samo da vas upozorim. To je sve.

Dawley je iz sudnice otišao šerifu s kojim je dugo razgovarao. Pronašao je i Dala Colemana, čovjeka lukavog pogleda i tankih okrutnih usana. Dugo su i oni razgovarali, a zatim se Dawley vratio u banku.

Clay Burgess je rano ustao. Na njemu se ni po čemu nije moglo vidjeti da je imao neugodan susret s dvojicom Dawleyjevih ljudi prošle noći.

Od hotelskog službenika doznao je da mu je otac umro. Probljedio

je i to je bio jedini dokaz koliko ga je ta vijest rastužila. Nakon kratkog razgovora s recepcionarom osedlao je konja i odjahao je u pravcu ranča Bar B, gdje je proveo djetinjstvo.

Paro ga nije zanimao. Jedva da je i pogledao kuće pokraj kojih je jahao, osim zgrade banke koja je bila od opeke. Kada je odlazio u svijet, na tom mjestu je stajala drvena kuća.

Paro se proširio u velik grad. Burgess nije pogledavao u lica prolaznika koja bi mogao prepoznati, jer on u gradu nikad nije dugo boravio.

Uskoro je dojahao do gradskog groblja na padini brežuljka, gdje su humci bili uokvireni kamenjem. Dugo je stajao na jednom grobu i zamagljenim očima od suza zurio u grubo uklesana slova na nadgrobnom kamenu.

– Oprosti mi, oče! – bilo je sve što je izustio.

Zatim je odjahao nizbrdice prema kućama u blizini rijeke. Nije se približio obali, jer je već iz daljine opazio ljude i stoku, što je značilo da imanje nije napušteno. Oko podneva vratio se u Paro i zaustavio vranca ispred banke.

Časak kasnije Burgess je stajao na pragu direktorove sobe i gledao u Dawleyja.

– Izvolite? – prvi se oglasio Dawley.

– Ja sam Clay Burgess, sin Williama Burgessa – rekao je mladić tiho i uljudno.

Malo se nagnuo naprijed, očekujući ruku dobrodošlice. Bio je spreman da se zahvali Dawleyju što se brinuo oko poslova u vrijeme njegovog izbjivanja iz grada.

Dawley mu nije pružio ruku. Lice mu je bilo hladno i bezizra-

žajno. Nije mu ni ponudio da sjedne, nego je i dalje mirno sjedio i promatrao Burgessa sumnjičavim pogledom.

– Clay Burgess, ha! – rekao je napokon polagano. – Čini mi se sada, kada ste to spomenuli, da je Burgess jednom nešto natuknuo da ima nekog sina... negdje. Vi... ako ste njegov sin... vi se baš niste slagali s ocem?

Burgess je pocrvenio. Glas njegova sugovornika bio je zlobno podrugljiv. Clay ga je tek tada pomno odmjerio. Dawley mu je uzvratio pogled i načas su obojica šutjela i procjenjivala jedan drugoga, kao da odmjeravaju snage prije početka borbe.

Dawley je prvi skrenuo pogledom. Odlučan smiješak i hladan odsjaj u očima mladića, potvrdili su mu da je napokon naišao na čovjeka kojeg ne može lako pokoriti, a to je Dawleyja ispunilo gnjevom.

– Što vi hoćete? – prasnuo je.

– Ja sam sin Williama Burgessa, Clay. Bio sam... Gdje sam bio, to se vas ne tiče. Dobro sam se slagao sa svojim ocem i složit ću se s vama, ako govorite otvoreno. Kažite, što vi zapravo ovdje radite!

– upitao ga je Clay.

– Upravljam ovom bankom. Upravljam i ostalim Burgessovim posjedima. Ja sam izvršitelj oporuke, zakonski postavljen od ovdašnjeg suda.

– Kako dugo? – upita ga Clay pošto je stavio šešir na glavu i prekrizio ruke na prsima.

– Dok se ne pojavi zakonski nasljednik, identificiran po svim propisima.

Burgess se slatko nasmijao.

– Dobro, Dawley. Oslobodit ću vas vaših teških dužnosti što prije mogu.

Okrenuo je leđa Dawleyju, izišao i otišao u sudnicu. Uskoro je stajao ispred stola suca Quinna.

– Ja sam Clay Burgess, sin Williama Burgessa. Tražim od suda da me prizna za nasljednika Williama Burgessa. Ujedno tražim da se opozove izvršitelj Dawley – rekao je mirno.

Sudac ga je pogledao, lice mu je bilo blijedo, a u očima sumnja.

– Dobro – rekao je. – Ako ste vi nasljednik Williama Burgessa, ovaj sud će vam dati vaše nasljedstvo. Ali, dakako, prvo se mora utvrditi da li ste vi doista sin pokojnika... moram u to biti siguran. Pozvat ću Dawleyja. On je bio dosta blizak s vašim ocem i bez sumnje će pomoći kod identifikacije.

Sudac Quinn bio je nervozan, ruke su mu podrhtavale. Prisutnost šerifa i Dala Colemana tokom cijelog jutra u sudnici nije nimalo smirila sučevu savjest.

Sudac je pogledao u Colemana koji je sjedio u kutu iza sučeva stola. Modridge, zavaljen u stolicu, rastreseno je gladio držak svoga revolvera.

Sudac je pročistio grlo i pogledao u Modridgea.

– Idite u banku i pozovite Dawleyja da dođe ovamo.

– Dawley je ovdje, suče. – Izvršitelj oporuke stajao je na pragu sudnice i ljubazno se smiješio. Ušao je i zatvorio vrata za sobom.

– Navodni gospodin Burgess je prije nekoliko minuta bio kod mene u banci, pa sam pomislio da je najbolje da i ja dodem u sudnicu – objasnio je.

Sudac Quinn se nakašljao prije nego se obratio Dawleyju.

– Možda biste vi mogli potvrditi identitet ovog čovjeka, Dawley?

– On tvrdi da je Clay Burgess – reče Dawley uz ironičan smiješak.

Clay Burgess se jetko nasmijao.

– Uvidam vaš neugodan položaj, suče. Isto tako i svoj. Moja dužnost je da dokažem da sam Clay Burgess. To nije tako jednostavno kao što izgleda. Nikad nisam razmišljao o tome, ali hoćete li biti zadovoljni ako pozovem nekoga, koga vi poznajete... da potvrdi identitet.

Sudac je brzo pogledao u Dawleyja, međutim Dawley je gledao u Colemana.

– Koga... kažite! – složio se sudac.

Burgess se zamislio. Osjećao se nelagodno i žarili su mu se obrazi, jer je samo jedno ime od svih poznatih iz starih dana ostalo još u njegovu sjećanju.

– Mogu pozvati Bena Davisa – rekao je.

– Sumnjam – ironično se nasmiješio Dawley. – jer Ben Davis nije više ovdje. Napustio je Paro prije nekog vremena. Pokušajte ponovo.

– Bill Harding? – predlagao je Burgess, prisjećajući se još jednog starog poznanika.

– Umro je prije četiri godine – blago će sudac Quinn.

– Legget? – Burgessovo sjećanje se malo osvježilo.

– Platilo sam njegove dugove prije sedam godina – rekao je Dawley. – Napustio je grad neposredno poslije toga.

– Harvey Dobbie? – predložio je Burgess.

Dawley je promijenio boju. Ali je već sljedeći časak istupio prijazno se smješkajući.

– Vi ste malo prije prema meni... u banci... bili dosta neuljudni. No nećemo sada o tome. Pokušat ću da vam pomognem. Naime, čuo sam jednom od Williama Burgessa da njegov sin Clay ima

od djetinjstva ožiljak na ramenu blizu kralješnice, od ostruge nekog Meksikanca. Nije vjerojatno da bi dvije osobe imale takav ožiljak na istom mjestu, pa ako nam možete pokazati takav ožiljak, jamačno će sudac Quinn biti zadovoljan tim dokazom.

Burgess se nasmijao, a oči su mu zasjale od zadovoljstva.

– Imam ožiljak, suče – rekao je i zahvalno se naklonio Dawleyju.

Dawley se hladno nasmiješio, okrenuo se Colemanu i neopaženo mu dao znak glavom.

Burgess je u međuvremenu ot-
kopčavao košulju, skinuo opasač i stavio ga zajedno s revolverima na stol suca Quinna. Zatim je spustio košulju preko ramena i okrenuo leđa sucu. Ožiljak kakav je opisao Dawley jasno se vidio na Clayevim leđima.

– To zadovoljava sud – potvrdio je sudac.

Modridge je ustao, nakašljao se i pošao prema Burgessu.

– Na čudnom je mjestu taj vaš ožiljak – reče Modridge. – Smijem li i ja da ga pogledam?

Burgess je pošao prema Modridgeu koji je okrenuo Burgessa tako da je stajao između Burgessa i stola. Pogledao je ožiljak i potvrdio:

– Da... to je taj ožiljak – rekao je i naglo lijevom rukom odgurnuo Burgessa dok je desnom izvukao revolver. Kad se Burgess strelovito okrenuo, stajao je točno ispred cijevi šerifova revolvera.

– Ne miči se – strogo mu je naredio šerif. – Posegneš li za revolverom, prorešetat ću te kao sito. Mi tražimo momka s takvim ožiljkom. Prošle je noći napao iz zasjede dva putnika na križanju neda-leko od grada.

Clay Burgess se ukočio. Nakon prvog iznenađenja bio je ljut na samog sebe što su ga ulovili na tako providan način.

I sve mu bi začas jasno. I napad one dvojice protuha iz zasjede prošle noći na križanju kada se približavao Paru... Dawley je postavio tu dvojicu da ga ubiju. I Dawleyjev dosluh sa šerifom Modridgeom u sudnici... kada je Dawley zatražio da pokaže ožiljak. Pružio im je priliku jer je ostavio svoje revolvare na stolu. Da... još u banci, u vrijeme rječkanja s Dawleyjem, trebalo mu je sinuti da je Dawley čovjek koji ga je htio ubiti. I tu je grešku sada platio.

Hitro je pogledao oko sebe. U sobi je bio potpun muk. Sudac Quinn sjedio je još za stolom, razrogačenih očiju, ukočen od straha. Sudac Quinn očito nije sudjelovao u toj podvali, ... ali je bijedna lutka u Dawleyjevim rukama – zaključio je Clay Burgess.

Ostali su ga gledali sa smrtnom prijetnjom u očima. Burgess je znao da će na najmanji njegov pokret šerif povući okidač.

Coleman je također ustao. Približio se šerifu. Revolver mu je bio u ruci. Kao i šerif, uperio je revolver u Burgessa. Usta su mu se zgrčila u zloban smiješak, a oči su mu bile hladne i okrutne.

I Dawley se promijenio. Nije više bio ni miran ni ljubazan. Pobjedonosno se nacerio.

– Ne daj mu da trepne, Modridgeu! – naredio je. – Spori Burgess, baš si spor – rugao mu se Dawley. – Došao si ovamo nena-javljen, po svoje nasljedstvo, je li? Znaj, moj te je čovjek slijedio šest mjeseci. Spor ili brz, Modridge će te izrešetati zbog otpora prilikom hapšenja ako samo trepneš!

Jasno? Kreni, Modridge! Vodi ga gdje mu je mjesto!

Dok je Dawley govorio, Burgess je odmjerio razmak između sebe i Modridgea. I prije nego je Dawley zamuknuo, Burgess je naglo odskočio u stranu.

Odjeknuo je zaglušan prasak. Metak iz šerifova revolvera prošao je pokraj Burgessove glave, a on je u času lijevom rukom udario šerifa po potiljku. Udarac je bio tako snažan, da se šerifova glava trgnula unatrag. Hitrim skokom Burgess se povukao iza šerifa i okrenuo ga. Njegovim tijelom zaštitio se od metaka iz Colemanova revolvera.

Dawley nije povukao revolver. Vikao je Colemanu što da radi i ogorčeno kleo. Coleman je pokušavao, povlačeći se uza zid, otkriti nezaštićeni dio Burgessova tijela koji je polako vukao Modridgea natrag prema stolu.

Modridge, svjestan opasnosti, pokušao je da se oslobodi Burgessova zagrljaja i divljački se kleo. Ruku s revolverom je ispružio kako mu ga Burgess ne bi mogao oduzeti. Burgess ga je, međutim, snažnim stiskom oko vrata, svinuo unatrag i uspio privući ruku s revolverom i usmjeriti je prema Colemanu. Modridge se divljački opirao, a kad je revolver odapeo i Coleman se skljkao licem na pod, pokušao se okrenuti, ali Burgess ga je snažnim udarcem iza uha srušio na pod.

Burgess se tukao takvom divljom snagom i brzinom da se njegovi protivnici uopće nisu dospjeli snaći što se s njima događa. Tek kada je Modridge počeo padati, a Burgess skočio prema sučevu stolu, shvatio je Dawley da bi mogao doživjeti poraz. Uočio je da je

Burgess skočio prema stolu i htio ga je spriječiti.

Sudarili su se ispred stola takvom snagom da su se obojica srušili najprije na stol, a zatim na pod, boreći se očajnički za život. Dawley je, u divljačkom bijesu zbog propalog nauma, pritiskivao jednom rukom Burgessovu bradu unatrag, dok ga je drugom rukom držao za zapešće desne ruke.

Unatoč snažnom pritisku pod bradu, Burgess je lijevom rukom nekoliko puta udario Dawleyja po licu. Da bi se nekako izmakao udarcima, povukao je glavu unazad. Ta ga je kretnja skupo stajala jer se Burgess odmah oslobodio njegova stiska.

Načas su se odvojili i kao po dogovoru obojica su se digla na noge. Zurili su jedan u drugoga, a zatim je Dawley munjevito zamahnuo šakom u Burgessovo lice.

Burgess je izbjegao udarac pomaknuvši glavu u stranu, a kada se Dawley približio ponesen silinom udarca, Burgess ga je dohvatio snažnim udarcem pod bradu.

Udarac je zaustavio Dawleyja. Koljena su mu klecnula, a glava se zanjihala. Ruke su mu se klatile uz tijelo, a oči ostaklenile. Burgess je zamahnuo da ga dokrajči.

No zastao je i naglo se okrenuo. Modridge, tri koraka iza njega, upravo je podigao revolver. Burgess se ritnuo nogom i dohvatio ga ravno pod bradu. No prekasno... Modridge je povukao okidač. Revolver je prasnuo. Bol je presjekla Burgessovo lijevo rame i ruka je bespomoćno klonula uz bok.

Modridge se srušio na pod kao klada. Dawley, udaljen nekoliko koraka, pošao je prema revolverima na sučevu stolu. No Burgess je bio brži. Izvukao je jedan iz korica.

Dawley se ukipio od straha kada ga je Burgess nanišanio.

U tom se času činilo da će Burgess pucati... Dawley je razrogačnim očima punim straha buljio u Claya Burgessa.

Burgess nije zapucao. Prezirno se nacerio Dawleyju u brk te stavio revolver pokraj sebe na stol dok je zakopčavao opasač.

– Spor... ha? – rugao se Dawleyju. – Tko je spor, Dawley?

Zatim se okrenuo sucu koji se skutrio u svojoj stolici.

– Vidjeli ste što se dogodilo – rekao je sucu.

Sudac je nemoćno pogledao u Dawleyja.

– Podvala je bila dogovorena i vi to znate! Vi ćete ... – nastavio je Burgess.

– On je ubio Colemana! – prekinuo ga je Dawley povikom. – Uhapsite ga!

Burgess se zlobno nasmijao i okrenuo sucu. Sudac se trgnuo i zamucio:

– Da... vi ste ubili Colemana. Ja... ja sam sve vidio – poslušno će sudac, a Burgess je tek tada opazio da mnoštvo ljudi viri u sudnicu kroz prozore.

– Pozivam sve građane da uhapsite ovog čovjeka! – vikao je sudac. – On je ubio Colemana, a možda i šerifa. Držite ga!

– Znači i vi ste s njima! – predbacio je Burgess sucu Quinnu, pa se nasmijao s puno gorčine dok se povlačio prema vratima držeći svoje protivnike na nišanu.

V

Noćas je zastao na pragu i zagledao se u svjetinu hladnim, prodornim pogledom.

Nitko se nije pomaknuo. S revolverom u ruci Burgess se probio do svog vranca. Skočio je hitro u sedlo i odjahao je niz ulicu.

– Za njim! – urlao je Dawley na ljude okupljene ispred sudnice.

– Što se derete! Nismo mi vaše sluge – javio se neki glas iz gomile ispred sudnice.

Grabio je u galopu nekoliko kilometara i tek kada se uvjerio da ga nitko ne slijedi, Burgess je zaustavio konja i pregledao ranu. Zrno mu je prošlo visoko kroz rame i ruka mu je bila gotovo uzeta. Košulja mu se zalijepila za leđa. Krvario je, a krvava mrlja na prsima bivala je sve većom.

Pokušao je zaustaviti krvarenje rupcem koji je stavio na ranu. Zatim je konja pognao uskom stazom prema istoku.

Nekada je dobro poznavao taj kraj i nadao se da će uskoro doći do područja i napajališta vode. Tamo će isprati ranu i povezati je, a zatim nastaviti put u Fillets, gdje će se sakriti dok mu rana ne zaraste. Kada se oporavi, vratit će se u Paro i srediti račune s Dawleyjem, sucem Quinnom i Modridgeom.

Rana je sve jače krvarila. Usporio je vranca, ali ni to mu nije mnogo pomoglo.

Ostavljala ga je snaga. Osjećao je kako se ljulja u sedlu i od straha da ne padne s konja čvrsto se uhvatio za jabučice sedla. Pred očima mu se maglilo. Nije znao koliko već jaše i kamo. Svijet oko njega tonuo je u tamu. Svim silama je nastojao da se odupre toj tami u koju je sve dublje tonuo. Nije više znao da li konj ide ili stoji. Upro je pogled pred sebe, trepćući vjeđama da vidi gdje je. Pred nogama vranca ugledao je vodu. Potapšao ga je po vratu, sjahao na sasušeno

blato pokraj vode i ispružio ruku, pokušavajući da je dosegne.

VI

Clay Burgess nije znao koliko je vremena ležao bez svijesti. Pomislio je da sanja kada je ugledao prizor pred svojim očima koji je bio isto toliko nestvaran koliko i njegovi snovi.

Vidio je tavanicu od balvana iznad sebe i u blizini kreveta prozor s bijelim zastorima koji su lepršali na povjetarcu. Slike na zidovima bile su u lijepim okvirima. Vidio je sve što ga je podsjećalo na topli dom u vrijeme njegove mladosti, na brigu neke žene. Burgess je bio uvjeren da sanja. Polagano je okrenuo glavu i ugledao je.

Sjedila je blizu otvorenih vrata i šivala. Haljina joj je bila od smeđe lagane lanene tkanine koja je divno pristajala njenoj tamnosmeđoj kosi. Zatvorio je oči od miline.

Kada ih je ponovo otvorio, djevojka je postavljala stol. Pažljivo ju je promatrao. Bila je mnogo viša nego je zamišljao dok je sjedila. Čudan osjećaj obuze Burgessa... jer ta ga je djevojka podsjećala na roditeljski dom koji je davno napustio.

Djevojka se naglo okrenula, zastala i nasmijala mu se.

– Budni ste? – upitala ga.

Znao je da će joj glas biti baš takav, dubok, ali zvonak i vedar.

– I jesam i nisam. Pokušavam to ustanoviti. Sve mi se čini kao lijepi snovi. Ne usudim se otvoriti oči, jer još ne znam da li ste vi san ili java.

– Ne brinite, nisam ja nikakva dobra vila – rekla mu je – ali ni vi ne smijete još govoriti... mnogo. Teško ste ranjeni i jedva smo vas

spasili. Ako nešto želite, kažite, ali ne smijete mnogo govoriti.

– Kako vi kažete – nasmiješio joj se. – Slušat ću vas ako mi kažete gdje sam... i gdje je moj vratac.

– U koralu. Ben se brine za njega. A vas sam ja našla u predvečer prije dva dana. Išla sam na vodu, jer Bena nije bilo. Našla sam vas s licem u vodi. Uplašila sam se, no unatoč strahu donijela sam vas ovamo... prije nego se vratio Ben.

– Kako, molim?

– Ne znam više ni sama. Pomogao mi je vaš konj. On je plemenita životinja. Legao je na zemlju i prebacila sam vas preko njegovih leđa. Zatim je ustao i nosio vas... oh, kako pažljivo. Kad je došao Ben, probdjeli smo uz vas cijelu noć.

– Tko je taj vaš Ben? – upitao je ljubomorno, siguran da će ga zamrziti za cijeli život čim ga ugleda.

Zacijelo, osjetila je žučljivost u njegovu glasu. S prizvukom poruge odgovorila je:

– Ben... Ben Davis. Bio je prijatelj mog oca i mirovni sudac u Paru, sve dok ga Dawley nije prisilio da ode iz grada.

Burgess se sretno nasmiješio. Poznavao je Davisa.

– I Ben se nastanio ovdje – nastavila je djevojka.

– Ovdje... gdje je to ovdje? – upitao je Clay djevojku.

– Pa u mojoj brvnari oko kilometar od napajališta i oko dvadeset pet kilometara od Para, te oko pet kilometara od Williamsova skloništa ili Denbyjeva logora.

– Zašto?

– Dawley je nemilosrdan. Uništio je već bezbroj poštenih ljudi. On vlada Parom i ako mu se netko

suprotstavi, stavlja ga izvan zakona. Većina ljudi koje je upropastio sada su u Williamsovu skloništu koje zakonski ne pripada ni jednoj državi ili pokrajini. Tamo ne dopire ni vlast guvernera... izgoni su nepoznati. Ni ljudi kao što je Modridge ne usuduju se tamo.

– Međutim, Denbyjev logor je i sastajalište svih vrsta kriminalaca. Flash Denby vlada skloništem. Nazivaju ga Brzi Denby jer je najbrži revolveraš u okolini.

Po izrazu Clayeva lica naslutila je da ga čudi kako ona može živjeti blizu tako ozloglašenog mjesta. Odlučno je podigla glavu.

– Mene nitko ne uznemiruje – ponosno je rekla. – Dva puta su pokušali, ali su se i opekli. Morate znati... ja sam rođena i odgojena u Wyomingu i tu sam naučila štošta o čemu gradske djevojke nikada nisu ni čule. Kada je moj otac izgubio ranč u Wyomingu, zato što je ubio čovjeka koji je krao njegovu stoku, izgubili smo sve. Moj otac se zvao Elam Bowen, a ja sam Della Bowen.

Burgess je nešto načuo o tom događaju koji je u stočarskim krugovima bio poznat kao Bowenov rat. S novim zanimanjem zagledao se u kćer čovjeka koji se hrabro borio protiv nepravde... i izgubio od ljudi koji su se pomoću zakona borili protiv njega.

– Da li je vaš otac ovdje nešto našao?

– Bakar – odgovorila je kao iz puške. – Veliko i bogato nalazište rude u grudama kao vaša šaka i gotovo na površini.

– A željeznica je stigla samo do Taosa – podsjeti je Clay.

– Da, koliko god da je ima, ne isplati se voziti tako daleko – priznala je potišteno.

Zatim joj je Clay ukratko ispričao zašto se zakrvio s Dawleyjem i kako je Dawley prisvojio banku i imetak njegova oca.

– Onda je i naše imanje u njegovim rukama – uzbuđeno je rekla. Oči su mu zasjale.

– Kako se to dogodilo?

– Otac nije imao novaca kada je stigao ovamo. Vaš otac mu je posudio novac. Dawley je naslijedio vašu banku. Oh... da ste ga barem ubili! – gotovo je uskliknula koliko se zaniijela.

– Ne pada mi nikako na um odakle Dawleyju pravo da utjeruje novac što ga je moj otac posudio.

Na to mu je Della kazala što je čula od Bena Davisa. Clay se kiselo nasmiješio i zakimao glavom.

– Sve je jasno. Dawley se želi dočepati svih nalazišta u ovom kraju. Ali bez željeznice...

– Ovdje se uveliko pričalo da će željeznica doći i u Paro. Pruga je već izgrađena gotovo do Dry Bottoma. Nitko... osim Dawleyja, čini mi se... ne zna kojim će smjerom ići pruga od Dry Bottoma.

– Dawley očito zna, jer inače ne bi grabio za sebe nalazišta rude. Vjerojatno i guverner u tome ima svoje prste.

– Mene Dawley još nije dirao. Ali kada dodem na red... tada ćemo Davis i ja morati odavde otići. A vi – dodala je žalosnim glasom – pošto je Coleman mrtav, ne smijete više natrag u Paro. Zatvorit će vas, osuditi na smrt i objesiti.

Clay se zagledao u njezine tužne oči i blago joj se nasmiješio.

– Kći Elama Bowena ne smije klonuti duhom – opomenuo ju je pa dodao: – Ja ću sada malo odspavati, a kada se probudim, vi više nećete biti tako malodušna i

pristat ćete na borbu protiv svih onih koji vam pokušavaju oduzeti što je vaše. A i ja ću, čim se oporavim, poći u borbu za svoju baštinu ako Elamova kći bude uz mene.

– Bit ću – šapnula je oduševljeno. – Oh, toliko sam sretna. Bojala sam se... – zastala je i porumenjela.

– Kažite slobodno – ponukao ju je.

– Bojala sam se da vi niste... ono... što smo Ben Davis i ja željeli da budete...

– Borac, zar ne? – veselo se nasmijao. – A upravo sam poražen. – Okrenuo je lice u stranu i zaklopio oči.

Ostavio ju je da razmišlja o onome što joj je rekao.

VI

Sedam tjedana bilo je potrebno da se Burgess oporavi i da mu se zdrava boja vrati u obraze. Jedine vijesti koje su stizale iz Paru u brvnaru donosio je Davisov prijatelj, Harvey Dobbie, vlasnik trgovine i stari graničar koji je u Paru stigao davno prije Dawleyja.

U Paru je život išao svojim tokom. Dawley i Modridge kao da su prekrizili Burgessa, u što je Dobbie sumnjao. Upozoravao je Burgessa da bude oprezan.

Ben Davis bio je međutim nezadovoljan mlakim držanjem mladog Burgessa.

– Tvoj otac je bio poduzetniji od tebe – predbacio mu je jednog jutra u dvorištu iza brvnare dok je Clay sjedio u sjeni široke krošnje starog hrasta.

– A što bih ja morao raditi da budem poduzetan kao moj pokojni otac?

– Umjesto da hladiš stražnjicu mogao bi i malo razmišljati kako da dođeš do svoje baštine koju ti je Dawley na oči oteo.

Clay se nasmiješi, pa pogleda Bena Davisa u oči.

– Razmišljam, Bene, razmišljam i po danu i po noći.

– Razmišljaš ti o ženskim suk-njama dok ti Dawley radi o glavi. Kaži, što ti zapravo misliš uraditi!

– A što mi predlažeš?

– Što ja tebi ima predlagati – prasnuo je Davis.

– Pokazao sam ti oporuku tvoga oca. To je dosta i previše. Dawley te svakim danom sve više perusa i zlostavlja tebe i tvoje prijatelje.

– Neka, neka! – Burgess je ozbiljno gledao u Davisa. – Čemu žurba. Dawley će tako i tako uzeti sve do čega dođe. A dok ima što uzimati, ostat će ovdje... a dok je ovdje, u mojim je rukama.

– Ah, do vraga! Da sam na tvom mjestu, otišao bih u Paru i pobio te pasje sinove...

– A kako si ti Ben Davis, bivši odvjetnik, ti možeš samo davati loše savjete lijenom i malodušnom Clayu Burgessu.

– Ah, od volje ti. Radi što hoćeš – reče Davis, a u glasu mu se osjećalo ogorčenje. – Onaj tko ti je dao nadimak SPORI vjerojatno te je zatekao dok si razmišljao. Mislio sam da je Willov sin dostojniji imena Burgess. Prevario sam se, čini mi se. Kladim se da je okršaj koji si imao s Dawleyjem i Modridgeom bio pravo čudo. Ne bi se ti nikada usudio nasrnuti na Dawleyja da te Dawley nije prvi napao. Nemaš ti petlje da nešto sam započneš, Spori Burgess.

– Vidjet ćemo tko je spor – viknuo je za Benom Davisom kad je

Davis mrmljajući pošao prema staji.

Clay se smješкао kad je nešto kasnije ušao u kuću.

– Ben vas je napao, zar ne? – upitala ga je Della.

Stajala je pokraj stola i slagala cvijeće u vazu. U očima joj je iskrio vragoljasti smiješak.

– Nepristojno je prisluškivati tuđe razgovore, gospodice – prekorio ju je u šali.

– Ovdje se sve čuje što se govori u dvorištu. Nisam namjerno prisluškivala, no mislim da Davis ima pravo. Doduše vi niste mogli još ništa uraditi, ali ste mogli barem nešto smisliti protiv Dawleyja.

– A jeste li vi čuli baš sve što mi je rekao Ben Davis?

– Pa... – oklijevala je – zamalo sve.

– I ono o ženskim suknjama?

Val rumenila prelio joj je obraze.

– No, da čujem – Burgess se nagnuo prema njoj i zagledao joj se u oči – vi biste morali znati o čemu sam ja razmišljao.

Uočila je zamku koju joj je postavio:

– Paaa – vragoljasto se nasmiješila – onda ste samo gubili vrijeme.

– Dobio sam što sam tražio! – priznao joj je i hrabro se osmijehnuo. – Ali sve ovisi o onome za čim muškarac žudi. Da sam razmišljao o ženidbi, da... onda bi moje vrijeme bilo izgubljeno... jer me vi kako čujem ne želite. Ali ako sam cijelo vrijeme razmišljao samo o tome kako mi je ugodno u vašem društvu, onda, mislim, nisam gubio vrijeme. Stvarno uživam kada sam s vama.

Obrazi su joj se ponovo zacrvenjeli. Nije mogla izbjeći odgovor. Hrabro ga je gledala u Clayja.

– Morala sam biti u vašoj blizini. Nisam mogla izbjeći dužnosti – oprezno je napomenula.

– Ponovo sam poražen – rekao je žalosno – a bio sam pun nade. Iznenadeno ga je pogledala. Odjednom je shvatila.

– Porazen – rekla je. – To ste mi već jednom rekli. Čudila sam se... prošli put... što to znači.

– I ja sam se čudio – nasmijao se.

– Zašto?

– Zašto sam poražen? Pa, to mi se prije nije događalo.

Ni jedna žena me nikad nije porazila. Vjerujem da ste me odmah razumjeli... jer žene to uoče mnogo ranije. Kad jedna žena bdije nad čovjekom punih sedam tjedana, popravlja mu jastuk, ugada mu dok je bolestan... tada nije čudo da se poslije osjeća izgubljen. Ni ja nisam iznimka.

Nije joj se približio. Ostao je stojeći pokraj vrata i promatrao je pažljivo njeno lice koje je mijenjalo boje.

– Za mene kažu da sam spor u svemu što radim – nastavio je. – Možda i jesam. Osobito mi je teško donijeti odluku o odlasku – nasmiješio se tužno. – Ako još ima nade da vas uvjerim da ovdje nisam baš uzalud potratio vrijeme, znajte da sam o tome dobro promislio.

Oči su joj zablistale od sreće.

– Pa, nećete me baš olako u to uvjeriti – rekla je tiho. – Ne možete to očekivati od mene onako iznebuha. To bi značilo da vas želim nagovoriti da odmah udarite na Dawleyja. A... ako vam to kažem... to sigurno ne bi bilo zbog toga.

– Zar baš nema nimalo nade za mene? – izazivao ju je.

– Paaa – rekla je otežući. Pogledala ga je, ali je i hitro spustila pogled, zbunjena. – Postoji nada da ovdje niste baš posve uzalud tratili vrijeme.

Vidjela je kako se ukočio. Oči su mu zasjale i polagano je stisnuo šake.

– Hvala vam – ozbiljno je rekao. Tada se veselo nasmijao i okrenuo se prema vratima. Načas se zaustavio na pragu. – Pa, do videnja. Sada mogu otići odavde mirna srca – dodao je.

Hitro je prišla vratima i stala uz Clayia, zaprepaštena njegovim naglim odlaskom. U pogledu joj se čitala zabrinutost.

– Kamo ćete? – upitala je.

– U Williamsovo sklonište, ako vas to zanima – rekao je širbko se nasmijavši. – Među odmetnike, gdje mi je i mjesto.

– Oh! Ako ste tako odlučili... ja vas neću odgovarati od toga. Ali...

– naglo je zašutjela, a u očima joj se pojavio sjaj koji je Clayia natjerao da duboko udahne.

Idućeg časa već je bila u njegovu zagrljaju. Čvrsto ju je privinuo na prsa, pa poljubio.

– O ovom sam maštao cijelo vrijeme dok si me njegovala – priznao joj je kada ju je pustio.

Hitrim koracima pošao je do koralu i osedlao konja. Mahnuo joj je rukom na pozdrav prije nego je nestao iza ugla kuće i odgalopirao prema sjeveroistoku.

Stajala je još na pragu kada se Ben vratio iz staje.

– Clay je otišao – rekla je.

Lice joj je bilo blijedo, a usne ukočene.

– Otišao? Kamo? – začudio se Davis.

– U Williamsovo sklonište. Rekao je da je njegovo mjesto među odmetnicima.

– Ludak – mrmljao je Davis. – Znao sam da će nešto tako izmisliti.

VIII

Kada je prije nekoliko tjedana odlazio iz Para, Burgess nije razmišljao o budućnosti. Nije ni mogao staloženo razmišljati, jer mu je srce bilo obuzeto nemoćnim bijesom. Samo je u jedno bio siguran... da će s Dawleyjem kad-tad izravnati račune. Znao je da to neće ići lako, jer se nije smio vratiti u Paro.

Ali dok se oporavljao, razmišljao je mnogo o škripcu u kojem se našao i napokon je smislio kako će Dawleyju zamijesiti grdnu kašu.

Burgess nije ubio Dawleyja u Paru, kada je mogao. Zadržalo ga je nešto u držanju tog čovjeka, nešto što ni sam sebi nije mogao objasniti. Mrzio je Dawleyja... ali ga je, možda zato što je on sam bio spor, zadivila Dawleyjeva žurba kojom je htio zadovoljiti svoju pohlepu. Za nj je to bio izazov. Htio je dokazati da su i spori ljudi dostižni.

Neka unutarnja sila upravljala je Burgessovim postupcima. Ona ga je natjerala i da ode u Williamsovo sklonište... bio je uvjeren da je to jedina mogućnost da pobijedi Dawleyja, a da ga pri tom ne mora i ubiti.

Pa ipak, dok je polagano jahao prema sjeveroistoku, Burgess još nije bio svjestan opasnosti koje ga očekuju kao odmetnika. Razmišljao je o Delli Bowen i o tjednima u kojima ga je ona njegovala. Della je bila prva žena koja je u njemu probudila dublje osjećaje, a razgovor s njom toga jutra, uvjerio ga je da ni ona prema njemu nije ravnodušna.

Williamsovo sklonište skutnilo se na gorskom proplanku uz rijeku Carizzo. Malo zapadnije od skloništa rijeka je tekla niz oštar zavoj, a zatim je milila poljanom prema jugu. Clay je poznavao to područje jer je kao dječak bezbroj puta lunjao na obali rijeke.

Obala rijeke bila je obrasla drvećem. Na širokom proplanku vidjeli su se krovovi brvnara. Kada im se Burgess približio, uočio je da su kuće sagrađene uz tri ruba proplanka, tvoreći tako veliko slovo U.

Konji su bili zavezani ispred kuća. Još prije negoli je sjahao, Clay je opazio da ga sa susjednih prozora i vrata pažljivo promatraju. Nisu ga promatrali samo iz znatiželje na koju svaki stranac nailazi kada dođe u neki stočarski gradić, nego su ga i odmjeravali začuđenim očima punim otvorenog neprijateljstva.

Pošto je zavezao vranca za privezište ispred saluna, Clay se osvrnuo oko sebe. Nasmijašio se onima koji su stajali ispred vrata kuće na kojoj je stajao natpis – Joyiev salon – kao da ih je tek tada opazio.

Bez oklijevanja Burgess je pošao prema vratima saluna. Mrki pogledi pratili su svaki njegov korak. Muškarci koji su stajali blizu vrata polagano su se pomicali, dopuštajući mu da prođe između njih preko praga u salon.

Uz lijevi zid saluna protezao se točionik. Nekoliko ljudi stajalo je uz točionik i pilo. Osjetio je njihove poglede i poglede onih koji su sjedili za obližnjim stolom i kartali. Gledali su ga očima punim nevjerice i hladnog neprijateljstva.

Iza točionika ogroman je muškarac, bradat i nepočešljan, iskrivljenih usta, mutnim očima piljio u Burgessa.

– Najbolji viski – rekao je Burgess bradonji, a zatim se polagano okrenuo prema dvorani. Časak je nijemo stajao prelazeći pogledom od jednog do drugog čovjeka.

– Pridružite se, ja častim – pozvao ih je.

Svi su šutjeli. Nitko se nije pomakao. Burgess se okrenuo i napunio čašu iz boce koju je vlasnik saluna stavio pred njega. Po muku i salunu moglo se zaključiti da njegov poziv nitko neće prihvatiti. Zatim se čula škripa stolice i neki čovjek je stao uz Burgessa.

Burgess se okrenuo prema njemu i nasmijašio mu se.

– Mislio sam već da ću morati piti sam – rekao je.

– A ne, nećete – odgovorio mu je čovjek. – Momci su vas odmjeravali. Kod nas stranci obično ne upadaju bez posjetnice.

Dok je Burgess razgovarao sa svojim novim znancem, čulo se zveckanje ostruga. Oko točionika okupili su se ljudi, točili piće u čaše i istovremeno pažljivo slušali o čemu se govori.

Burgess je pažljivo promatrao čovjeka s kojim je razgovarao. Bio je srednje visine, mišićav, širokih ramena a ipak vitak u struku. Lice mu je bilo otvrdlo, mršavo i odlučno, a oči pouzdane, s tračkom hladnoće kad mu se pogled susreo s Burgessovim.

– Jutros mi je ponestalo posjetnica – rekao je Burgess. – Nisam imao vremena da nabavim nove.

– Burgessov je sugovornik napokon razvukao usne u osmijeh.

– Jako zauzet, ha?

– Dosta. Posljednji put kada sam bio u gradu, žurio sam da ga što prije napustim.

– Šerif?

Burges je potvrdno kimnuo glavom.

– Sreo sam se s Dalom Colemanom. Morao sam pucati.

Odlučne oči Burgessova sugovornika su zasjale, a usne se stisle u tanku crtu. Pogledao je Burgessa sa zanimanjem.

– Znači ti si momak koji je slistio Colemana, aaa? I nadmudrio Modridgea i Dawleyja. Čuli smo i mi nešto. Složili smo se da ti nisi neka šeprtlja kada si imao hrabrosti da im se suprotstaviš. Coleman je bio smrdljiv štakor koji bi nam napravio grdnih neprilika da se usudio doći ovamo.

Sugovornik Claya Burgessa podigao je čašu kao da će nazdraviti.

– Zovem se Kuneen – rekao je polagao. Glas mu je postao još tiši, tako da ga čovjek uz Burgessa nije mogao čuti.

– Glumiš da ćeš se udružiti snama?

Bljesak u Burgessovim očima dao mu je odgovor i Kuneen se brže-bolje ispravio, govoreći glasno:

– Denby nije ovdje. Otišao je... nekamo. Morat ćeš pričekati do sutra. Neka te ne zabrinjava naši momci. Izvrsni su u društvu.

Mahnulo je rukom i istupio pokazujući svima prstom na Burgessa.

– Momci – počeo je kada je privukao pažnju ljudi uz točionik – ovo je Spori Burgess... smrtnik koji je Colemana poslao pod leđinu. Spori se nešto zamjerio zakonu otkada se pograbio s Modridgeom i Dawleyjem. Čini mi se da on želi ozbiljno razgovarati s Denbyjem. Denbyja nema, pa će noćas prespavati kod mene.

Deset minuta poslije, pošto je Burgess platio još jedan krug pica, Kuneen ga je poveo u svoju brvnaru. Kada su prošli više od pola puta, Kuneen se zaustavio i

pokazao mu oveću brvnaru, duboko uvučenu od reda kuća mimo kojih su prolazili. Kuća je bila čvrsto građena i okružena drvećem koje je davalo ugodan hlad.

– To je Denbyjeva kuća. U njoj živi s Bellom Carson – rekao mu je Kuneen, pa se nacerio i dodao – svojom ženom. Ljubomorani je kao pas – iskosa je zaškiljio u Burgessa. – A to bi mogao biti i jedan od razloga zbog kojih te Denby neće ovdje trpjeti.

Odveo je Burgessa do zadnje brvnare u stražnjem redu. Bila je oskudno namještena, ali čista.

– Tvoj ležaj je ovdje... ako želiš ostati. A ostati možeš ako želiš, jer Denby još nikoga nije odavde otjerao. Ako mu se ne budeš svidao...

– Kuneen je opisao rukom veliki krug. – Imaš li kakve primjedbe?

Burgessu je postalo jasno da ga Kuneen nije doveo u brvnaru da bi mu pokazao ležaj. Nije se ni iznenadio kada je Kuneen privukao klupu do otvorenih vrata, sjeo i pokazao Burgessu da sjedne pokraj njega.

Okrenuo se tako da može gledati ravno u Burgessove oči i upitao ga ozbiljno:

– Kaži iskreno, zašto si došao ovamo u ovu jazbinu, Burgess?

Burgess nije ni trepnuo okom. Bore oko očiju postale su mu dublje, kao uvijek kada se šalio.

– Iz očaja – rekao je kratko.

– Ohoho! – uzviknuo je Kuneen i dodao nakon kratke stanke. – Ne budali... Nisam ja od jučer. Ako si pobjegao da te Dawley ne uhvati, gdje si bio dosada?

– Gore... u brdima... lizao sam ranu koju mi je nanio Modridge.

– Ne laži – odsjekao je Kuneen. – Vidio sam Dellu Bowen kada te je odvlačila od vode.

Burgessovo lice ostalo je mirno kada je to čuo.

– A gdje si ti bio? – upitao je Kuneena.

– Blizu. U šumi.

– I nisi joj pomogao? Nemoj mi reći da bi pustio ženi da se muči sama.

– Hajde, molim te! – prekinuo ga je Kuneen. – Tko bi se usudio izići na oči toj oštrokondži. Nitko se od nas ne smije približiti više od kilometra njenoj kući. A ona je tebe ipak spasila. Njegovala te dok nisi ozdravio. Umjesto da se sada gubiš odavde tamo gdje te Dawley neće naći, došao si ovamo k nama. Budi iskren. Kaži što ti je na umu. Mene ne možeš zavarati.

Clay Burgess se nasmijulji.

– Dawley bi se osjećao osamljen kada bih ga sada napustio. Ne mogu biti tako okrutan prema njemu – reče Clay u šali.

Kuneen se nije nasmijao. Šutio je i razmišljao.

– Dobro – rekao je napokon. – Znači, želiš obračunati s Dawleyjem. A ja ti želim svaku sreću i nadam se da ti u tome mogu malo i pomoći.

Kuneen je sjedio i stiskao šake, crven u licu dok su mu oči gorjele od mržnje.

– Da ti i Dawley niste možda prijatelji? – upitao ga je Burgess.

Kuneen se ironično nasmijao.

– Prijatelji! Baš si pogodio... imao sam dolje malen ranč... pet stotina grla. Dawley me je s njega otjerao. Ukrao mi je stoku, gospodarske zgrade zapalio, a kada sam ga napao, pokazao mi je lažnu potvrdu o kupnji i tvrdio da je netko drugi ukrao moju stoku. I to mu nije bilo dosta. Poslao je Modridgea da me uhapsi. Ustrijelio sam jednog šerifovog pomoćnika i

od onda se skrivam i lutam uokolo. Ne usudujem se poći u Paro, kao ni ti.

– Ima li ovdje ljudi koji rade za Dawleyja? – upitao je Burgess.

– Ima mnogo. Ovdje žive dvije vrste ljudi... oni kojima je zlo u krvi i oni kojima je Dawley sve uzeo. Zla je krv među njima, a postaje sve gore. Ovdje se skupio sav ološ iz cijele zemlje... revolveraši, kradljivci stoke, pljačkaši. Neprekidno traže izgovor za svadu.

Ako ne mogu naći nikoga na kome da se izive, tuku se onda između sebe.

Zatim se zagledao u Burgessove revolvere koje je Clay nosio nisko uz bedra.

– Jedan revolver smeta većini ovdašnjih momaka – rekao je – dva sigurno izazivaju nevolju. Samo jedan čovjek u ovom logoru nosi dva revolvera, a nitko mu ne zamjera... Flash Denby On je revolveraš od zanata. Brz je kao strijela. Svi to ovdje znaju. Ako nisi hitar kao munja, onda bi bilo bolje da spremiš jedan revolver i da vrlo pažljivo nosiš drugi.

– Hvala ti što si me upozorio – rekao je Burgess ljubazno – ja ih već tako dugo nosim da se bez njih ne bih ugodno osjećao. A nikad ne razmišljam o nevoljama dok same ne dođu. Nego, kaži mi, gdje mogu smjestiti svog konja? – upitao je Kuneena i ustao.

Burgess je izišao iz Kuneenove kuće i pošao prema salunu gdje je privezao svog konja. U blizini privežišta za konje stajalo je nekoliko momaka koji su nešto prepričavali i veselo hihotali.

IX

Burgessa je ponovo obuzeo onaj neugodan osjećaj da ga odasvud promatraju. Kada im se približio, momci su prestali pričati i hihot je zamro. Nekoliko njih povuklo se prema pročelju saluna. Svi su okrenuli glave prema Burgessu.

Svi, osim jednoga. Gledao je u Burgessova vranca. Polagano se ljuljao na petama. Palce je zataknuo za pojas, a prstima je nježno gladio drške revolvera.

Momak je bio visok, mršav i žilav, ispijena lica s visokim jagodicama, tankih usana, crnih očiju zasjenjenih tamnim obrvama, crne kose ravne kao u Indijanca i dugo nešišane.

Kada se približio vrancu, Burgess je opazio crnokosog momka. Divlji sjaj bljesnuo mu je u očima, ali se začas i ugasio. Clay je hinio da ga ne vidi.

Kuneen je išao iza Burgessa. U času, kada se nalazio između Burgessa i ljudi uza zid saluna, šapnuo mu je:

– Pazi! To je Tulerosa. On te čeka na dvoboj.

– Hvala – promrmljao je kroza zube Burgess, a da mu se usne nisu ni pomakle.

Clay je prišao vrancu i počeo je odvezivati uzde. Ispod oka motrio je na Tulerosu. Pratio je svaku njegovu kretnju.

– Je li ovo tvoj konj, stranče?

S jednom rukom na uzdama, koje su još bile vezane za prečku, a s drugom rukom spuštenom uz bok, Burgess se polagano okrenuo i pogledao je smrknuto Tulerosu.

Tulerosa je stajao raširenih nogu, a palci su mu još uvijek bili zataknuti za pojas. Tanke usne razvukao je u zloban osmijeh.

– Mene pitaš, momče? – pitao ga je Burgess.

– Imaš li ga već dugo? – ispiti-vao ga je Tulerosa.

– Dovoljno dugo da znam da je moj – odgovorio je Burgess.

Mirno je odmjerio Tulerosu. Napokon je ravnodušno slegnuo ramenima, okrenuo Tulerosi leđa i počeo odvezivati vrancu uzde.

Čuo je hladan i uvredljiv Telerosov glas iza sebe.

– To je ipak previše dobar konj za šeprtlju kakav si ti.

X

Burgess se ponovo okrenuo, vrlo polako, jer je znao da Tulerosa čeka na najmanji izgovor da potegne na njega revolvere. Razvukao je usta u podrugljiv smijeh.

– Promaknula ti je prilika, Tulerosa – narugao mu se. – Trebao si pucati prije negoli sam se okrenuo. Sada ćeš biti mrtav ako samo pomakneš mali prst.

Obje Burgessove ruke visile su uz bokove. Netremice je gledao u Tulerosu i čekao na najmanji znak da potegne revolvere i zapuca.

Tulerosa se ukipio. Gotovo nepazice njegovo se tijelo malo pograbilo. Bilo je očito da Tulerosa, to nije očekivao. Tračak sumnje pojavio se u njegovim očima.

Svjestan prednosti koju je stvorio, Burgess se polagano pokrenuo prema protivniku i gledao ga stisnutim očima. Tulerosa je načas skrenuo pogled u stranu kao životinja koja utjerana u kut traži izlaz.

Burgess je opazio da su se ljudi ispred saluna razmaknuli i da se Kuneen, podalje od njih, nagnuo naprijed napeto prateći događaje.

Tulerosa je brzo disao, oči su mu bivale sve veće kako su u njemu rasli bijes i napetost. Mišići su mu se napeli i bio je spreman da svaki čas zapuca, kada ga je hladan glas Burgessa ponovo zbunio.

– Hajde, Tulerosa! Potegni! Što si se ukenjao!

Tulerosa je dahtao. Nije mogao podnijeti da ga taj došljak ponizuje pred svima. Luda srdžba zakipjela je u njemu. Oči su mu zasjale, a ruke se trgnule prema bokovima tako brzo da ih promatrači ispred saluna nisu mogli pogledom slijediti.

A ipak je bio prespor. Tulerosini prsti jedva da su obuhvatili drške revolvera kada je planuo plavičasti dim iz cijevi Burgessovih revolvera.

Pogođen, Tulerosa je posrnuo ali se održao na nogama. Ruke su mu ostale nemoćno visjeti uz bokove. Revolveri su ostali u koricama. Lice mu se razvuklo od bola. Zaprepašteno je zurio u Burgessa.

U potpunoj tišini nitko se nije ni pomaknuo. Zatim je iz skupine istupio neki čovjek i prišao Tulerosi. Pregledao mu je šake i podlaktice, a zatim se okrenuo okupljenim ljudima i zapanjeno uzviknuo:

– Četiri pogotka u obje podlaktice i šake!

I time je sve bilo gotovo. Ili je možda tek počelo? Premda su se ljudi okupili oko Tulerose, ogledavali njegove ruke, razglabali o dvoboju, te ga napokon odveli u salun, ipak je Burgess bio svjestan pogleda koji su slutili na zlo što ga još čeka.

– Čovječe – rekao je Kuneen kada je s Burgessom pošao niz ulicu – nikad nisam vidio takav revolveraški dvoboj. Bio sam uvjeren da si jednom pucao a kad

tamo...! A ljudi još govore da je Denby...

Clayu Burgessu, zvanom Spori Burgess, brk se zadovoljno smijuljio.

XI

Kuneen je savjetovao Burgessu da te noći ostane u blizini kuće. Postojala je mogućnost da neki Tulerosin prijatelj poželi da mu se osveti.

– Moji revolveri su uvijek puni i dobro podmazani Kuneene – odgovorio je Clay dok su sjedili za malenim stolićem i večerali. Poći ćemo zajedno da me upoznaš s ovdašnjim noćnim životom.

– Ti su potpuno lud – zavapio je Kuneen. Ali kada je Burgess poslije večere izišao na ulicu, Kuneen je pošao s njim.

Joyev salun nije bilo jedino mjesto gdje se točio alkohol. Treperavi sjaj petrolejskih svjetiljki što je dopirao kroz prozore kao i zveket čaša i boca govorio je jasno i glasno da u Williamsovu skloništu za odmetnike rade još tri točionice.

U naselju su bile i dvije prodavaonice koje su već bile zatvorene. U brijačnici je brijač u prljavoj košulji bio nagnut nad nekim čovjekom i brijač ga. Neki kauboj, čija je brada vapila za britvom, stajao je u blizini prozora i punio svoj revolver.

– To je Gopher. On obavlja Denbyjeve prijava poslove – upoznao je Kuneen Burgessa sa šarenim stanovnicima naselja kojim je gospodario Denby.

Burgess je zastao i dobro pogledao Gophera. Zatim su nastavili šetati.

Kako su se blížili kraju naselja Burgessovo se lice iskrivilo u izraz gađenja. Mnoge kuće tamo nisu nikome pripadale jer su njihovi stanari otišli iz naselja bilo milom ili silom. Denby je samovoljno gospodario cijelim naseljem i ubirao stanarinu.

Osim saluna, u naselju su bile i dvije javne kuće iz kojih je dopirala vesela cika i hihot na pratnju glazbe s glasovira.

– Da prošetamo do Denbyjeve kuće? – predložio je Burgess.

Izišli su iz naselja. Kuneen je vodio Burgessa širokom stazom uz rub šumarka. Kako su se udaljavali od naselja mrak više nije bio tako gust i Burgess je mogao razaznati okolicu.

Približavali su se malenoj čistini na kojoj se jasno razabirala Denbyjeva brvnara.

Bila je to prava udobna kuća s nekoliko soba. Iz jednog prozora na prednjoj strani kuće prodiralo je svjetlo, a drugi trag svjetla prosipao se kroz dvorišna vrata koja su bila širom otvorena. Ostali dio kuće bio je u mraku.

Na osvijetljenom prozoru zastori nisu bili navučeni, tako da se jasno vidjela žena koja se kretala po sobi.

Burgess je zaustavio Kuneena na rubu čistine. Ščepao ga je za rukav, te povukao u grmlje.

Kuneen je prestrašeno pogledao u Burgessa.

– Što ti je, zaboga? Da i ti nisi možda jedan od onih momaka...

– Zaveži! – zasiktao je tiho Burgess. Nešto u Burgessovu glasu prisililo ga je da drži jezik za zubima.

– Tko je poznat kao najveći pohotnik u naselju. Tko bi iskoristio nezaštićenu ženu? – upitao je Burgess.

– Ima ih napretak, ali mislim da je Dude Dunham najpodliji od svih – reče Kuneen.

– Visok čovjek u bijeloj košulji s crnim šeširom na glavi i mekanim čizmama na nogama? – upita ga Clay.

– Točno. Što će ti on? – začudio se Kuneen.

Burgess se tiho nasmijao.

– Ako Bella Carson hoće previriti Denbyja mi ćemo se tiho odslužiti natrag kući. Ali, ako ne bude htjela, onda ćemo ovdje još malo pričekati – rekao je Clay Burgess.

– Što ti je na umu? – uzbuđeno će Kuneen.

– Ja se ne želim miješati u tajni ljubavni sastanak – cerekao se Burgess – to jest, ako ga žena želi. Ali ako ga žena ne želi, a neki muškarac postupa s njom kao životinja, e... onda ja to ne mogu mirno gledati.

– Oh, gospode! – zastenjao je Kuneen.

– Da li si kada vidio Bellu Carson da zaljubijeno gleda Duda Dunhama? – upitao je Burgess.

– Ne... nisam, ali sam vidio dva puta kada ga je pljusnula, jer ju je napastovao. Svaki put ga je tužila Denbyju. Denby mu je zadnji put zaprijetio da će ga ubiti bude li još jednom nasrtao na Bellu – objasnio mu je Kuneen.

– Dobro, htio sam samo biti siguran jer sam vidio Dunhama kada ja izjahao iz naselja. Pazio je da ga nitko ne vidi – reče Clay Burgess.

Kuneen je nemoćno uzdahnuo.

– Kladim se da je išao u krađu stoke – dometnuo je Kuneen.

Burgessa je to natjeralo na smijeh.

– Ako malo bolje pogledaš prema onom grmu pod prozorom

s kojega pada trag svjetlosti iz kuće, vidjet ćeš njegova konja.

Burgess još nije završio govoriti kada su iz kuće čuli najprije prodoran, a zatim zatomljen vrisak.

Burgess je potrčao prema otvorenim dvorišnim vratima ostavljajući iza sebe Kuneena koji nije bio tako brzog.

Kada je Kuneen došao do vrata, čuo se vrisak, neko čudno lupanje a zatim nasta muk. Odjednom je zagrmio pucanj koji je popratila masna kletva.

Kad je Kuneen stigao do rasvjetljene sobe u prednjem dijelu kuće, ugledao je Duda Dunhama koji je ležao na podu i teško disao, a na njegovim je prsima klečao Burgess koji mu je svom snagom prstima stezao vrat. Kraj vrata, naslonjena na zid, stajala je Bella Carson i tiho jecala, nadimajući i spuštajući svoje bujne grudi sapete u usku bluzu.

Burgess se iskesio preko ramena u Kuneena.

– Pokušao me je napucati, svinja pokvarena – prokleo je i pustio je Duda koji je ležao bez svijesti na podu.

– Donesi laso s njegova konja – naredio je Clay Kuneenu.

Kada se Kuneen vratio s lasom, Burgess je zavezao Dunhamu noge i ruke. Zatim je ustao i nasmiješio se viteški Belli Carson.

– Sve ostalo mora uraditi vaš muž, gospodo. Nadam se da vas nije previše uplašio – doda Clay.

Osmijeh na Burgessovom licu pomogao je Belli Carson da se brzo oporavi. Gledao ju je sa zanimanjem.

Bella Carson bila je rasna žena u tridesetim godinama lijepo građena i odlučna držanja. Čak ni suze u očima nisu je učinile manje

dostojanstvenom. Nije plakala od straha nego od jada i nemoći. Nije se ona opirala da se poda Dunhamu, zbog toga što je voljela Denbyja, nego zato što je mrzila Dunhama.

Ali Burgess to još nije shvaćao, pa je bio dirnut njezinim otporom. Nije bila žena koja bi mu se mogla svidjeti, ali zadivila ga je njezina hrabrost i odlučnost da sačuva čast svog čovjeka. Time je pridobila Burgessovu naklonost.

– Ne plaćite. Dobro ste se držali dok nisam stigao – rekao joj je i uhvatio je za ruke.

Kuneen se cinički smijuljio. Poznavao je dobro Bellu. Opazio je pogled kojim je mjerila Burgessa ispod spuštenih trepavica. Nije se iznenadio kada se odjednom nagula naprijed i naslonila glavu na Burgessova prsa i nježno mu rekla:

– Molim vas, nemojte me ostaviti samu... i odnesite tog Dunhama iz moje kuće – počela je presti kao mazna mačka.

Burgess je bio iznenađen. Tijelo mu se ukočilo, ruke nemoćno objesile uz bokove, a lice mu se zažarilo od neugodnosti. Kuneen se jedva suzdržao da ne prasne u smijeh.

– Ja ću odnijeti Dunhama u Joyev salun. On će ga čuvati dok se ne vrati Denby. Burgess će ostati da vas tješi. On ima u tome veliko iskustvo – ponudio se Kuneen, pa se pakosno nacerio kada ga je Burgess mrko pogledao. Prebacio je Dunhama preko ramena i iznio ga iz kuće.

Burgess se polako sabrao i čim je čuo Kuneenove korake izvan kuće, blago je odgurnuo Bellu od sebe.

– Vjerujem da vam je sada bolje. Sretan sam što sam vam mogao pomoći. Sada ću i ja krenuti – rekao joj je kao da joj se ispričava.

– Ne znam kako da vam se zahvalim. – Suze su joj nestale s lica. Ljubazno se smiješila. – Dunham je prava životinja. Odvratan mi je. Došli ste... u pravi čas. Vi ste novi u naselju, zar ne?

– Da, jutros sam stigao.

– A kako se zovete – upitala ga je sa zanimanjem.

– Burgess. Clay Burgess.

– Oho – zadivljeno će Bella – vi ste, znači, onaj što je napucao Tulerosu? Denby je rekao da je Tulerosa najopasniji čovjek u ovom kraju. Zar ga se niste bojali?

– Koga? Tulerose? – Burgess se od srca nasmijao. – Znate, ja prije nisam poznavao Tulerosu. Vidio sam ga i čuo danas prvi put u životu.

– Znači vi ovdje nikoga ne poznajete? – u čudu će Bella.

– Ovdje u naselju gotovo i ne poznam. Napustio sam Paro kao dječak.

– Sada se sjećam – promatrala ga je s još većim zanimanjem. – Denby vas je spominjao. Zovu vas Spori Burgess. Ovamo ste došli bježeći od Dawleyja? – nasmijala se.

– Zar nećete sjesti? Ovo mjesto je osamljeno. Denby je ljubomoran... i zabranio je svim momcima da dodu ovamo. Ali vi ste uradili uslugu Denbyju, mislim da će vam biti zahvalan. Uostalom – osmijeh joj je postao izazovan – Denby nije sada ovdje.

– Kuneen me čeka. Obećao sam mu partiju karata – lagao joj je.

– Bojite se mene – nasmijala se – a niste se bojali Tulerose.

Skrušeno se nasmiješio kao neko daće uhvaćeno u laži.

– Uvijek sam se plašio žena.

– Oh... onda sam trebala zadržati Kuneena, a vas otpraviti da odnesete Dunhama.

Burgess se glasno rasmijao.

– Da, pogriješili ste. Hoćete li da vam pošaljem Kuneena?

– S kime ćete onda kartati? – narugala mu se. Pružila mu je ruku.

– Vi ćete se sigurno ovdje duže zadržati i... još ćemo mi ipati prilike da... razgovaramo, zar ne?

– Svakako – rekao je i gledao je u oči sve dok nije spustila pogled.

Kroz dvorišna vrata napustio je kuću i izišao u noć. U mraku se gotovo sudario s Kuneenom.

Zajedno su nastavili putem koji je vodio u naselje. Nakon nekog vremena Kuneen je prošaptao:

– Promatrao sam vas neko vrijeme kroz prozor... sakriven u grmlju. Ta žena je vragu ispala iz torbe. Odmah si joj se svidio, imat ćeš pune ruke posla dok si ovdje. Drago mi je što nisi nasjeo njezinim čarima. Sada bi bio mrtav.

– Zašto? – začudio se Burgess.

– Denby se vratio. Bio je u salunu kod Joyja kada sam tamo donio Dunhama. Čim sam mu ispričao što se dogodilo, naredio je da se Dunham zatvori do sutra, a zatim je odmah odjurio prema svojoj kući. Pratio sam ga i sakrio se u grmlju s revolverom uperenim u njega. Promatrao vas je kroz prozor. Bellu i tebe. Sigurno bi te ustrijelio da ste se grlili i ljubili – Kuneen je uzdahnuo s olakšanjem. – Ponekad ludaci dopro produ...

– Oči ludaka, Kuneene. Ja sam vidio Denbyja kako nas promatra. Kuneen se zaprepastio.

– Pa ti ne poznaješ Denbyja. Kako si znao da je to on?

– Nisam ga poznavao... ali moraš priznati da odlično pogađam.

– Dobro. Ali bit će mnogo bolje za tebe budeš li se držao što dalje od nje. Denby ne dopušta nikome da joj se približi. Odsada će ovdje biti vraški vruće.

– A ti baš dobro ne pogađaš, Kuneene. Zar možda misliš da sam ovamo došao radi ljubakanja? – upitao ga je Burgess.

– Kada me pitaš, moram ti priznati da to nisam ni mislio – rekao je Kuneen podražavajući njegov razvučeni govor.

XII

Iduće jutro odmah poslije doručka Kuneen je rekao Burgessu da ga Denby želi vidjeti.

Denby je sjedio u stolici za ljujanje na trijemu kuće i pušio. Bio je visok i vitak. Ramena su mu bila široka, ruke mišićave i žilave. Struk mu je bio vitak, noge čvrste i obuvane u čizme od prvorazredne kože.

Bio je u bijeloj košulji, otkopčanoj oko vrata, bez kaputa, a opasač nabit mecima obavio je oko struka. Kao i Burgess, bio je naoružan s dva teška revolvera koje je nosio nisko na bokovima.

Denby je imao sjajne crne oči kao ugljen, zasjenjene trepavicama crnim kao što su bile i guste obrve iznad njih. Nos mu je bio ravan i velik, gornja usna nešto izražajnija od donje, brada isturena. Crte lica odavale su čovjeka snažne volje, okrutna i proračunana koji je svoje neobuzdane osjećaje pokri-vao zagonetnim smiješkom.

Odbacio je cigaretu i pažljivo se zagledao u Burgessa koji se zaustavio na stubama.

– Vi ste Clay Burgess, zar ne? Sjednite! – pokazao je na drugu stolicu za ljujanje koja je stajala pokraj njegove. Okrenuo se tako da je mogao gledati ravno u Burgessovo lice. – Ovamo ste došli jučer... ujutro. Zašto?

– Natjerao me Dawley.

Denby se namrgodio. Skupio je obrve.

– Dawley je lukav lopov – napokon je Denby izrekao svoj sud. – Što mislite... da li je bolji ili gori od onoga čovjeka koji ide i uzima ono što želi, a pri tom se ne skriva.

– Ne cijenim Dawleyja zbog toga.

Denby se nasmijao.

– Niste mi dali baš izravan odgovor. Možda i ne želite, a možda ga i ne znate – Ako neki čovjek može silom nešto oteti svom bližnjm, to ovisi o njegovoj savjesti... ako je onaj drugi tolika budala da to dozvoli.

– Što se uglavnom i događa... nema li zakona da to spriječi – nasmijao se znalački Denby. – A što kažete na Dawlyjev način... krađe uz pomoć zakona?

– Zbog toga sam ovdje – rekao je Burgess.

Denby se zamišljeno smiješio.

– Vi ste ovdje, kao i većina ljudi u ovom naselju, jer vam je Dawley potprašio pete. Vi ste odmetnik iz nužde... Svi se vi nadate da ćete jednoga dana izravhati račune s Dawlyjem I vi, zar ne?

– Dabome.

– Kako čujem, Dawley vas je dobro pokrao – nastavio je Denby. – Pogriješili ste što ga niste ubili onda kada ste imali priliku...

Burgess se gorko nasmiješio kad je to čuo.

— Razmišljao sam o tome. Ni ja ne znam što mi je bilo. Možda sam mislio da bi to bila prelijepa smrt za njega.

— Jamačno bi bila — složio se Denby pa dodao: — Uskoro ću vam pokazati kako ja to izvodim. Ali razgovarajmo o vama! Ovamo ste došli jučer i za nepun sat napuicali ste i onesposobili Tulerosu. Vidio sam ga. Ne ostavlja baš prelijep dojam. Vi ste brz revolveraš, Burgess. Zašto ste onda dobili nadimak Spori?

Burgess ga je ozbiljno pogledao.

— Možda zato što mi je trebalo dugo vremena da »prokužim« Dawleyja.

— A i Tulerosu — dometnuo je Denby. — Tulerosa mi je sve priznao. Morate znati da se on ogriješio o naša nepisana pravila kada je prihvatio dvoboj revolverima sa strancem... koga ja još nisam ispitao. Tulerosa je želio na brzinu zaraditi pet stotina dolara koje mu je Dawley obećao ako vas ustrijeli. malo novaca za tako bogata nasljednika, a pretjerano mnogo za lošeg revolveraša. — Naslonio se u stolici i smijao Burgessu, kome je srdžba izbijala iz očiju.

— Ali budite oprezni na svakom koraku — nastavio je Denby — jer Tulerosa zacijelo još razmišlja o tih pet stotina dolara. A čuvajte se i ostalih. Ima ovdje ljudi koji bi vam okrenuli vratom za jedno piće.

— Imao sam čast da mnogo takvih upoznam u životu — rekao je Burgess.

— Znači, vi nam se onda pridružujete? — zapitao ga je Denby poslije kraće šutnje.

— Da. Ali da nas dvojica budemo načistu. Ja sam ovamo došao da budem blizu Dawleyja. Ne sviđa mi

se to što vi radite. U tome neću sudjelovati. Isto tako neću vam praviti smetnje. Ostat ću i raditi za sebe. Ako zakon, kakav predstavlja Dawley, ugrozi ovo naselje, ja ću biti uz vas. Ako to vama ne odgovara, ja ću se povući.

— Očekivao sam da ćete mi nešto takvog reći — priznao je Denby. — Ne moram vas ovdje trpjeti, ali ću vas prihvatiti kao nužno zlo. Do sada nisam bio u prilici da vratim Dawleyju dug, ali nadam se da ćete to vi uraditi za mene. Ostanite, a ako se nešto dogodi što vam neće biti po volji, okrenite mi leđa — rekao je Denby. U glasu mu se osjećala poruga, ali ne i zloba.

— Vi ste se sinoć motali oko moje kuće. Zašto? — upitao ga je Denby oštro ga gledajući. — Iz znatiželje... Da vidim što hoće Dude Dunham u vašoj kući — objašnjavao je Burgess. Dok je pričao što se dogodilo, Denbyjeve oči bile su ledene.

— Želim vam zahvaliti... za ono što ste sinoć uradili — rekao je Denby kada je Burgess završio. — Sretan sam što niste ubili Dunhama. — Glas mi je zatitrao od uzbuđenja, a mišići na licu se zategli. Burgess je u tom času shvatio koliko je Denby zapravo bolesno ljubomoran na svoju ženu.

Denbyjeve oči istraživale su Burgessovo lice. Nije potpuno vjerovao Burgessu, jer nije znao o čemu su on i Bella razgovarali dok ih je promatrao.

— Vi ne trčite za suknjama, Burgess? — iznenada ga je upitao.

— Zašto me to pitate? — htio je znati Burgess.

— Bella mi je rekla kako ste se zbunili kada se naslonila na vas... pošto ste svladali Dunhama... i da

vas je jedva uspjela zadržati u kući da vam se zahvali.

Bella je, dakle, isto slutila da ih je Denby promatrao dok su razgovarali, zaključio je Burgess i divio se njenoj oštroumnosti.

— Mislim da nikad ne bih trčao za tuđom ženom, kad bih i bio ženskar. Previše je opasno — rekao je uz kiseo osmijeh.

— O da — potvrdio je Denby i pogledao ga — opasno je, opasno. U to će se Dunham i sam uvjeriti. Idemo u salun da pogledamo Dunhama — rekao je i ustao.

Burgess ga je pratio kroz šumarak u naselje. Dunham je bio zatvoren u stražnjoj sobi saluna. Ležao je na podu u kutu, rasčupan i s dubokim podočnjacima. Na sanduku je sjedio čovjek s revolverom u ruci i čuvao ga.

Nekoliko ljudi iz naselja ušlo je u sobu i povuklo se uza zid kada je Denby prišao Dunhamu i pogledao ga.

— Dakle, Dunhame — rekao je hladno — vrug ti nije dao mira? Sjećaš li se što sam ti kazao?

Dunham je šutio ali je iz očaja piljio netremice u Denbyja. Njegovo držanje vjerojatno ga je uvjerilo da mu Denby više neće oprostiti. Divlje je zrikao u lica oko sebe, ali ni jedno ga nije gledalo prijateljski.

Denby se nasmijao. Pokazao je ljudima u Duda. Podigli su ga na noge i odvezali. Stajali su tiho, dok se Dude ukočen i slab, zbog zgrčnog položaja u kojem je bio, rastezao stenjući pri svakom pokretu.

Lice mu je bilo samrtnički blijedo. Ipak je gledao u Denbyjevo lice pomalo prkosno. Mirno je poslušao Denbyja kada mu je ironično naredio da izide na stražnja vrata saluna.

Svi stanovnici naselja pratili su Denbyja i Dunhama niz ulicu i kroz šumarak prema Denbyjevoj kući. Denby i Dunham išli su nešto ispred ostalih, tako da nitko nije mogao čuti o čemu su razgovarali.

Prošli su kuću i kada su se udaljili za oko trideset metara, Dunham se zaustavio i okrenuo Denbyju.

— Ovdje? — upitao je.

— Da... — Denby se nasmijao. Svi ostali, uključivši Kuneena i Burgessa, zaustavili su se u bizini.

— Dajem ti priliku da se izvučeš, Dunhame — rekao mu je Denby. — Uostalom, ti nisi kriv što si nitkov i podlac. To ti je u krvi. Dobit ćeš revolver. Zatim ćeš mi okrenuti leđa, napraviti ~~deset~~ koraka, okrenuti se i opaliti. Ali ne brini... ja ću početi pucati istovremeno kada i ti.

Nasmijao se, izvukao jedan od svojih revolvera i pružio mu ga.

Dunhamove oči zasjale su divljom nadom. Otvorenih usta tupo ga je gledao, nije mogao shvatiti da mu je Denby dao priliku da preživi.

Načas se činilo kao da će odmah zapucati u Denbyja, ali toga se Denby očito nije plašio. Gledao je u Dunhama i podrugljivo mu se smijuljio.

— Onda? Hoćemo li?

Dunham se trgnuo i brzim koracima udaljio, a zatim se okrenuo i povukao okidač.

Burgessa je zapanjilo što Denby nije pomakao ni mali prst kada se Dunham okrenuo i počeo u njega pucati. Svi su zadržali dah očekujući ono najgore.

Da li je Denby računao na uzbuđenost svog protivnika. Činilo se, kao da je svojom sporošću želio mučiti Dunhamove živce.

Dok je Dunham pucao kao lud, tako brzo da su se pucnjevi slili u jedan prasak, Denby se smijao kao lud i nije ni pipnuo revolver. Istom kada je Dunham ispucao posljednji metak, lice mu se iskrivilo od nemoćna bijesa.

— Ti, prokleti, podli gade! — urlao je iz svega glasa. — Ti... ti... govno jedno! — Bacio je revolver i divlje pojurio na Denbyja.

Učinio je samo nekoliko koraka kada je Denby potegnuo revolver iz korica i zapucao. Dunham se zaustavio, napola okrenuo oko svoje osi i rukom se grčevito uhvatio za prsa. Odjednom su mu popustila koljena i on je pao na zemlju, nekoliko koraka od Denbyja.

Denby se još uvijek mirno smješkao.

— Odnosite odavde to smeće — naredio je. Tada je pošao do revolvea koji je bacio Dunham, podigao ga, napunio mecima i stavio u korice.

Burgess nije pošao s ostalim znatiželjnicima. Denby se okrenuo Burgessu i oslovio ga.

— Vjerujem — rekao je — da je Dunham u onih nekoliko časaka, kada je vidio da mu je sve propalo, patio više negoli sam ja ikad patio od ljubomore koju je on u meni potaknuo. Vidjeli ste mu lice kada je vidio da me nije pogodio, zar ne?

Burgess je potvrdno kimnuo glavom.

— Što mislite, o čemu je u tom času razmišljao?

— Jasno, bio je bijesan što vas je promašio.

— Ni govora — nasmijao se Denby. — Bio je bijesan jer sam ga nasamario. Shvatio je, ali, bilo je odveć prekasno.

— A što je shvatio?

— Da sam revolver napunio čorcima. Ha! — cerio se Denby. — Zar ste mislili da sam ja toliko lud da očajniku dam u ruke revolver napunjen pravim mecima.

XIII

Nekoliko dana nakon ubojstva Dunhama, Denby nije obraćao uopće pažnju na Burgessa. Kako se činilo, podijelio je svoje vrijeme između Belle Carson i tajanstvene djelatnosti radi koje je bio odsutan po cijele noći.

To je Burgessu odgovaralo. On nije ništa radio, osim što je mirno šetao po naselju, promatrao kuće i proučavao stanovnike. Nekoliko puta je jahao po okolici odakle se obično vraćao zamišljen.

Jednog dana odjahao je u Dry Bottom, grad udaljen oko sto kilometara prema istoku. Proveo je cijeli dan promatrajući radnike željeznice kako postavljaju tračnice nedaleko od grada. Još jedan dan bio mu je potreban za upoznavanje s inženjerom na gradilištu, ali od njega nije dobio nikakvih obavijesti.

— Pruga sigurno ide prema zapadu — rekao je inženjer, — ali točno kojim smjerom, ne znam. — Nasmiješio se otužno. — Nisu me uputili u tajnu. Da znam, vjerovatno bi se upustio u špekulacije sa zemljom.

Burgess se nije dao pravariti. Možda inženjer stvarno i nije znao točan pravac pruge poslije Dry Bottoma, ali Burgess je znao čitati karte. Dok je sjedio u vagonu koji je služio inženjeru kao ured, on je nekoliko puta vrlo pažljivo pogledao kartu koja je visjela na zidu.

Njegovo oštro oko moglo je nazrijeti trag što su ga za sobom ostavili prljavi prsti kada su prelazili preko karte, zaustavljajući se ovdje, ondje.

Burgess je opazio da su Paro i Williamsovo sklonište također ucrtani. To je bilo dovoljno za Burgessa.

Jahao je na zapad prema Filletsu, divljim brdovitim područjem koje su presijecali gorski lanci, kanjoni i ostale prirodne prepreke koje bi otežale izgradnju željeznice. Proveo je tri dana u sedlu, zadnji u kraju sjeverozapadno od Filletsa. Dok je jahao natrag, bio je uvjeren da ni jedno poduzeće neće graditi željezničku prugu preko Filletsa kada može izbrati puno ravnije područje koje se proteže kod Williamsova skloništa i Para.

U Filletsu se propitao za stočare u blizini Williamsova skloništa. Zatim je odjahao prema jugoistoku i zaustavio se na ranču uz rijeku Carizzo, nedaleko od skloništa.

– Ja sam lutalica i tražim mjesto gdje bih se skrasio za sva vremena – rekao je rančeru, pošto je prihvatio njegovo gostoprimstvo.

Vlasnik ranča Bill Carey, njegova dva sina i Burgess sjedili su na trijemu, udobno zavaljeni u stolice i pušili.

– Već sam umoran od lutanja – nastavio je Burgess – i kada bih našao dobar pašnjak, odmah bi ga kupio i započeo drugi život.

– Luta li čovjek predugo – rekao je Carey – postaje sve bezvredniji dok napokon više nije ni za što.

Jedan se od Careyjevih sinova okrenuo prema ocu i podsjetio ga:

– Oče, mogao bi mu prodati onu vrištinu oko Williamsova skloništa.

Stari je Carey prasnulo u smijeh. – Mogao bih je baš i prodati ako je takva budala da to kupi! Ali užasno je zapuštena, strance. Burgess se zovete? Jeste li u srodstvu sa Willom Burgessom koji je umro prošle godine u Paru?

– Ja sam njegov sin.

– Pazi, bogati! – Carey je zamišljeno pušio dok su ga njegovi sinovi šuteći promatrali. – I vi tražite zemlju? Čini mi se da je vaš otac imao mnogo zemlje prije nego je umro. Zar niste nešto od toga baštinili?

– Dave Dawley mi je sve uzeo, sve – rekao je.

– Prijevarom, kladim se – rekao je rančer. – Zašto ga niste ubili. Čuo sam da ste se vi i Dawley pograbili. Stradao je neki Coleman. Ali niste maknuli Dawleyja, a sada morate kupovati zemlju. Dakle, oko tristotine rali nalazi se u blizini Williamsova skloništa. Kupio sam je od nasljednika Cartrigha prije osam ili devet godina. Bila je to državna zemlja i vjerujem da ćete kod suca Quinna u Paru naći sve uredno ubilježeno u zemljišne knjige.

– Tamo ima još oko dvije stotine tisuća rali zemlje koja ne pripada ni jednoj saveznoj državi ni teritoriju. Oni tamo svi čekaju da netko dođe i da im kaže kamo pripadaju... Sumnjam da će itko doći.

– Ne znam da li ću ikada iskrčiti tu vrištinu. Ako je iskrčim, Denby će je odmah prigrabiti kao i sve što je na njoj. Ne vjerujem da želite kupiti takvu zemlju? – reče stari Carey ozbiljnim glasom.

– Ako cijena ne bude visoka, kupit ću je.

Rančer je zaustio da nešto kaže ali se predomislio u zadnji čas i čvrsto je zagrizao u lulu.

— Vi imate još nešto na umu radi čega hoćete tu zemlju, osim što se želite tamo udomiti? — do-
metnuo je ipak poslije kraćeg raz-
mišljanja.

— Da — odgovorio je Burgess. —
Kupim li tu zemlju, možda to zas-
meta Dawleyju. Rekoste da tamo
imate tri stotine i dvadeset rali?
Koliko za njih tražite?

— Mogao bih dobiti i deset do-
lara za ral kada zemlja ne bi bila
bilizu Williamsova skloništa. Ali
do vruga, ovako ne vrijedi ništa...
Dajte mi dolar za ral i bit ću sre-
tan što sam se je oslobodio.

— Ne bih vas želio prevariti —
rekao je Burgess. — Želim da znate
da ja računam da će nova željez-
nica prolaziti tim krajem... ili vrlo
blizu Williamsova skloništa. Us-
koro bi ta zemlja mogla vrijediti
sto puta više negoli vi danas za nju
tražite.

Rančer se podrugljivo nasmijao.

— Željeznica! O da... čuo sam
nešto i o njoj. Ali željeznica neće
doći do Williamsova skloništa. Ako
i dođe, ja imam toliko mnogo zem-
lje kroz koju ona mora proći da mi
tih tristotine dvadeset rali ne znači
ništa. Vi ste kupili samo brige s
tom vrištinom. Ako ste hrabri, ku-
pite ju.

Burgess je bio hrabar. Idući dan
je jahao prema Williamsovu skloni-
štu s ugovorom u džepu.

— Već sam mislio da si negdje
zalutao — reka mu je umjesto poz-
drava Kuneen dok je Burgess sja-
hao. — Idući put prije negoli odlu-
taš reci koju riječ, da se ne moram
brinuti zbog tebe.

Burgessov smijeh bio je srdačan
kao i Kuneenov. Između njih raz-
vilo se duboko obostrano poštova-
nje.

U Kuneenovoj brvnari su ga če-
kala dva čovjeka. Jedan je bio ni-
zak, zdepast, srednjih godina, s
kratkom crnom bradom i toplim
očima. Kuneen ga je zvao Crni Pitt.
Drugi je bio mladić koščata lica i
mrka pogleda.

Poslije razgovora s tim ljudima,
Burgessu je za nekoliko minuta
postalo jasno da obojica žele što
prije otići iz naselja u slobodu koju
su morali žrtvovati zbog Dawleyje-
vih spletki.

— Ovdje nas ima i previše koji
jedva čekamo da ostavimo ovu
smrdljivu jazbinu. Ali nitko ne zna
kako. Dawley se okružio mnošt-
vom pomoćnika i vlada Parom. On
očekuje da ćemo jednog dana uja-
hati u grad i napasti ga, ali nas se
ne boji jer ima zakon iza sebe, a
mi nismo dovoljno jaki da ga uni-
štimo.

— Tražimo nekoga tko ima soli
u glavi da smisli način kako da se
osvetimo Dawleyju. Otkad ste vi
došli, Crni Pitt, još neki momci i ja
razgovarali smo o vama i mislimo
da ste vi čovjek koji bi mogao sav-
ladati Dawleyja — govorio je onaj
mladi čovjek. Kada je završio, po-
gledao je u Burgessa pun nade.

Crni Pitt je također gledao u Bur-
gessa sa zabrinutim izrazom na
licu.

Čak i Kuneen, premda cijelo vri-
jeme nije izgovorio ni riječi, na-
peto je gledao u Clayja s mnogo
nade.

Burgess je pogledao prije korno u
Kuneena.

— Rekao si ovim momcima da
nisam došao ovamo dangubiti?

— Nije bilo potrebno, oni su to
odmah sami vidjeli, Burgess. Ti si
sa sobom donio nešto ustaničko u

naselje. Zacijelo si bio sve već smislio još prije nego si došao. Možeš vjerovati ovim momcima... i meni.

– Samo koliko ćete izdržati uz mene kad započne obračun? – upitao ih je Burgess.

– Do kraja – odgovorili su jednoglasno.

Burgess im se blago nasmiješio kada je to čuo.

– Momci, kažite mi jeste li ikada kartali poker?

– Često – dogovorili su u zboru.

– Kad čovjek ima dobru kartu, izigrava kao da ima lošu i obratno i ne dopušta nikome da mu zaviruje u karte, zar ne? Obračun s Dawleyjem je kao partija pokera... ne smijemo mu pokazati što imamo u ruci. Idem na veliko otvaranje. Možda imam dobre karte, a možda i nemam. Otvaranje će pokazati.

– Ako želite da uništimo Dawleyja morate se držati mojih pravila igre. Bez pogovora biti spremni kada vas pozovem. Slažete li se?

Potvrdili su kimajući glavama.

– Dobro – reče Burgess. – Kuneen će znati kada vas budem trebao. Ne bi valjalo da vas Denby ili netko drugi u naselju vidi da razgovarate sa mnom.

Tu noć Burgess i Kuneen su još dugo razgovarali prije negoli su zaspali, ležeći u mraku.

– Bella Carson je pitala za tebe... tri puta obavijestio obavijestio ga je Kuneen. – Ostavio si na nju dobar dojam.

Burgess je šutio.

– Tulerosa je otišao – nastavio je Kuneen nakon kraće šutnje. – Otišao je u Paro. Dawley će ga vjerojatno dokrajčiti.

– Zašto? – začudio se Cly Burgess.

– Zato što te nije ubio.

– Tko ti je to rekao?

– Što? Da je Tulerosa došao ovamo da te ubije? Pa to znaju i vrapci na krovu. Desetak ljudi je čulo kada je Denby prisilio Tulerosu da govori i svi su bili uvjereni da si to i ti znao.

– I Denby?

– Denby? Denby je samo piljio u rane na Tulerosinim rukama. Zanimamio je od prepasti.

– Zar nije pitao tko je pucao? – reče otežući.

Kuneen je nešto nerazgovjetno promrmljao.

– Zar Denby nije bio nervozan?

– Pa, malo – Kuneen je zašutio a zatim se nasmijao. – Sto mu gro-mova – rekao je – a ja sam se pitao zašto si mu izranio ruke tako pravilno... A ti si to napravio zbog Denbyja.

Burgess nije više o tome razgovarao te večeri.

Premda je Kuneen imao lagan san, kada se probudio neposredno pred zoru i pogledao prema Burgessovom ležaju njega više tamo nije bilo.

U tom času Burgess je već bio nekoliko kilometara od Williamsova skloništa. Sunce je upravo izašlo na obzorju kada se Clay zaustavio pred brvnarom i sjahao.

Mlada žena koja je došla na vrata uzbuđeno je vrisnula kada je opazila Burgessa. Začas je bila u njegovu zagrljaju, tamnorumena lica, zadihana, sretna.

Nekoliko puta poslije pozdrava Clay je uhvatio Dellin zabrinut pogled. No čim bi upitao što joj je, ona bi skrenula pogled i uz neveseo smijeh uvjeravala ga je da je sve dobro.

Clay Burgess je ipak slutio da nešto muči Deltu.

– Nešto tebe izjeda. Kaži mi što ti je, pa će ti biti lakše. Nema smisla da išta kriješ od mene. Tvoje su brige i moje. Kaži mi, molim te, što se dogodilo?

– Dawley je bio ovdje – rekla je Della tako tiho da ju je jedva čuo.

Opazila je kako se Clay ukočio, a čelo naboralo. Della je uzdahnula, jer se sjetila riječi Bena Davisa koji je jednom rekao da će Clayev gnjev biti strašan jednom kada se probudi.

Burgessu je pao mrak na oči. Della je znala i zašto. Dawley je zakročio svojim prljavim nogama na tlo koje je on držao svojim.

– Što je htio? – pokušavao je govoriti smireno, ali gnjev se osjećao u njegovu glasu.

– Donio je rješenje o pljenidbi zbog onih tri tisuće dolara i kamata koje je moj otac posudio od tvog oca. Dawley je rekao da novac mora dobiti do sutra popodne ili će šerif izvršiti ovrhu i prodati na dražbi imanje.

Burgess je ostao bez riječi. Razmišljao je što da kaže Delli.

– Dawley se žuri, ha? – rekao je. – Gdje god nanjuši da ima bakra, on ga želi. Tko je bio s njim?

– Modridge. Ben je bio na paši sa govedima. Dawley me je pitao tko još ovdje živi. Rekla sam mu da živim sama. Nije mi vjerovao, a prije nego je odjahao došao je Davis. Dawley mu je rekao da mi pomogne naći novce, ako mi je prijatelj. Ako ne uspijem smoći novac, mogu doći u Paro i raditi kao zabavljačica gostiju i plesačica u njegovu salunu.

Delli je bilo toliko neugodno da se zažarila u obrazima. Burgess ju je pomilovao po licu.

– Mislim da će uskoro doći vrijeme kad će mnogo ljudi zaplesati

– procijedio je kroza zube, pa se ponovo obratio Delli: – Više ti ništa nije rekao?

– Kud ćeš više – kratko mu je odgovorila.

Burgess se nasmijao na taj njezin odgovor i djevojci se učinilo da ipak nije sve tako strašno kako je mislila u prvi čas. U Burgessovu držanju osjetila je samopouzdanje i odlučnost što ju je donekle ohrabrilo i raspoložilo, te rastjeralo njezine crne misli.

U vrijeme doručka Burgess se raspricao o svojim doživljajima iz Williamsova skloništa.

– Čuvat ćeš se Tulerose? – upitala je sa primjesom sumnje u glasu.

– Kako da ne. Ali još više ću paziti gdje ću ga idući put napucati.

Čim su završili doručak, vratio se i Davis iz staje.

– Nije mi se svidalo kako je Dawley gledao Deltu – izjadao se nešto kasnije Davis Clayju kada su zajedno otišli do koralja – ali što joj drugo preostaje? Della će morati prodati zemlju na bubanj i odseliti odavde.

Davisovo se lice gotovo izobličilo od zatamljenog gnjeva protiv Dawleyja i nepravde koju je nanosio čestitim i radinim ljudima.

– Sreo sam jutros Dobblea – nastavio je Davis. – Upravo se zaputio ovamo da mi kaže riječ-dvije o Jayu Hammondu. Tvoj otac mu je posudio dvadeset tisuća dolara za unapređenje imanja. Dawley ga je pokušao prisiliti da mu proda zemlju tražeći novac i zlostavljao ga je pošto ga je Hammond pokušao ubiti. Već se bio poveselio da ga je istjerao iz grada, kadli se sinoć pojavio Hammond prije nego Dawley zatvara banku. Dawley se nije ni pomakao kad je Hammond upao s

revolverom u ruci u banku i isprazio bisage na stol: dvadeset tisuća dolara i kamate. Dawley je ostao osupnut i brže-bolje izvadio mjenicu iz stola čim ju je Hammond zatražio. Hammond mu je zaprijetio da će pobiti kao zečeve sve one koji se nepozvano približe njegovu imanju. Ali najviše je boljelo Hammonda što je dao Dawleyju novac koji tebi pripada – završio je Ben Davis Dobblovu priču.

– Gdje li ga je samo Hammond nabavio?

– Dobio je zajam u nekoj banci u Las Vegasu. Možda bismo i mi mogli uzeti zajam za Deltu? – dometnuo je Ben Davis gledajući netremice u Clayja Burgessa.

– Postoji jedan način – odgovorio mu je Burgess gledajući u daljinu.

– Ti ćeš pokušati da dobiješ zajam? – upitao ga je gotovo radosnim glasom Davis.

– Da. Svakako, pokušat ću.

– Ako ti to uspije poreći ću sve što sam rekao prije tvog odlaska u Williamsovo sklonište i moliti te za oprost. Znaj, kada sam bio mlad momak i kada mi se neka djevojka svidjela, ja sam joj udvarao. Drago mi je da ti se sviđa Della i da joj udvaraš. A čini mi se da je i njoj stalo do tebe. Otkada te nije bilo neprekidno me ispituje samo o tebi...

Tog poslijepodneva, kada se opraštao od Delle, Burgess nije mogao izdržati a da ne kaže što mu je Davis rekao.

Della se sretno nasmiješila, bacila mu se na prsa i načas naslonila svoje zažareno lice na njegovo rame.

– Ne sjećam se više da li sam baš sve to tako rekla. Čini mi se da je Davis malo okitio tu svoju priču – stidljivo se branila Della.

– On ne izmišlja, on samo izvrsno pamti, pa se onda nama njegove priče čine nevjerojatnima. Nemoj sebi time trti glavu. I ja mislim isto što i on o tebi. Naime da ti je ipak stalo do mene, koliko i meni do tebe.

XV

Dawley je bio loše raspoložen. Veći dio dana proveo je u banci gledajući kroz prozor u pravcu Hammonдова ranča. Uzalud se veselio da će ga se dočepati. Već je bila zakazana i javna dražba za Hammonđov ranč, vrijedan posjed koji mu je u zadnji čas ispao iz šaka. Nije mogao vjerovati da mu je Hammond vratio cijeli dug.

Bio je to već četvrti neuspjeh u posljednjih nekoliko tjedana, a Dawley nije bio naviknut na neuspjehe. Sve je počelo onom neuspjehom zasjedom na Burgessa, još prije nego je stigao u Paro. Zatim okršaj s Burgessom u sudu, poslije kojeg je Burgess morao pobjeći, ali zato mu ipak nije postao ništa manje opasan. I napokon onaj Tule-rosa koji nije uspio ubiti Burgessa.

Gorke Dawleyjeve misli ublažilo je sjećanje na Deltu Bowen. Nasmiješio se. Bila je odbojna prema njemu kada ju je zadnji put posjetio. To ga nije čudilo. Premda je inače imao mnogo uspjeha kod žena, nikad nije uspio napraviti dobar dojam kod čednih, hrabrih i poštenih žena kao što je bila Della Bowen. Zbog toga ga je ta vrsta žena još više privlačila. A Deltu Bowen je i želio. Odlučio je da je pridobije na jedini način na koji se takve žene mogu dobiti... brakom i bio je uvjeren da će uspjeti.

Dawley je bio zabrinut i zbog velike svote novca koju je držao u blagajni, jer mnogo ljudi u Paru ne bi oklijevalo da opljačka banku. Otišao je do blagajne, pogledao da li je novac na svom mjestu, pažljivo je zaključao i pozvao Modridgea.

– Postavi danonoćnu stražu oko banke dok ne odnesem novac iz Para – naredio mu je.

Poslije večere Dawley je otišao u salun, ali se ni tamo nije mogao raspoređivati. Glupi razgovori i šale, a i žene koje su ga pokušale razodiviti išli su mu na živce. Već je bila ponoć kada se vratio u banku i popeo u svoju sobu. Nije se svukao i legao. Sjeo je u stolicu i razmišljao.

Znao je da Burgessa mora ubiti ako ga se želi osloboditi... što je već pokušao, ali je Tulerosa bio nespretni. Razgovarao je već s guvernerom o Williamsovu skloništu. Guverner ga je uvjeravao da se ni jedan odmetnik ne može zakonski progoniti sve dok se ne utvrdi tko ima zakonsko pravo na to područje.

Zanimalo ga je gdje je Burgess bio otkako je pobjegao ranjen iz Para pa do dolaska u Williamsovo sklonište. Njegovi ljudi pročešljali su svu okolicu Para, sve do Filletsa, ali nigdje nisu ništa čuli o Burgessu. Dawley se pitao da li su njegovi ljudi pogledali i u Bowenovu brvnaru, premda je sumnjao da se Burgess tamo sklonio.

Odjednom je čuo glasove i kletve i zveckanje ostruga s ulice. Napeto je osluškivao. Upravo kad je htio ustati, začuo je hladan glas iza leđa:

– Ne miči se, Dawley!

Prepoznao je Burgessov glas. Stajao je tako blizu da je mogao čuti

njegovo disanje. Osjetio je cijev Burgessova revolvera na potiljku.

Pa ipak, Dawley se nije uplašio. Srce mu je bilo puno mržnje prema čovjeku koji mu je upropastio sve planove. Sjedio je mirno i gledao ispred sebe crvena lica.

Sudeći po glasovima i koracima, Burgess nije došao sam u Paro. S njim je došlo još nekoliko ljudi. Dawleyjeve usne postale su blijeda uska crta.

Burgess je obišao Dawleyja i smrknuo se u njega zagledao.

– Ustani! – naredio mu je Burgess.

Svaki mišić Burgessova tijela bio je napet i odavao je njegove namjere. Dawleyju je bilo jasno da mu život visi o niti. Burgess ga je mogao svakog časa ustrijeliti.

– Prokletstvo! Zašto te ne mogu ubiti? – zadahtano će Burgess.

– Ti ne možeš hladnokrvno ubiti hrabra i nenaoružana čovjeka, Burgess – reče Dawley ironično se smješkajući.

– Ubit ću te, to je sigurno. A možda ću to uraditi i sada... ako napraviš i najmanji sumnjivi pokret. Došao sam po svoje novce.

– Nemaš ti ovdje ni centa, Burgess – sa smiješkom će Dawley.

– Varaš se, Dawley. Hammond ti je jučer dao dvadeset tisuća dolara. To su moji novci.

– Takneš li ih, zadavit ću te jednog dana, Burgess – zaprijetio mu je Dawley.

Burgess se posprdno nacerio.

– Jedva čekam tu priliku. Zbog toga te vjerojatno ne želim sada ubiti... Ubit ću te, tek kada me na to prisiliš. Kreni!

Dawley je časak oklijevao. Tada mu se pogled susreo s Burgessovim. Vidio je da nema smisla da izgubi život zbog tvrdoglavosti.

Sišao je u prizemlje bez pogo-
vora. Burgess ga je pratio u stopu.
Kada je došao do blagajne, još je
jednom pogledao u Burgessa. Kle-
knuo je ispred blagajne i polagano
odvijao ručku blagajne, otvorio je,
ustao i pokazao rukom u novce.

– Izvadi ga! Bez podvala, Daw-
ley! – naredio mu je Burgess.

Dawley se kiselo nacerio, prišao
je blagajni, uzeo nekoliko svež-
njeva novčanica i pažljivo ih polo-
žio na stol.

Burgess je prišao stolu, raskop-
čao košulju, potrpao novac oko
struka, motreći netremice Daw-
leyja. Zatim se zadovoljno nasmije-
šio.

– To bi bilo sve za sada, Dawley.
Za koji dan ponovo ću te posjetiti.
A sada otvori prednja vrata!

Dawley je otključao vrata. Po-
novno je pogledao Burgessa.

– Izlazi! – naredio mu je Bur-
gess.

Dawley je izišao na ulicu. Sve
kuće u Paru, osim hotela, bile su u
mraku. Dawley nije mogao shvatiti
što se dogodilo sa stražom koja je
čuvala banku, jer bez pucnjave
nisu mogli biti svladani. A Mo-
dridge ga nije prevario.

Kad su zakrenuli iza banke, Daw-
ley je ugledao neke ljude. Jedan je
čovjek ležao na zemlji. Prema Bur-
gessovu držanju shvatio je da su to
njegovi prijatelji.

Dawley se cinički nasmijao:

– Nije moja krivnja, momci, što
vas odbor za doček nije pozdravio.
Uvjeravam vas to se više neće po-
noviti.

Burgess se smijuljio:

– Ostalu petoricu naći ćeš u ho-
telskom baru. S njima ćeš sam
morati srediti račune.

– Baš ti hvala! – Dawley se po-
novno zagledao u Burgessa. Gledali

su se s puno mržnje. Zatim je Daw-
ley kao i onoga dana u banci skre-
nuo pogled, usana zgrčenih u gri-
masu.

– Ovi momci jedva čekaju da te
ubiju zbog zla koje si im uradio.
Doveo sam ih ovamo da te pogle-
daju izbliza... i da ih iskušam
mogu li se svladati. Kao što vidiš,
nisu te pipnuli. Znaš li zašto? Zato,
jer jednog dana... Kada očistim
Paro... taj ću posao sam obaviti. –
Burgess se podrugljivo nasmijao i
zatim je odjahao sa svojim ljudima.

Dawley je škrgutao zubima od
nemoćna bijesa, piljeći za njima
dok topot njihovih konja nije
zamro u noći.

XVI

Dawley nikom nije rekao što se
dogodilo u banci. Serifovi su se
pomoćnici, koji su u to vrijeme pili
i zabavljali se u hotelskom salunu,
iznenadili kada je Dawley banuo u
salun izvan sebe od bijesa i oko-
mio se na njih. Pomoćnik šerifa
koji je ispred banke čuvao stražu,
nije Modridgeu znao reći tko ga je
napao. Modridge je bio začuđen,
ali mu se činilo da je bolje ne pi-
tati Dawleyja zašto se toliko raspa-
lio.

No Dawley nikako nije mogao
zaboraviti onih dvadeset tisuća do-
lara, a ni izraz u Burgessovim
očima kada mu je rekao da će ga
jednog dana ubiti. Znao je dobro
da se Burgess ne šali.

Pa ipak, Dawleyja nije napustilo
samopouzdanje jer je iza njega sta-
jao zakon. Taj zakon je zapravo bio
u njegovim rukama i služio je
samo u njegovu korist. Ljudi koji
su ustali protiv zakona bili su od-
metnici, iaki samo zato jer su bili
izvan njegova dohvata. Dawley se

ipak nadao da će ih uskoro... još prije nego dođe željeznica... izvući milom ili silom iz Williamsova skloništa.

Rano popodne toga dana odjahao je Dawley u pratnji Modridgea do Bowenove brvnare. Bio je siguran da Della nije mogla za tako kratko vrijeme skupiti novce za isplatu duga. I to ga je razvedrilo unatoč neugodnosti koje mu je priredio Burgess.

Dellu su zatekli ispred kuće. Doimala se mirna i staložena.

– Dobar dan, Della. Došao sam po novac. Žao mi je što vas uznemirujem, ali posao je posao – rekao je ozbiljno.

– Da, doista ste točni. Burgesovi nasljednici zacijelo skapavaju od gladi kada im je tako hitno potreban novac. Imate li mjenicu, Dawley? – upitala ga je Della, gledajući ga u oči.

Sumnja je obuzela Dawleyja. Oštro je pogledao Dellu. Zatim je sjahao, uljudno se naklonio i prišao joj bliže.

– Morate razumjeti, Della, da vas ja ne želim požurivati. Ovo je uobičajen postupak koji je nužan. Ako još niste skupili potrebnu svotu, mi se nećemo zbog toga svađati – uvjeravao ju je ljubazno.

– Svađati? Ne... dakako da se nećemo svađati. Nije potrebno. Niti će biti potrebno da prihvatim vašu ljubaznu ponudu da budem plesačica u vašem salunu, što ionako nikad ne bih mogla biti. Mogu li dobiti mjenicu, Dawley? – ljubazan osmijeh nije silazio s njezina lica.

– Svakako. – Izvadio je priznaticu iz džepa i pružio joj smiješeći se, uvjeren da ona nema potreban novac.

Kratko vrijeme proučavala je papir koji joj je pružio. Kada se uvjerila da je to pravovaljani dokument, spremila ga je u njedra, a zatim je ušla u kuću.

Dawley ju je mrko promatrao. Kad se vratila, stavila je Dawleyju u ruku vrećicu od jelenje kože. Oštro ju je pogledao. Opazila je razočaranje u njegovu pogledu i nije mogla a da se ne nasmije.

Dawley je razvezao vreću i istresao novac na dlan. Ispao je svježanj novčanica. Odmah ih je počeo brojiti. Sa srebrnjacima bio je to točan iznos njezina duga, zajedno s kamatama, koji je bio označen na mjenici. Iznenadeni Dawley spremio je novac u džep i sumnjičavo se zagledao u Dellu.

– To je upravo nevjerojatno. Moram priznati, iznenadili ste me... Nisam se nadao da ćete nabaviti novac za tako kratko vrijeme. Vi ste to uspjeli i ...

– I to bi bio kraj naših poslovnih odnosa, zar ne, Dawley? – upitala ga je Della. Kada je Dawley potvrdio glavom, hladno je nastavila: – I svih drugih odnosa. Imam mnogo posla. Zbogom – odbrusila mu je Della.

Dawley se kiselo nasmiješio. Očito osjećao se nelagodno.

– Gospodice Bowen. Smijem li vas nešto upitati, prije nego se rastanemo? – upitao ju je pošto je uzjahao.

– Izvolite, pitajte – odgovori mu hladno Della.

– Zanima me da li je Clay Burgess bio teško ranjen kada je došao ovamo?

Pokušala je zaustaviti crvenilo koje joj je oblijevalo lice, ali nije uspjela. Della nije ni progovorila a Dawley je dobio odgovor. Zlobno se nasmijao.

— Zato je i brzo ozdravio kada je imao tako lijepu njegovateljicu — rekao je podrugljivo, naklonio se i podbo konja. Nakon nekoliko koraka okrenuo se. Della Bowen još je stajala na pragu kuće i gledala za njim.

Dawley je zlovoljan dojahao u Paro. Čim je ušao u banku, bacio je vrećicu na stol i pažljivo je počeo razgledavati novčanice.

Zbog straha od pljačke, on je neke novčanice koje mu je dao Hammond, označio sitnim križićima. Nekoliko novčanica koje mu je dala Della Bowen imale su na sebi taj znak.

U tih sedam tjedana, zaključio je Dawley, Della i Burgess su se zacijelo vrlo zbližili. Glasno se nasmi-
jao, ali smijeh mu je bio gorak i promukao.

XVII

Burgess nije znao kako da uzme Dawleyju novac kada je s Kunnom, Crnim Pittom i drugim odmetnicima dojahao u Paro. Nadao se da je Dawley u Paru.

Sve je prošlo vrlo jednostavno. Oprezno su se približili banci, sakrili konje i neko vrijeme motrili stražare koji su se rasporedili oko banke. Kada su šerifovi pomoćnici otišli u hotelski salun na okrepu, samo je jedan čuvar ostao kod glavnih vrata... Sve je u jednom času bilo gotovo. Burgess je najvjerojatnije stoga i bio blag s Dawleyjem, jer mu je sve pošlo za rukom kao podmazano.

Burgess je znao obuzdati svoje osjećaje. Nikada ga mržnja nije navela da poželi ubiti nekog čovjeka. Često je bio prisutan kada su neke ljude ubijali samo zbog mrkog pogleda ili zajedljive riječi, a isto tako morao je i sam pucati da bi se obranio od nasrtljivaca.

Bio je vrstan revolveraš i smrt njegovih protivnika bila bi neminovna da je bio sklon ubijanju. Ali on nikada nije ubio čovjeka. Zbog tog njegova uzdržanog vladanja, ljudi su mu i prišli nadimak Spori.

Međutim, želja da ubije Dawleyja u njemu je sve više sazrijevala. Novac... Burgessu nije značio ništa... i nije mogao biti dovoljan razlog da ubije Dawleyja ili bilo kojeg drugog čovjeka. Nije mu bilo stalo ni do nasljedstva koje mu je Dawley oteo. Ali Dawleyjevo ponašanje, njegova bahata mirnoća i okrutnost, a i njegova nezasitna gramzivost sve su više razdraživali Burgessa. Tamo u banci, dok je stajao ispred Dawleyja... postalo mu je jasno da mrzi Dawleyja... jer je prijetio Delli Bowen.

Kada se s novcem vraćao iz Para, Burgess je bio više nego zadovoljan što će Della isplatiti Dawleyja. U rano jutro, kada je sa svojim ljudima dojahao do Bowenove brvnare, Burgess je dugo razgovarao s Dellom dok su se njegovi pratilci odmarali pokraj kuće. Jedva ju je nagovorio da uzme novac.

— Zašto se nećkaš? To su ionako moji novci, valjda to znaš. Vratit ćeš mi ih jednog dana... — nagovarao ju je Burgess.

Htjela ga je upitati odakle mu novci, ali se nije usudila. Nije mu htjela pokvariti dobro raspoloženje. Ako ga je uzeo Dawleyju... onda mu nije imala što prigovoriti.

* * *

Idućeg jutra Burgess je odjahao na ranč Tri brane u posjet Careyju. Carey je bio veseo što ga vidi a imao je i novosti za Burgessa.

— Nova željeznica ide ravno iz Dry Bottoma prema Williamsovu skloništu i Paru. Moji momci su prije dva dana bili u Dry Bottomu i kažu da su radovi već počeli. To me je začudilo jer ne shvaćam kako željeznica može započeti

gradnju pruge, a da prije nije dobila dozvolu rančera. Zbog toga sam jučer odjahao u Dry Bottom i razgovarao s Granom Melwillom, tamošnjim odvjetnikom. Objasnio mi je da željeznička poduzeća katkada kada otkupljuju zemljište, ali češće, uz odobrenje vlade, grade prugu bez obzira na rančere i njihova prava. Obično nemaju nikakvih zapreka, jer su stočari sretni što dolazi željeznica. Mene samo zanima što su odlučili sa zemljom oko Williamsova skloništa koja zakonski nikome ne pripada – raspričao se Carey vrlo uzbuđeno.

– Ne brinite, sve će oni riješiti kada tamo dođu – reče mu Burgess uz smijesak, pa nastavi zamišljeno: – Ako idu kroz Para... to znači da će skrenuti s pravca što ide ravno u Las Vegas... za nekih dvadesetak kilometara. Osim toga, svi rudnici bakra su dosta udaljeni od Para. Najbliži je na Hammondovu posjedu koji je udaljen dvadeset kilometara. Ostali su rudnici sjeverno od Para. Zapravo nema razloga da pruga ide kroz Para – rekao je i zašutio, a zatim se podrugljivo nasmijao. te upitao Careyja: – Carey, da li Dawlwyeva slijeпа pohlepa za zemljom ima veze s dolaskom željeznice?

Carey se namrštiо i zaškiljio u Burgessa.

– Zaboga! Na to nisam mislio. Gran Melwille je o tome nešto govorio, ali ja ga nisam pravo slušao. Bogamu, s tim bi poslom dobro onda omastio brk.

– Još i kako – potvrdio je Burgess.

– Prokleti lopov! Zato je i gradio tako lakomo sve što je mogao dohvatiti.

Dugo je Carey sjedio i šutio, stisnutih usta i pogledaom uprtim u daljinu. Konačno se lukavo zagledao u Burgessa.

– Razmišljao sam, na koji bi se način mogao Dawleyu doskočiti... Ali tebe Dawley ne zanima... Šteta, jer ja bih mu vrlo rado stao na

rep... Možda bih ti ipak mogao nešto predložiti?

– To sam i čekao! – uzbuđeno je viknuo Burgess, a oči su mu zaiskrile od sreće.

– Ja sam o tome mnogo razmišljao... Kada bi se našao čovjek... koji posjeduje dovoljno zemlje između gorskog lanca i proplanaka iza Bowenovog posjeda gdje započinje neprokrčeno područje... on bi mogao postaviti uvjete željezničkom poduzeću. Carey je navlažio usne. Bio je vrlo ozbiljan.

– Pedeset tisuća rali zemlje nije baš mnogo ali je dosta da svako željezničko poduzeće mora s time računati ako želi graditi prugu preko nje.

Carey je odjednom živnuo i smješkajući se nastavio: – Clay, ti se mene ne možeš sjetiti, jer si bio još dječak kada si otišao u svijet, ali tvoj otac i ja bili smo dobri prijatelji. Ima nas još samo nekoliko starina ovdje, Davis, Dobbie i još neki, ali premda smo ostarjeli još nismo sasvim oglušili i oslijepili, da ne vidimo što se oko nas zbiva – rekao je i gromko se nasmijao kada je vidio kako ga Burgess začuđeno gleda, a zatim je dodao: – Zar misliš da mi ne znamo što si sve radio u posljednje vrijeme? Samo prestari smo da jašemo s tobom. A sada čuj što ću ti kazati! Ako ti mojih pedeset tisuća rali može pomoći da se otarasimo tog prokletog Dawleyja, onda ti od ovog časa dajem puno pravo na tu zemlju... Ako ti ne želiš da se preko nje gradi pruga, onda pruge neće biti! Pokreni se napokon i prestani oklijevati!

Burgess je naglo ustao. Carey je bolno zastenjaо i uzalud pokušavaо izvući ruku iz Burgessove koko mu ju je snažno stisnuo dok su se rukovali.

– Zaboga, Clay! Moja ruka nije Dawleyov vrat. Da sam znao da će je to toliko uzbuditi, ništa ti ne bih govorio o zemlji – u šali će Carey.

– Nisam se uzбудio Veseo sam – priznaо mu je Burgess.

— Ti si još pravo dijete, samo s nešto više mišića i mozga... Jer da nisi, već bi davno prije došao ovamo i otvoreno govorio sa mnom. Kreni sada, klipane, dok ne poželim da sam trideset godina mladi i ne krenem zajedno s tobom.

XVIII

Burgess je već prije bio odlučio da istjera Flasha Denbyja iz Williamsova skloništa. Poslije razgovora s Careyjem došlo je vrijeme da to i uradi. Denby i njegova družba morat će otići prije negoli mjernici željeznice krenu prema skloništu... koje se do tog vremena mora spremati da ih dočeka.

Burgessu se činilo da ga Denby izbjegava. Susreli su se samo jednom poslije njihovog prvog razgovora. Denby se zaustavio i podrugljivo mu rekao:

— Još si ovdje, kako vidim. Nado sam se... poslije tvog susreta s Tulerosom... da je u sklonište najzad došao hrabar čovjek... dovoljno hrabar da zapapri Dawleyju, ali, čini mi se da sam se prevario.

Iduće jutro susreo je Denbyja pred salunom. Htio je čuti što Denby misli o dolasku željeznice.

— Nova željeznica prolazi ovuda — spomenuo je Burgess Denbyju, onako kao usput.

— Da, mjernici su već na putu — mirno je odgovorio Denby.

— Zbog toga će doći do mnogih promjena.

— Promjena? A gdje? — upitao je Denby oštro gledajući u Burgessa.

— Pa ovdje u naselju. Neće više biti skrovište za odmetnike.

Denby se izazivački smješкао. Ukočene usnice i oči pune zlobe pokazivale su Burgessu koliko ga voda odmetnika mrzi.

Burgess je znao da Denby sumnja da se ljubaka s Bellom Carson.

Ta ga je ljubomora zavavljala, pa je svjesno izazivao Denbyja.

— Plašiš se, ha? Ako te te je strah, idi! Nitko te ne zadržava ovdje. Ja ću ostati, moji ljudi će ostati — rugao se Denby, crven u licu. Stajao je i bezobrazno buljio u Burgessa.

Nešto je u Burgessovom pogledu upozorilo Denbyja da bi još samo jedna gruba riječ ili uvreda više, za njega mogla biti smrtonosna. Zašutio je preplašen. Kao i svi ljudi njegova soja... koji su hladnokrvno ubijali... bio je u biti kukavica. Bez suzdržavanja svoj je bijes iskaljivao samo na ljudima koji su ga se bojali.

Denby je znao da je Burgess brz revolveraš i prvorazredni strijelac, bolji od njega. A znao je da to i Burgess zna.

Nekoliko ljudi im je prišlo. Denby je iskoristio tu priliku. Nasimijao se i tiho rekao:

— Nemoj se zbog toga vrijedati, Burgess. Ja sam stvarno zabrinut zbog te željeznice. Ali već ću nešto smisliti.

Pridružio se ljudima koji su im prišli. Burgess je s gađenjem zbog kukavičkog držanja Denbyja pošao prema Kuneenovoj kolibi.

Rastao se s Denbyjem a zaboravio ga je obavijestiti o kupnji zemljišta na kojem je naselje. Denbyjeva izjava da ne namjerava napustiti sklonište, uvjerila je Burgessa u neminovnosti sukoba s Denbyjem.

Iduće jutro Burgess je saznao da je Denby odjahao iz naselja. Bio je bijesan što je morao odgoditi konačni obračun. U blizini Denbyjeve kuće susreo je Bellu Carson. Veselo mu se osmjehnula kada ga je ugledala.

— Nadala sam se da me nećete razočarati. A kad tamo... Zašto niste došli kako ste mi obećali? — zavodnički ga je upitala Bella.

— Imao sam posla — reče smiješeći se. Sjetio se njihova prvog razgovora.

– Kartali ste s Kuneenom? Samo mi to nemojte reći – zadirki-
vala ga je.

– Pa... dobra isprika zlata vri-
jedi. Nisam vam mogao reći što
stvarno mislim, jer bi nas vaše uz-
buđenje odalo.

– Znači da ste ga vidjeli? Ja ga
nisam opazila. Mislim da je posum-
njao da ste ga vidjeli. – Zašutjela
je načas. Nestalo je smiješka s nje-
zina lica. Zatim je nastavila tihim
glasom: – Bojim ga se... šulja se za
mnom. Užasno je ljubomoran. U
zadnje vrijeme i na vas, Burgess.
Toliko mi je dojadio svojom ljubo-
morom da sam sretna kada ga
nema, a ovdje je tako pusto i tu-
robno. Ni jedan muškarac iz nase-
lja ne usuduje se više ni da me po-
gleda. Njegova sam zatočenica. Već
sam pomišljala da pobjegnem, ali
Denby bi me sigurno napao i ubio.

– Vi dakle želite otići? Ali ako i
odete... – Burgess nije nastavio,
jer je shvatio da nema prava da joj
sudi. Vjerojatno je u životu radila
samo ono što joj je godilo.

Bella je shvatila što je Burgess
htio reći. Začrvenjela se, a u očima
joj je ugledao suze.

– Ne! Ja možda ostavljam takav
dojam, ali ne bih mogla ponovo živ-
jeti takvim raspuštenim životom.
Ako ikada uspijem otići odavde,
vratit ću se na istok svojoj rodbini.

U Burgessovim očima pročitala
je da joj ne vjeruje. Sjetio se kako
je one noći kada ju je spasavao od
Dunhama, pokušavala da ga
zadrži.

– Da, htjela sam da ostanete.
Bila sam očajna zbog samoće i
mraka, cijelog ovog mjesta... A
prije negoli je bio otišao, Denby
me je istukao...

– Odvratna živina! – zgranuo
se Burgess.

– Nije to bilo prvi put. Istukao
me je i one noći kada ste vi otišli.
Zbog toga nisam ni izlazila. Bila
sam u modricama. Tako je od
mene saznao sve što smo te noći
razgovarali – priznala mu je uz
tužan smiješak.

Takvo okrutno ponašanje prema
jednoj ženi samo je povećalo odv-
ratnost koju je Burgess osjećao
prema Denbyju.

– Zar je to istina? – upitao ju je
i uhvatio je za ruku dok ju je gle-
dao ravno u oči.

– Da, Burgess. Časna riječ. Ako
uskoro ne odem odavde, poludjet
ću ili će me on prebiti kao mačku
– rekla mu je i iskreno ga gledala
tužnim očima kao da će se raspla-
kati.

Nasmiješio se. Ta ga je žena
neodoljivo privlačila. Jedva se svla-
dao da joj to ne prizna. Premda je
zapravo bila žena iz polusvijeta,
ona je unatoč svom razvratnom
životu zadržala svježinu i ljepotu.
Da je uzme, pa da i tako kazni Den-
byja zato što je prema njoj bio
grub?

Gledala ga je začuđenim očima.

– Kada očekujete da će se
Denby vratiti?

– Nočas – odgovorila je.

– Dobro. Sutra možete krenuti
na put prema istoku – odlučno je
rekao i pomilovao je nježno po
obrazu. Zatim se okrenuo i vratio
u naselje.

Na ulazu u naselje opazio je Go-
phera, desnu ruku Denbyja. Si-
gurno ga je vidio dok je šaputao s
Bellom. Burgess je bio zadovoljan
što se odupro požudi i što se nije
upustio u odnos s Bellom Carson.
Po podmuklom pogledu kojim ga
je Gopher gledao, shvatio je da će
već i ovaj susret, biti Denbyju do-
voljno opisan, jer će ga zaslijebiti
bolesna ljubomora.

Kada se Burgess vratio u Kune-
novu kolibu, sjeo je na klupu i po-
čeo čistiti revolvere... čekao ga je
susret s Denbyjem.

XIX

Te večeri Burgess je imao sasta-
nak s Kuneenovim prijateljima.
Došlo ih je dvadesetak; svi su bili
snažni, nestrpljivi i odani momci.

Kada im je Burgess rekao da je došlo vrijeme da raskrste s Denbyjem, opazio je kako su svima oči zadovoljno zasjale.

Poziv od Denbyja stigao je sutradan ujutro. Burgess i Kuneen nisu još ni završili doručak kada je Denbyjev čovjek došao i kazao Burgessu da ga Denby čeka na trijemu.

Premda je očekivao poziv, Kuneen je problijedio.

– Denbyju je Gopher sigurno svašta nadrobio. Budi oprezan, Burgess – upozorio ga je Kuneen.

– Postat ću nervozan od tvog pričanja – šalio se Burgess.

– Ja znam, ti si mrtav hladan, ali Denby je vraški spretan – podsjetio ga je Kuneen.

Kada je Burgess izišao na ulicu, oči svih prolaznika bile su uprte u njega... jer Gopher je svima razglasio da su se Bella i Burgess prošle noći sastali. Denby će se za to osvetiti Burgessu i Belli. To je svima bilo jasno.

Svi su oni dobro poznavali Denbyja. Premda je bio najbolji revolveraš u naseju, ipak nije birao sredstva kada se želio nekoga otarasiti. A sada je imao protivnika koji mu je bio dorastao.

Burgess je mirno hodao ulicom prema Denbyjevoj kući. Svakim korakom u njemu je sve više rasla ogorčenost prema Denbyju. Čvrsto se odlučio da ukloni sve zapreke na putu do njegove pobjede nad Dawleyjem. A Denby je bio jedna od tih zapreka.

Denby je sjedio na trijemu u istoj stolici kao prilikom njihovog prvog susreta.

– Ponovo kod kuće? – upitao ga je Burgess.

– Da, dodi gore – pozvao ga je voda odmetnika.

Burgess se popeo na trijem i spokojno je ravnodušnošću stao ispred Denbyja. Ruke su mu opušteno visile uz bokove. Mirno je gledao u Denbyja.

Denby se trudio da izgleda miran, ali duboko u njegovim očima žarila je mržnja izazvana bolešnom ljubomorom.

Burgess nije ni sa čime odao da je opazio Denbyjevu uzbuđenost. Stajao je nehajno raširenih nogu i strpljivo čekao da mu odmetnik kaže zašto ga je pozvao.

Denby je sjedio zavaljen u stolici i ljubaznim je osmijehom pokušavao sakriti svoje osjećaje. Međutim, Burgess je po napetosti Denbyjevog tijela znao što mu Denby sprema.

– Želim ti nešto pokazati, Burgess. Idem po to – rekao je Denby.

Polagano se podizao iz stolice. Prirodnim pokretom stavio je desnu ruku na naslon stolice, prebacujući načas svoju težinu na nju, tako da mu je šaka došla točno iznad drške revolvera na njegovu desnom boku.

– Idem po to – prosiktao je kada se upola digao iz stolice i potegao revolver iz korica.

Trzaj ruke bio je prebrz da bi se mogao slijediti okom, ali ga je Burgess ipak preduhitrio. Čim je Denby pograbio revolver, Burgessova lijeva uhvatila je Denbyjevu šaku s oružjem i svinuo je tako da su zrna iz Denbyjeva revolvera prošišala pokraj Burgessa. Zatim je cijev Denbyjeva revolvera utisnuo Denbyju u trbuh. Čuo se prigušen prasak.

Činilo se kao da se sve zbilo u jednom času. Malo prije Denby je mirno sjedio u svojoj stolici i smješkao se Burgessu, a sada leži na podu, sklupčan, nepokretan. Nad njim je stajao Burgess s revolverom u ruci.

Burgess se uspravio i pogledao oko sebe. Vidio je ljude iz naselja kako prilaze kući.

Bili su podijeljeni u dvije skupine. Denbyjevi ljudi, njih tridesetak, približavali su se začudeni porazom svoga vođe kao i brziinom kojom se sve to dogodilo.

Kuneenovi ljudi zadržali su se malo podalje od te skupine, s puškama u rukama. Denbyjevi ljudi su bili naoružani samo revolverima.

Burgess je sišao s trijema. Uperio je oba revolvera u Denbyjeve ljude. Hladna odlučnost kojom ih je dočekao natjerala ih je da začas zaborave na mrtvog vođu koji je ležao na trijemu u lokvi krvi. Istovremeno osjetili su poštovanje prema čovjeku koji ga je ubio, jer nije bilo mnogo revolveraša bržih od Denbyja.

— Ruke uvis! — Burgessov glas bio je hladan i oštar.

— Polagano su podigli ruke, začuđeno pogledavajući ljude koji su s Kuneenom stajali iza njih s puškama u rukama.

Neki čovjek crne kose, koji je nadvisivao ostale Denbyjeve ljude i čiji je mozak radio brže nego ostalima, lukavo se nacerio Burgessu i promuklo uzviknuo:

— Namamili ste nas u klopku!

Na ove riječi došlo je do komešanja među Denbyjevim ljudima. Crnokosi dugonja se cerekao dok je većina ostalih zbunjeno okretala glave. Jedino je Gopher, upola skriven iza nekog plećatog čovjeka, naglo spustio ruke do revolvera.

Odjeknuo je pucanj. Gopher je zateturio i složio se na pijesak kao vreća, nedaleko od mjesta gdje je stajao.

Burgessov glas je oštro prekinuo tišinu.

— Ima li još netko tko bi želio ovako završiti?... Ako nema, poslušajte! Od sada je upravljam ovim naseljem. Ja, Kuneen i njegovi ljudi. Williamsovo sklonište je prošlost. Nemam ništa protiv vas, osim što ovdje neću trpjeti ljude Denbyjeva soja. Naselje je moje. Kupio sam ga zajedno sa zemljom. Željeznica dolazi u naselje i želim da u njemu vlada zakon i rad. Možete birati: kupite tralje i otidite odavde ili se borite!

— To je pošteno — javio se crnokosi dugonja koji je jedini uočio

bezizlaznost položaja u koji su lakomisleno upali. Cerekajući se, obratio se Burgessu: — Od samog početka vidio sam da ste čičak pod Denbyjevim sedlom. Ali on me nije htio slušati... Govorili ste o zakonu, redu, ha? Pa... ja ne želim živjeti u takvom mjestu. Zbog toga ako mi dopuštate, skupit ću svoje tralje i otići...

Burgess je ozbiljno gledao crnokosog dugonju.

— Držim vas za riječ. Istupite udesno! Kuneenov čovjek će vas otpratiti u naselje. Uzmite konja i ostalo što posjedujete.

Crnokosi dugonja izišao je iz skupine nasmiješen. Bio je očito prezadovoljan. Dok je prolazio pokraj svojih drugova, dobacio im je:

— Do vraga, ionako je vrijeme za pokret. Mjesto je prenaseljeno, a dolazi i željeznica... odoh ja za vremena.

Ponovo se osjetila uznemirenost među Denbyjevim ljudima, ali ni jedan među njima nije imao hrabrosti da se suprostavi Burgessu i njegovim ljudima koji su stajali mirno s puškama u rukama.

Kada je dojahao crnokosi dugonja, posprdno je zahihotao, a zatim je podbo konja i odjahao, ostavljajući za sobom samo oblak guste prašine.

— Sljedeći — rekao je kratko Burgess.

Iz grupe se izdvojio jedan čovjek, smješkajući se neodlučno, pa reče:

— Burgess, ako mogu dobiti svoje stvari, pokušao bih doći Petea Brannona. Zatim se okrenuo svojim drugovima i upitno ih pogledao. Polagano se izdvojio iz skupine.

Jedan za drugim ljudi su se počeli razilaziti. Shvatili su, napokon, da više nema čovjeka koji je godinama upravljao njihovim životom i odlučili se za odlazak iz naselja. Burgess im je dopustio da pokupe svoje stvari, uzmu konje, a zatim su ih pod stražom ispratili iz naselja.

Sve je ispalo mnogo jednostavnije, negoli su to zamišljali Burgess i Kuneen. Ali bilo je još mnogo poslova koje je Burgess morao obaviti prije negoli se mogao posvetiti izgradnji novog naselja.

S Kuneenom se uputio najprije u javne kuće. Uskoro su se na ulici pojavile žene koje su kreštavim glasovima klele Burgessa i njegove ljude. Dali su im konje i žene su odjahale u Paro.

Tada se Burgess ponovo vratio u Denbyjevu kuću. Našao je Bellu Carson u kuhinji, u suzama. Bila je obučena za put.

Osedlao je jednog Denbyjevog konja i pomogao joj da uzjaše. Zamolio je Crnog Pitta da otprati Bellu do Dry Bottoma. Kriomice mu je dao nekoliko novčanica koje joj je Pitt trebao predati u Dry Bottomu.

Te noći Burgess je odjahao do Bowenove brvnare. Dugo je razgovarao s Benom Davisom i Harveyjem Dobbbleom.

Dobble je bio čovjek Davisovih godina, blaga pogleda i tiha glasa. Jedini mu je porok bio žvakanje duhana. Zbog toga su ga mnogi ljudi potcjenjivali, među njima i Dawley. Međutim, Dobbbleov mozak bio je isto tako djelotvoran kao i njegova vilica.

Dok je Burgess pričao što se toga dana sve dogodilo u Williamsovu skloništu, Davis i Dobble su se nekoliko puta značajno pogledali.

– Znači, ti kaniš tamo izgraditi novi grad? – pitao je Dobble, dok je Burgess stajao pokraj svog vranca, spreman za odlazak, a zatim nastavio: – Čudno je to, kako se neki događaji poklapaju. Jučer... ili je to bilo prekjučer... razgovarao sam s Jaziom Hammondom. Hammond je otvorio rudnik bakra. Zaposlio je mnogo ljudi. Trenutačno, Hammond je zbog vode morao odgoditi radove u rudniku, ali radnici svejedno primaju plaće. Rekao mi je da bi htio naći ne-

koga, tko bi radnike zaposlio na neko vrijeme. On ima i mnogo teretnih kola. Mislim da bi trebalo otići do Hammonda i nagoditi se s njim.

Kada je Burgess zajahao konja, Dobble je ponovo progovorio:

– Upravo sam se sjetio da Abe Jason u Filletsu ima na skladištu drvene grade. Vjerojatno se pripremio za dolazak željeznice – govorio je Dobble polako, pazeci da mu duhan ne padne iz usta.

Burgess je potjerao vranca, ali nakon nekoliko koraka ga je zastavio. Čuo je Dobbblea kako mu dovikuje:

– Clay, čini mi se otkako si se pograbio s Dawleyem da te Paro više ne zanima!

– Zanima me, zanima – odgovorio mu je Clay nasmijano.

– Dobro je to. Već sam se uplašio da si zaboravio na Paro. Jmačno nisi čuo najnovije vijesti. Naime, Dawley je u posljednje vrijeme pokupovao svaki pedalj zemlje tri kilometra oko Para. Čeka vjerojatno željeznicu, aaa? Ali i inače je vrlo revan. U posljednje vrijeme kao lud juri između Para i Phoenixa. Čuo sam da će i sutra ići. Sudac Quinn neće ići s njim. Modridge je također otišao na put i neće se vratiti još dva-tri dana... Dobble mu se nasmiješio kada je vidio s kolikom ga je pažnjom Clay slušao.

Pošto je Burgess odjahao, Davis i Dobble sjedili su dugo i šutjeli. Napokon je Dobble progovorio:

– Ti mladi ljudi su vrlo sposobni, Bene. Vidiš, na primjer Clay. Ima taj momak petlje. Carey mi je pričao kako je obilazio oko njega zbog onog komada zemlje, a Carey, koji je dva tjedna prije odbio ponudu željeznice da mu plati pedeset dolara za ral, prodao je Clayu zemlju za dolar po ralu. Ali Carey ima nos i on zna tko ima petlje i mozga. On ima puno povjerenje u Claya. Poslije Clayeve posjete, je odjahao u Fillets i naručio drvenu

gradu, tako da je bude dovoljno kada je Clay zatreba. On je slutio da će očistiti sklonište od lupeža i tamo izgraditi novi grad.

Dobble je zašutio i jedno vrijeme zadovoljno žvakao svoj duhan.

– I tako, Bene, sve dobro napreduje... Denby je maknut, njegova družba istjerana, naselje spremno za obnovu. A što bi bilo... da mladi Burgess nije takav... borac, aaa? – završio je Dobble.

– Borac! Ha! Kakav je to borac koji dva sata šapuće s Dellom u brvnari – podrugljivo će Davis.

Dobble se nacerio.

– Pa ne možeš, bogati, zabraniti momku da malo prodrma djevojku, Bene. Čuo sam da takva borba čini momke najnježnijim ljubavnicima. A dobru je djevojku odabrao. Nije mogao bolju, bogami.

– Imaš potpuno pravo – nasmijsao se Davis.

XX

Oko ponoći Burgess je stigao na ranč Jaza Hammonda koji se uopće nije iznenadio kada ga je ugledao. Nije bilo potrebno mnogo riječi da se ta dva čovjeka sporazume.

– Mogu vam poslati pedeset ljudi, računajući i kauboje bez kojih mogu neko vrijeme. Dat ću vam i sedam teretnih kola sa zapregom. Ljude ću poslati čim svane. Želite li da vam i kola pošaljem odmah u Fillets?... Gospode, kakvo će to uzbuđenje izazvati – Hammondovo lice zasjalo je od zadovoljstva.

Burgess je zatim odjahao u Fillets. U ranu zoru već je razgovarao s Abeom Jasonom.

– Treba vam drvena grada? Imam na skladištu ogromne količine građevinskog materijala. Dođuše, nije prvorazredan, ali je zato trajan. Zašto imam zalihu? Pa, čovječe, ovamo dolazi željeznica. Ali ja nemam teretnih kola – reče Jason kao da se ispričava, smiješeći se ljubazno Burgessu.

Kada mu je Burgess rekao koju vrstu materijala treba i koliko, zatražio je račun i rekao da će mu odmah platiti gotovinom. Jason ga je zamišljeno pogledao i počeo se po glavi.

– Izvršno. Plaćanje u gotovini najbolja je trgovina. Ali, ne bojim se ja dati robu i na povjerenje čovjeku koji je započeo veliki posao... Osim toga, ja sam poznavao vašeg oca – ljubazno će Jason.

Burgess je ipak platio sve što je kupio. Jason je razrogačio oči kada je vidio koliko novaca Burgess nosi u džepu.

– Vi kao da ste opljačkali banku, mladiću – zadivljeno je zaključio Jason.

– I jesam – priznao mu je Burgess.

Odmah poslije podneva vratio se Burgess u Williamsovo sklonište. Sedamdesetak ljudi rušilo je stare trošne dasčare. Alat su uzeli iz dućana, nešto su donijeli sa sobom i Hammondovi radnici.

Većina koliba već je bila srušena. Daske i grede uredno složene čekale su kada će biti ponovo upotrebljene, zajedno s novima koje su dolazile iz Filletsa. Svagdje se čula vika i smijeh. Naselje se pretvorilo u ljudsku košnicu.

Kuneen, bez šešira i u košulji zasukanih rukava, upravljao je radovima. Kada je ugledao Burgessa, zadovoljno se osmijehnuo.

– Pobogu, ljudi, kamo ste naveli... pa tu je pravi pakao. Do noći neće ostati čitava ni jedna koliba. Gdje ćete noćas spavati. Sve srušite osim dućana – vikao je crven od uzbuđenja i npora.

Burgess je s Kuneenom i još nekoliko ljudi... među kojima je bio i mladi građevinski inženjer kojeg je Hammond zaposlio za prebijanje jama u rudniku... cijelo popodne zabijao stupove kojima su označili ulice budućeg naselja.

Do noći jedan dio grada bio je izmjeran... i označena ulica koja će ići uspoređo sa željezničkom prugom.

Kad je pala noć, ljudi su se okupili oko logorskih vatri i oskudne večere. Sjedili su u skupinama, umorni ali više nego zadovoljni i sretni.

Kuneen je bio prvi, koji je opazio tamne obrise na noćnom obzorju.

— Dolazi grada iz Filletsa. Momci, sutra nas čeka naporan posao!

Burgess je naumio još te noći obaviti neke poslove koji nisu trpjeli odlaganja. Dok su se ljudi okupljali oko teretnih kola natovarenih drvenom gradom, hranom alatom, pokrivačima i drugim potreštinama, Burgess je prostro svoj gunj ispod drveta i legao spavati.

Bila je ponoć kad se probudio. Kuneen je još s dvojicom prijatelja sjedio uz vatru na straži. Čim je opazio Burgessa i vidio ga da osedlava konja, prišao mu je.

— Odlaziš? — upitao ga je Kuneen.

— Vodim konja u šetnju — u šali će Burgess.

Kuneen ga je začuđeno pogledao, pa se nasmijao.

— Do Bowenove brvnare? — upitao ga i namignuo mu.

— Da u ponoć dodem djevojci, mislila bi da sam poludio.

— Nisam baš siguran da i nisi. Čovječe, pa ti posljednjih dana nisi gotovo oka sklopio. A sada u ponoć vodiš konja u šetnju — prigovori mu Kuneen.

— Želim razmišljati — mirno će Burgess.

— Onda idem s tobom, pa ćemo zajedno razmišljati.

— Ja više volim sam razmišljati — tiho reče Burgess.

— Dobro. Ti si uvijek dovoljan sam sebi. Ali, ako ti se nešto dogodi, ostavit ćeš nas na cjedilu — zabrinuto će Kuneen.

— Vratit ću se prije nego svane, Kuneene — obećao mu je Burgess.

Potjerao je konja prema jugozapadu. Kuneen je gledao za njim dok nije nestao u noćnoj izmaglici.

Znao je da Burgess ide sam u Paro i to mu nije bilo drago.

XXI

Burgess se brzim kasom približavao Paru. Kroz granje visokih grmova kadulje i patuljastih hrastova ugledao je treperava svjetla grada.

Kao i u svim drugim gradićima Zapada, tako su i u Paru saluni i ostala mjesta za razonodu bila u središtu mjesta. Njihova svjetla učinila su se namrgodenom Burgessu kao glave nemani sa svjetlucavim očima. Dva dugačka reda kuća s obje strane ulice bila su neosvijetljena. Njihovi stanovnici su već odavno spavali.

Nekoliko konja bilo je privezano na privezištima ispred saluna. Mrčan izraz na Burgessovom licu pretvorio se u preziran osmijeh kada je opazio nekoliko pomičnih sjena ispred banke.

Nije bilo drugog znaka života na ulicama Para. S prozora osamljene brvnare prodiralo je svjetlo. Kada joj se Burgess približio, prepoznao je kuću suca Quinna. Tiho je sjahao i konja ostavio u grmlju iza kuće. Prišao je rasvjetljenom prozoru i zavirio u kuću. U sudnici, za stolom potišteno je sjedio sudac Quinn. Bio je sam.

* * *

Sudac Quinn je razmišljao o grijesima koje je počinio u životu. Kajao se zbog njih, jer mu nisu donijeli ni dobit ni blagostanje za kojima je žudio.

Zastenjao je i prošao rukom kroz kosu. Nisam ja nepošten ... tješio je sam sebe. Samo sam slabić. Kažnjavao sam druge ljude zbog zločina, a pri tome nikad nisam razmišljao o uzrocima koji su ih natjerali da ih urade. Često sam u njihovim očima vidio želju za osvetom.

Ali u Burgessovima očima, onog dana kada je stao na stranu Dawleyja, nije vidio želje za osvetom... u njegovim očima vidio je samo sućut. I to ga je sažaljenje sada mučilo. Znao je da se čovjek kao Burgess nikada neće pomiriti time da ga tereti optužba za ubojstvo koje nije uradio, dok mu drugi čovjek otima nasljedstvo.

Čuo je tihi šum iza sebe. Okrenuo je glavu. U sobi je stajao Burgess s revolverom u ruci. Oči su mu bile sjajne kao u mačke noću. Suca je oblio hladan znoj. Ukočio se od straha. Zurio je u Burgesa dok se približavao njegovom stolu.

— Došao sam da izravnamo račune, suče! Žuri mi se. Imate li papira za pisanje? — upitao ga je strogim glasom. Kada je sudac potvrdio glavom, Burgess mu je naredio: — Napišite izjavu da je Modridge ubio Dala Colemana.

Nagnuo se nad stol i gledao pažljivo dok je sudac pisao izjavu, a kada ju je Quinn potpisao i pružio mu dokument, Burgess ga je pažljivo složio i spremio u džep. Zatim se oštro obratio sucu:

— Sada mi покажите knjige koje su ovdje pohranjene!

Sudac je zadrhtao. Ustao je i prišao blagajni. Drhtavim rukama izvukao je nekoliko knjiga koje je stavio na stol. Stajao je i rukama navlačio ovratnik svoje košulje, kako bi došao do zraka, dok je Burgess prelistavao jednu knjigu za drugom i odlagao ih kada je ustanovio da nisu one koje želi. Dvije od njih je odvojio i stavio ruku na njih.

— Sudska i zemljišna knjiga. Njih ću uzeti — rekao je. Gledao je pažljivo suca koji je bljed i izbezumljen stajao pred njim. Zatim je nastavio: — Zapravo trebalo bi da vas ubijem, jer to zaslužuju svi nepošteni suci. Ali meni se čini da vi niste toliko nepošteni, koliko ste slabić. Stoga vas neću ustrijeliti, ali morate nestati iz Para. Dawley mora naći drugog suca, sličnog

vama, ali takvih srećom nema mnogo. Dajem vam pola sata vremena, suče. Ako vas za pola sata zateknem ovdje, onda ćete ovdje ostati zauvijek.

Pogledao je s mnogo sažaljenja u tu hrpu jada koja je stajala pred njim. Sudac je zadrhtao, Burgesovo sažaljenje duboko ga je posramilo.

Sudac je glavu spustio na prsa, a izraz stida i poniženja očitovao se na njegovu licu. Začuden, Burgess je prvi progovorio. Glas mu je bio napet i promukao.

— Prokleta budalo! Vi uopće niste pokvareni. Vi ste samo običan komad voska koji je Dawley gnječio po svojoj volji.

Uhvatio je suca za ramena i protresao ga kao da ga želi probuditi iz duboka sna.

— Odgalopirajte u Dry Bottom i uskočite na prvi vlak za istok... tamo gdje vas Dawley ne može naći. Počnite nov život! Budite čovjek, pobogu! — izderao se na suca, pa je izvukao nekoliko novčanica iz džepa i stavio ih sucu u šaku.

— Ovo će vam za početak dobro doći. A sada krenite već jednom! No — dodao je kada je sudac pokušao govoriti — najbolje ćete mi se odužiti budete li ljudima sudili pošteno.

Malo kasnije, s dvije knjige pod pazuhom, jahao je Burgess uz suca Quinna prema istoku.

XXII

Dok su jahali, sudac je Burgessu pričao o nekim događajima u Paru, kao i o stanju Burgessove ostavštine.

Dawley je prigrabio, na ovaj ili onaj način gotovo svaku stopu zemlje u gradu i bližoj okolini. Nije uspio da dođe do nekih rudnika bakra. Rekao je Burgessu da je stanje njegovog imetka vrlo zapetljano, jer je Dawley izvršio mnoge zloupotrebe. Burgessov ranč nije

dirao, ali je prihode s njega, kao i sve ostale prihode, prisvojio. Rekao mu je da postoje još neka zemljišta dosta udaljena od Para koje Dawley nije dirao. Njihov položaj Burgess može naći u zemljišnim knjigama koje nosi sa sobom.

Burgess nije imao vremena da odmah pregleda knjige, pa ih je spremio u dućan kada je stigao u sklonište, nešto prije svanuća.

Okolo podneva naselje je izgubilo svaku sličnost s odmetničkim skloništem. Nekoliko novih kuća gotovo je bilo dovršeno, nekoliko kuća bilo je započeto, a skupina ljudi je po uputama mladog inženjera, postavljala cijevi i podizala vjetrenjaču koja će crpsti vodu za novi grad.

Nešto iza podneva dojahala su dva trgovca iz Para i pitala za Burgessa.

— Vidite li razliku, aaa? — nasmijao se Burgess pokazujući trgovcima nove kuće.

— Doista, mjesto se više ne može prepoznati — odgovorio je jedan od njih i predstavio se: — Ja sam Bolton, imam trgovinu mješovite robe u Paru, a ovo je Bill Cartright, gostioničar. Moramo priznati, za nas u Paru nema budućnosti. Zato smo i došli ovamo. Zanima nas da li je točno ono što priča Harvey Dobble?

— A što Dobble priča? — upitao ih je Burgess.

— Da vi dajete kuću ili gradilište svakomu tko iz Para želi preseliti ovamo.

— Da, točno je, ali pod jednim uvjetom — ozbiljno će Burgess.

Oba čovjeka ironično su se nasmijala.

— Uvijek ima neka zamka u ovakvim poslovima. Ali moram vam reći, mladi čovječe, da ste brzi. Svi u Paru trebali bi se zabrinuti — rekao je Bolton smijući se, a na licu mu se vidjelo divljenje.

— Ne znam zašto, ali u Paru ne vjeruju da će željeznica proći kroz grad. Svi su uznemireni i spremaju

se da napuste grad. Ima istine u onome što je Dobble rekao. Do sutra uvečer neće biti nikoga u Paru, osim Dawleyja i njegovih revolveraša — reče Cartright.

— Dobble vas nije prevario. Svaki čovjek koji ima kuću u Paru može ovdje dobiti besplatno novu ili gradilište, ako se doseli u roku od tri dana. Tko prvi, njegova djevojka — mirno će Burgess.

— Vi se šaljite! — uzviknuo je Bolton.

— Doselite se, pa ćete se uvjeriti — ponudio je Burgess.

Bolton je zurio u Burgessa. Oči su mu zasvjetlile:

— Ako je tako, onda vam vjerujem — reče Bolton gotovo svečanim glasom.

— Kada ste već ovdje, odaberite kuću ako vam koja odgovara? — reče Burgess.

— Ova mi se ovdje sviđa — reče Bolton sjajnih očiju.

— Vaša je ako se doselite u roku od tri dana. Stavite na nju vaše ime — rekao je Boltonu, pa pogledao Cartrighta i upitao ga: — A vi? Hoćete i vi koju izabrati?

— Uzet ću onu do Boltoneve — nasmijano će Cartright.

— Vaša je ako se uselite u roku od tri dana — ponovio mu je Burgess svoj uvjet.

— Nebesa — oduševljeno će Bolton — tako nešto da doživim, nisam ni sanjao. Čuo sam već za takve gradove-gljive koji su nastali preko noći, ali isto tako bijahu i napušteni preko noći. Valjda se to neće dogoditi i s vašim gradom. Recite mi, vi niste jeli lude gljive? Nije normalno da netko čini tako nešto bez pravog razloga.

— Razlog je zemljište koje posjedujem oko ovog naselja. Sva gradilišta koja poklonim tek je četvrtina tog zemljišta. Ovaj grad će procvasti, a Paro će postati mrtav grad, jer će ga željeznica zaobići. Novi grad će se zvati Burgess, i on neće propasti, jer u okolini ima mnogo nalazišta bakra. Boltone, požurite i dovezite vaše stvari ovamo.

Kasno te noći dojahao je jedan od Careyjevih sinova sa porukom za Burgessa. Burgess je odjahao s njim. Carey ga je dočekao pred vratima kuće. Lice mu je bilo ozbiljno i zagonetno.

– Mjernici željeznice došli su i na moju zemlju. Poslao sam moje momke da ih zadrže dok ne vidim što ti želiš. Mjernici su dobili nalog da idu samo do Williamsova skloništa, dalje ne znaju kuda će ići pruga. Poručili su mi da je glavni upravitelj pruge došao u Dry Bottom i da bi bilo dobro da s njim razgovaram. Želio bih da ti podeš sa mnom na razgovore.

U podne slijedećeg dana sjedili su Carey i Burgess pred glavnim upraviteljem pruge u njegovom osobnom vagonu koji je stajao na posebnom kolosijeku u Dry Bottomu.

Glavni upravitelj bio je pedesetogodišnjak, crne kose prošarane sjedinama, velikih brkova ispod kojih su se vidjela čvrsta usta i brada. Lice mu je bilo ružičasto, a oči plave, hladne. Bio je prava ljudeskara, a zračio je snagom i samopouzdanjem.

Nasmijao se Careyju i srdačno se s njim rukovao. Rukovanje s Burgessom bilo je službeno. Učtivo se smješkao i pogledao Burgessa.

– Dakle, vi ste čovjek koji se bori protiv Davea Dawleyja!

– Čovjek koji će ga uništiti – reče Burgess.

Glavni upravitelj se uozbiljio.

– Da, točno, sudeći po onome što ste već dosad uradili... vi ćete ga i uništiti. Ali, čuvajte ga se. Dawley je dovitljiv protivnik. No to je vaša briga. – rekao je smiješeći se, te nastavio: – Mi smo se ovdje sastali da se dogovorimo o pravima za izgradnju pruge. Glavni mjernik je rekao da Carey ne dopušta prolaz preko svoga ranča. Željeznica je spremna na ustupke. O čemu se zapravo radi, Carey?

– Burgess će vam reći – reče Carey.

Glavni upravitelj pruge upitno je pogledao u Burgessa.

– Željeznica će dobiti slobodan prolaz preko ranča Tri brane i Williamsova skloništa do Las Vegasa – izjavio je Burgess.

Glavni upravitelj pruge bio je ozbiljan.

– A što ako željeznica ne pristane? – upitao je glavni upravitelj.

– Onda nema pruge preko našeg zemljišta – odlučno će Burgess.

– Vi ste vrlo odlučan mladi čovjek. Ja volim kada mladi ljudi znaju što hoće – rekao je ozbiljno glavni upravitelj pruge, pa se namiješio i dodao namignuvši Careyju: – Ne želim se s vama svađati, mladiću, jer to nije ni potrebno. Željeznička pruga neće ići preko Para. Doduše, o tome se neko vrijeme nešto govorilo. Vjerujem da su neke utjecajne osobe pravile pritisak na poduzeće da pruga pređe preko Para. Ali računanice su pokazale da nema razloga za tako velike izdatke, koliko bi stajala izgradnja pruge do Para.

Burgess je šutio i pažljivo slušao što im govori upravitelj pruge, jer te su riječi značile njegovu pobjedu nad Dawleyjem, barem što se tiče trase kojom će ići pruga.

– Dakle, s time je sve riješeno, zar ne? – rekao je napokon promuklim glasom.

Pozdravio se s glavnim upraviteljem pruge i Careyjem, te odjurio kao vjetar.

Te noći je otišao u Bowenovu brvnaru. Jahao je stotinjak kilometara bez predaha, a nije osjetio umor. Obuzeo ga je neki čudan osjećaj. Veliki kamen koji mu je mjesecima ležao na srcu pao mu je s njega čim je čuo riječi upravitelja. Sada još samo slijedi osobni obračun između njega i Dawleyja.

Kada je napokon stigao do brvnare tako se dugo rukovao s Benom, da je Ben počeo jaukati. I Dellu je stisnuo u zagrljaj tako strastveno da je ostala bez daha.

– Zaboga, što ti je? Da nisi, možda, otkrio zlatni rudnik? – upitao ga je Davis dok je tresao šakom koja ga je još boljela od rukovanja.

– Dovest ću ovamo željeznicu, a to vrijedi koliko i zlatni rudnik – pohvalio im se Burgess, žareći od sreće. Zatim su ušli u kuću gdje je razdraganoj Delli i oduševljenom Benu ispričao sve pojedinosti.

XXIII

Novi grad *Burgess* bio je oko trideset kilometara sjevero-istočno od Para. Nije bilo prave ceste koja bi povezivala ta dva naselja, jer ljudi u prošlosti nisu rado dolazili u Williamsovo sklonište, a odmetnici su pazili da se odviše ne utabaju staze do njihova utočišta.

Međutim, već nekoliko sati poslije *Burgessova* razgovora s *Boltonom* i *Cartrightom*, krenula su iz Para teško natovarena teretna kola s *Boltonovom* imovinom prema *Burgessu*.

Nešto kasnije krenuo je *Cartright* s isto tako natovarenim kolima, slijedeći trag *Boltonovih* kola. Za njim je pošlo i nekoliko trgovaca koji su također vjerovali riječima *Dobblea*, o mogućnostima koje im pruža novi grad.

Selidbena groznica zahvatila je Paro. Čule su se glasine da će željeznica doći do Para, ali to nitko nije mogao i potvrditi. No tada je već bilo sigurno da će željeznica doći u gradić *Burgess*.

Prve vijesti o izgradnji novog grada na mjestu gdje je nekada bilo odmetničko sklonište donijele su protjerane žene kad je *Burgess* zatvorio javne kuće u naselju. One su svašta brbljale o smrti *Denbyja* i izgonu ostalih odmetnika. Nisu se dugo zadržale u Paru.

Zatim su *Hammond* i *Dobble* donijeli vijesti da je staro naselje srušeno i da se tamo podiže novi grad.

Dobble je bio glavni glasonoša i krivac za opće uzbuđenje u Paru. Raspričao se naveliko i na sva usta o željeznici koja neće stići do Para. Proširio je i vijest da *Burgess* nudi besplatno kuće i zemljišta svim stanovnicima Para koji se dosele u novi gradić.

Među građanima bilo je i nevjernih *Toma*, dakako. Rugali su se *Boltonu* i *Cartrightu*. Proricali su da će se ubrzo vratiti u Paro. No strah koji je zahvatio napokon i sumnjičavce... bio je strah da će Paro doista ostati mrtav grad, dok će *Burgess* rasti i razvijati se uz željezničku prugu.

Strah se polagano ali sigurno uvlačio u sve građane Para i ispunio ih nervozom i užurbanošću, pa je sve više ljudi slijedilo primjer *Boltona*. Kada je put između Para i *Burgessa* postao vrlo prometan, pun zaprega i životinja što su se kretali prema novom Eldoradu, i sumnjičavci su se pridružili općoj seobi.

Oni najtvrdoglaviji što su ostali u Paru do zadnjeg časa, trećeg su se dana dali u pravi bijeg iz grada. Nova cesta bila je zakrčena ljudima, konjima, kolima svih oblika, životinjama... guralo se probijalo, klelo i urlalo u općem metežu. Svi kao da su se bojali da će baš biti posljednji koji će stići u novi grad i da tamo za nj više neće biti mjesta.

Desetak ljudi, pomoćnici *Modridgea* i *Dawleyjevi* prijatelji ostali su u Paru. Pljačkali su i pretraživali napuštene zgrade, krali vrijedne stvari koje su njihovi vlasnici u žurbi ostavili u napuštenim kućama.

Modridge, koji se je vratio, nije isprva ni opazio što se dogodilo. Prilazio je svojim ljudima koji su čuvali banku i tek tada je opazio da su kuće prazne.

– Do vraga, što je ovo? – upitao je blijed u licu.

– Mi čuvamo napušteni grad. Svi su odmaglili – obavijestio ga je jedan od čuvara.

Priča o velikoj seobi koju je čuo od svojih ljudi uvelike je uznemirila Modridgea. Otišli su u sudnicu da se dogovore što će poduzeti. Sjeli su na klupe i šuteći se zagledali.

– Gdje je sudac? – upitao je šerif kada se donekle pribrao.

– Nisam ga vidio već tri dana. Možda se opametio, pa je pobjegao dok je još put bio slobodan – odgovorio je jedan njegov pomoćnik.

Dawley ih je zatekao još u sudnici kada se tog popodneva vratio u Paro. Za razliku od Modridgea, njemu je odmah sve bilo jasno.

Bio je blijed kao smrt. Od jarosti zgrčila su mu se usta, a vratne žile se napele kao konopac.

– Kada se to dogodilo? – upitao ih je promuklim glasom.

– Nije se dogodilo. Dogadalo se puna tri dana. Burgess je svima dao besplatna gradilišta i kuće, a oni su pohrlili i to prihvatili kao što vidiš – rekao je Modridge.

– Gdje je Quinn? – zasiktao je Dawley namrštena čela.

– Quinn je također odmaglio.

– U sklonište?

– Mislim da nije. Otišao je, čini mi se, prije seobe – obavijestio je Dawleyja jedan od pomoćnika.

Dawley je zaškripao zubima. Bez riječi je prišao blagajni, klekao pred nju i počeo okretati brojčanicu. Kada je otvorio teška vrata, sve što je bilo u blagajni pobacao je na pod. Nakon kratkog vremena je ustao s gorkim smiješkom na usnama.

– Nema najvažnijih knjiga – istisnuo je drhtavim glasom. – One Quinnu ne vrijede ni prebitog centa. Znači da ih je Burgess kupio. Proklete budale! Zašto niste čuvali blagajnu? – zaurao je na šerifa i pomoćnike.

Načas se činilo kao da će nasrnuti na Modridgea. Modridge je problijedio i spustio ruke do revolvea.

Pomoćnici su se ukočili i namrgodeno gledali u Dawleyja. Dawley

im je dozlogrdio svojim oholim i osornim vladanjem.

Dawley je osjetio što njegovi saveznici osjećaju, pa se prezirno podsmjehnuo.

– To se ne bi dogodilo da sam ja bio ovdje! – grubo se na njih izderao i izišao iz sudnice, ali se začas vratio.

– Grad je potpuno prazan! Pust! Zar ta prokleta budala misli da me može tako lako potući. Pokazat ću ja njemu tko sam ja! Vi momci ostanite ovdje i čuvajte banku dok se ne vratim iz Phoenixa.

Poslije podne idućeg dana Dawley je banuo u guvernerov ured. Čim ga je ugledao, guverner je podigao obje ruke i nemoćno mu se nasmiješio.

– Žalim, Dawley, ali izgubili smo. Washington je izgradnju željeznice uzeo iz mojih ruku. Utjecaj ljudi iz željezničkog poduzeća bio je veći. Mislim da smo mi već u početku pogriješili, jer smo sve uzeli zdravo za gotovo.

– Znači da željeznica uistinu neće doći u Paro, već preko skloništa ide ravno u Las Vegas? – zaprepašteno će Dawley.

– Točno – potvrdio je guverner.

Dawley je zurio kroz prozor. Lice mu je pomodrililo od gnjeva. Napokon se zdvojno nasmijuljio.

– Ja sam uništen. I posljednju paru uložio sam u zemlju oko Para. Kupio sam sve što mi je došlo pod ruku – rekao je u tišini, a zatim se okrenuo guverneru i odlučno i glasno nastavio: – Ali, ja još mogu pobijediti. Samo je jedan čovjek na mom putu... Burgess. On je u Williamsovu skloništu, jer je odmetnik. Ubio je Dala Colemana pred svjedocima... Quinn je odmaglio, a možda su ga i otjerali, to sada nije važno, ali nestale su sudska i zemljišna knjiga. Odmah pošaljite u Paro novog suca... u kojega se možemo pouzdati... da zamijeni Quinna! Zatražite odred vojnika iz Fort Uniona! Smrvit ću tog Burgessa, pa makar morao s lica

zemlje zbrisati i cijelo Williamsovo sklonište – Dawley je vikao gledajući u guvernera očima punim samopouzdanja.

– Suci Quinnova kova su rijetki, Dawley. Ne znam ni jednoga koga bih se usudio poslati u Paro. Vi ćete morati pronaći Quinna, inače ćete ostati bez suca... Ja ne mogu izdati nalog vojsci u Fort Unionu. Vojskom zapovjeda Savezno ministarstvo i Glavni štab. Ismijali bi me. Rekli bi da sam pošasavio Neka Modridge uhvati Burgessa, ali to je opasno, jer je sklonište izvan moje sudske ovlasti. Bojim se, da su to jalova posla, Dawley. Bojim se... da je sve izgubljeno.

Dawley je ustao. Sibao je guvernera otrovnim pogledima dok su mu oči sijevale.

– Tako mi svega na svijetu... za mene nije završeno. Za vas je sve gotovo. Vi ste uvijek zakazali u škripcu, jer ste kukavica. Ali o tome ćemo kada sve ovo prođe. Sada mi se previše žuri, pa nemam vremena s vama naklapati o nevažnim sitnicama.

– Dawley, vi znate da bih ja sve uradio. Ali ruke su mi vezane – umirivao ga je guverner.

Za to vrijeme Dawley je već došao do vrata. Prezirno je još jednom odmjerio guvernera i izišao iz sobe zalupivši vrata za sobom.

XXIV

Svojim lukavstvom Burgess je sreću okrenuo u svoju korist. Pošto je nagovorio ljude da se isele iz Para... natjerao je Dawleyja da prvi prijede u napad.

A Dawley je prihvatio izazov. Predaja o kojoj je govorio guverner, Dawleyju nije bila na umu.

Najprije je odjahao u Yumu, pa iz Yume natrag u Paro, kamo je stigao u zoru četvrtog dana.

Čim su vidjeli Dawleyja, Modridgeu i njegovim pomoćnicima bilo je jasno da se Dawley odlučio napokon na obračun s Burgessom.

Dawley ih je promatrao neko vrijeme, kimajući glavom kao da odvaguje koliko vrijede.

– Pošalji Murraya i Corletta da pronadu Denbyjevu bandu. Neka im kažu da pripremam velik lov i da će plijen biti bogat. Reci Murrayu i Corlettu da požure! – naredio je mogridgeu.

Poslije odlaska dvojice pomoćnika, Dawley i šerif sjedili su zajedno neko vrijeme u sudnici i razgovarali. Dawley nije ništa govorio o planovima koje ima na umu, što je začudilo Modridgea.

Zatim su obojica otišla u Dawleyjev stan iznad banke i ostatak dana proveli kartajući i pljući.

Sati su sporo odmicali. Mrtvačka tišina koja je vladala u gradu tako je išla na živce Dawleyju da je morao ustati. Počeo je nervozno šetati po sobi i kleti.

Oko ponoći nije više mogao izdržati i izišao je na ulicu. Zaustavio se ispred hotela. Veliki natpis još je visio nad vratima, ali hotel je zjapio prazan i taman.

U tom se trenutku Dawley sjetio one večeri kada je stajao na prozoru svoga stana i ugledao jahača. Sjećao se zloslutnje koja mu je tada stegla srce. A ta ga je ista slutnja ponovo obuzela. Zadrhtao je od jeze, ali se stresao i odlučnim korakom ušao u banku.

Murray i Corlett vratili su se za dva dana u Paro.

– Danbyjeva banda je u Dogan Wellsu. Sada ih vodi Pete Brannon. Razgovarao sam s njim. Rekao je da je Burgess pošteno postupio s njim i njegovim ljudima. Kazao je da je slutio da će vas Burgess nadmudriti. I... – Murray je zastao i pogledao zbunjeno u Dawleyja.

– I... što još? – požurivao ga je Dawley.

– Brannon je bio drzak. Rekao je da ste sami trebali doći da mu se poklonite ako ste se tako nisko srozali da vam je potrebna pomoć njegove odmetničke družbe.

Dawleyjevo se lice nije zacrvenjelo. Nije ni problijedjelo. Bilo je pozelenjelo. A Murray se uplašen njegovim izgledom, hitro udaljio.

Dawley se zaključao i nije izlazio gotovo cijeli dan iz sobe. Razmišljao je o poruci koju mu je Murray donio. Premda je znao da ga Denbyjeva družba nije voljela, ipak se nadao da će željno prihvatiti suradnju u borbi protiv zajedničkog neprijatelja. Spoznaja da se Denbyjevi ljudi neće boriti protiv Burgessa, posve ga je iznenadila. A bijes koji je buknuo u njemu, izopačio se u mržnju prema Murrayju. Činjenica da je Murray s užitkom ponovio drske Brannonove riječi razjarila je još jače Dawleyja. U stanju u kakvom je bio, Dawley je to doživio kao osobnu uvredu.

Dawley je bio najopasniji kada je bio ljubazan, a Murrayja, koji ga je poznavao dugo vremena, na opasnost je upozorio ljubazan osmijeh na Dawleyjevom licu kada mu je nešto kasnije prišao i upitao blagim glasom:

– Nosioc loših vijesti nikad nisu dobrodošli... zar ne, Murray? A kada uživaju ponavljajući drske primjedbe, onda oni zaslužuju... ovo!

Bez upozorenja, hitrim i snažnim zamahom i svom snagom zabio je šaku u Murrrayevo lice. Bio je to udarac koji bi srušio i vola. Murrrayu je pukla vilica, glava mu je odletjela unazad i on se skljkao ispred Dawleyjevih nogu.

Kada su to ostali vidjeli ukočili su se od iznenađenja.

Murrayjev prijatelj Corlett, trgao se i divlje zagledao u Dawleyja. Posegao je za revolverom. Dawley je očekivao da će Corlett htjeti osvetiti prijatelja i dok je Corlett slijep od bijesa izvlačio revolver, Dawley ga je hladnokrvno ustrijelio.

Zatim se polagano okrenuo ostalima.

– Murray je bio bezobrazan i kaznio sam ga. Corlett mi je prkosio već duže vremena. Znao sam

da jedva čeka priliku da potegne revolver na mene. Ako je među vama još netko, tko misli da sam se tako nisko srozao... kao što to tvrdi Brannon, neka se odmah javi.

Dawleyjeve oči sijevale su od gnjeva dok je gledao ostale ljude. Naslutivši da je ovaj Dawleyjev ispad posljedica velikog i gorkog razočarenja zbog neuspjeha svih njegovih planova, svi su držali jezik za zubima kako ga ne bi još jače ražestili.

Dawley je sve dobro poznavao, zato je i sve duboko prezirao. No oni su mu bili potrebni. Namjerno je ubio Corletta kako bi ponovo zadobio potpunu prevlast nad njima jer mu je pomalo izmicala. Morao ih je držati u strahu. Još je samo na njih mogao računati u borbi protiv Burgessa.

Promatrao ih je dok su odnosili tijelo Corletta. Kada su se vratili našli su ga kako stoji s revolverom u ruci iznad Murrraya koji je polagano dolazio k svijesti.

Kada je Murray sjeo, Dawley ga zlurado upita:

– Osjećaš li se bolje, Murray?

Murray je polagano ustao. Revolver mu je bio u koricama, ali on ga nije ni dotaknuo. Bio je još ošamućen od udarca u bradu. Zateturao je i začuđeno pogledao u Dawleya. Dawley ga je pažljivo promatrao i čekao da se potpuno oporavi. Ostali, su vjerovali da će Dawley i njega ubiti.

Dawleyjeva srdžba se u međuvremenu stišala. Htio im je pokazati da on može biti i milosrdan.

– Ne želim te više ovdje. Murray. Budući da smatraš Brannona duhovitim, gubi se odavde i pridruži mu se... ali hitro! – naredio mu je Dawley.

Murray je potresao glavom da mu se razbistri. Činilo se da uopće ne shvaća što se s njim dogodilo. Krenuo je natraške, s takvim strahom u očima da su ga njegovi drugovi sažalno promatrali.

Taj pogled ispratio je Murraya do konja i dok nije odjahao niz ulicu iz grada.

XXV

Della Bowen je znala što je naučio Clay Burgess. A Davis i Doble redotito du joj donosili novosti iz novog naselja.

Bila je nesretna što nije mogla pomoći Burgessu premda je znala da ga njezina ljubav nahahnjuje i sokoli u borbi protiv Dawleyja više nego išta drugo.

Zudjela je da ta borba što prije završi, jer tek onda će joj se Burgess posve vratiti. Ovako su je razdirale strepnje i strah da on možda ne nastrada daleko od nje, jer je znala da je Dawley opasan protivnik, dosjetljiv i prepreden. On bi mogao sve preokrenuti u svoju korist i poraziti Burgessa u zadnji čas.

Sjetila se njegovog užasnog pogleda onog dana kada je isplatila mjenicu. Uplašio ju je taj pogled pun životinjske požude.

Zadrhtala je od pomisli na taj susret. Prišla je prozoru i pogledala u mrak. Davis se još nije vratio. Ponekad je dolazio vrlo kasno na spavanje. Volio je lutati poljima i šumarcima po noći, jer, kako je rekao, tada je mogao najbolje razmišljati.

Osjetila je neku zebnju u srcu. Nije se mogla odlučiti da ode spavati. Otvorila je vrata i stala na prag. Tek kad su joj se oči naviknule na tamu, razabrala je na svjetlu zvijezda nedaleko od brvnare obrise nekoliko konja. Misleći da je došao Clay sa svojim ljudima potrčala je prema njima.

Naglo je zastala čim je čula buku udaraca desno od mjesta na kojem je stajala. Okrenula se hitro i vidjela neke ljude. Tukli su se. Netko je jauknuo.

Prepoznala je Davisov glas. Potrčala je da mu pomogne. Branio se od udaraca napoznatih napadača.

— Bježi Della, natrag u kuću! — povikao joj je čim ju je spazio.

Čula je stenjanje, kletve i dahtanje ljudi koji su tukli Davisa.

— Zaklaše me, ubojice! Bježi Della! — povikao je još jednom.

Zaplašena Della je potrčala prema kući, ali pred vratima, ispred nje se ispriječio Dawley. Ispružio je ruke da je uhvati. Bacila se brže-bolje na zemlju, a zatim naglo skočila izbjegavši njegov zagrljaj. Već je mislila da ga se uspjela osloboditi kada je osjetila kako je njegove ruke obuhvaćaju oko struka s leđa. Tako ju je snažno stisnuo uza se da je ostala bez daha.

— Baš ste spretni — dražio ju je Dawley.

Razliučena Della, nemoćna da uradi išta drugo, počela ga je snažno udarati nogama.

Čula je Davisa kako stene, ali ga nije mogla vidjeti u mraku, jer su je okružili Dawleyjevi ljudi. Udarala ih je nogama dok su je vezali, ali sve je bilo uzalud. Znala je da joj ni vikanje ne koristi, jer je osim Dawleyja i njegovih ljudi, nitko nije mogao čuti.

Dawley se zadovoljno smijuljio. Ušao je u brvnaru.

Vidjela ga je ka'o sjedi za stolom i piše.

— Jeste li smlatili Davisa? — upitao je svoje ljude kad je ponovo izašao iz kuće.

Nasmijali su se kratko i grubo.

Della je protrnula. Ubili su Davisa! Užas koji ju je obuzeo ubrzo je prerastao u divlju srdžbu.

— Životinje! Bijedne životinje! — kletila ih je histerično se derući.

Dawley joj je prišao, zagrljio je snažno i začepio joj usta poljupcima. Zatim ju je podigao, odnio do svog konja, zajahao i držeći je u rukama odjahao.

Vjerojatno se onesvijestila, jer se više ničega nije sjećala. Kada je otvorila oči, ugledala je u daljini brve kuće Para. U to ju je i uvjerio i podrugljiv Dawleyjev glas.

– Napokon ste se probudili. Ja sam mislio, sudeći po vašem prijašnjem ponašanju, da ste puno hrabriji. Zar me se bojite?

Šutjela je kao zalivena.

– Ne morate me se bojati. Neću vas povrijediti... sve dok ne sredim račune s Burgessom – rugao se.

– Burgess će vas zbog toga ubiti! – zasiktala je od nemoćna bijesa.

– To bi vas veselilo, zar ne? Samo nažalost, ne ispunjavaju nam se uvijek sve želje.

Stisnula je usne i odlučila da neće više razgovarati s Dawleyjem. Pokušala se odvojiti od njega, ali on ju je samo čvršće prigrlio uza se. Napokon je odustala i tješila se misliju da će je Burgess uskoro spasiti i kazniti Dawleyja.

Došavši u Paro, Dawleyjevi ljudi rasedlali su konje i s puškama u rukama razišli se po napuštenim kućama. Jedan od njih odveo je konje u konjušarnicu, samo je Dawleyjevog konja ostavio osedlanog i privezanog ispred banke.

Dawley je poslije kraćeg razgovora s Modridgeom pristupio Delli sa zavodničkim osmijehom na licu.

– Sve je dobro. Idemo – rekao je.

Ponovo ju je poljubio držeći joj obraze među dlanovima. Zatim se zagledao u nju pogledom punim strasti, tako da se Della ukočila od užasa.

Glasno se nasmijao. Podigao ju je sa zemlje i u naručju ponio u banku. Popeo se s njom na kat, a kada je ušao u sobu koja je imala prozore na ulicu, spustio ju je na krevet.

– Napokon sami – rekao joj je u uho dok joj je odvezivao ruke i noge pošto je najprije zaključao vrata i zapalio svjetiljku.

Zatim se zagledao u Deltu podignutih obrva.

– Prava si ljepotica, djevojko. Ja sam zaljubljen u tebe i uzet ću te za ženu. Stoga sam cijelo vrijeme s tobom i postupao dolično. Nisam

želio da te uvrijedim. Vjenčat ćemo se čim se otarasim Burgessa, a to će biti uskoro. Doći će on sam ovamo, vjerujem, za koji dan.

– Burgess će doći sutra u zoru. Ubit će vas kao šugavog psa – gnjevnim će glasom Della u želji da mu pljune u lice.

– To mi nisi smjela reći, djevojko. Burgess me je mogao iznenaditi. Znao sam da će doći, ali ne i kada. Ostavio sam mu poruku gdje te može naći. Na kuhinjskom je stolu u tvojoj brvnari – odgovorio joj je Dawley uz pakostan osmijeh.

– Ja nisam ostavila nikakvu poruku za njega – zaprepašteno će Della.

– Pa ja sam ostavio tvoju poruku. Našao sam neka stara posma u ladici od stola. Oponašao sam tvoj rukopis što sam bolje mogao, čak i potpis. Sumnjam da će Burgess išta opaziti – pobjedonosno joj je rekao Dawley.

– A što ste mu napisali? – zaprepašteno će Della, naglašavajući svaku riječ.

– Ti si mu napisala da odlaziš sa mnom u Paro i da ga ovdje zajedno čekamo... sami – rekao je zlurado joj se smiješeći.

– Ali to je laž! Vaši su ljudi ovdje – prigovorila mu je.

– Samo desetak ljudi. A i ja nešto vrijedim – Dawley joj se rugao.

– Vi ste obična hulja! Hoćete ga namamiti u klopku da ga podlo ubijete – gotovo je povikala Della.

– Točno. Dosjetila si se, ali prekasno. Kada Burgess dode, ubit ćemo ga iz zasjede. Moji su ljudi skriveni po kućama. Zaslijepljen osvetom, uletjet će brzopleto u Paro i cap! Lukavo smišljeno, zar ne? – hvalio se Dawley, a oči su mu se žarile od uzbuđenja.

Della je čvrsto stisnula usne. U srce joj se uvukako strah, da bi Dawleyjev plan mogao uspjeti, jer će Burgess sigurno doći da je izbavi iz njegovih ruku. Sa zebnjom je čekala kada će čuti pucnjavu.

XXVI

Premda je udaljenost novog grada od Bowenove brvnare bila samo sedam kilometara, Cley Burgess je bio toliko zauzet da nije posjetio Dellu otkako je počela seoba stanovništva iz Para u novi grad *Burgess*.

U novom gradu vladala je velika živost kao na svakom velikom gradilištu. Grozničava djelatnost počela se stišavati poslije nekoliko dana i život je pošao svojim tokom čim su novi stanovnici dobili krov nad glavom.

Istu večer kada je Dawley oteo Dellu, Burgess je odlučio da je obide. Pošao je niz ulicu, preskačući daske i balvane. Gurao se između prolaznika i smišljao prikladan izgovor za svoju kasnu posjetu Bowenovoj brvnari.

Kada je sreo Kuneena i njegove prijatelje, zastao je i s njima porazgovarao o poslovima, tako da je već bilo oko deset sati kada je osedlao svog vranca i brzim kasom izjahao iz naselja prema Bowenovoj brvnari.

Kako je poznavao Davisove navike, nadao se da će ga sresti negdje u blizini kuće. Međutim, Davisa nije sreo, ali je opazio da su vrata brvnare širom otvorena. Začudio se da je Della otišla spavati i ostavila otvorena vrata. Odjednom mu se učinilo da u blizini čuje nečije stenjanje.

Stao je miran kao kip. Naculio je dobro uši, Pažljivo se zagledao prema mjestu odakle je čuo jecanje. Jedan čovjek ležao je zguren pokraj brvnare.

Burgess je hitro sjahao, izvukao revolver i oprezno mu prišao.

Odmah je prepoznao Davisa. Kleknuo je i pažljivo mu podigao glavu. Mislio je da je Davisu pozlilo, ali kada ga je htio podići, ruka mu se ovlažila ljepljivom krv. Opresno je opipavao Davisa dok nije našao ranu od uboda nožem.

Unio ga je u kuhinju i polegnuo na ležaj. Pozvao je Dellu. Nitko mu se nije odazvao, pa je zapalio svjetiljku. Rasparao je Davisovu košulju, isprao mu ranu i povio je da mu zaustavi krvarenje.

Tada je ugledao papir na stolu. Pročitao je poruku. Časak je razmišljao što da učini. Davis je za treptao očima i zapiljio se u Burgessa.

— Ne bojte se. Ozdravit ćete. Idem potražiti Dellu — tješio je Clay Davisa.

Nije prošlo ni desetak minuta od njegova dolaska u Bowenovu brvnaru, a on je već jahao u oblaku prašine prema mrtvom gradu *Paro*.

Praskozorje još nije bilo zasivjelo obzorje kada je Burgess stigao nadomak prvih kuća u *Paro* koji je djelovao sablasno.

U grad nije ujahao glavnom ulicom, kako se nadao Dawley. Laganim je korakom potjerao konja iza kuća, preko dvorišta, dok nije stigao iza banke. Tamo je sjahao, zavezao konja za plot i počeo se šuljati uskm uličicom uz banku. Kada je došao do ugla, zastao je da odahne. Srce mu je živo kuvalo, ali ruke mu nisu drhtale. U svim dotadašnjim borbama i dvobojima sudjelovao je bez strasti i uzbuđenja. Ali te se noći spremao da spasi Dellu, o čemu je ovisila njihova zajednička sreća.

Stisnuo je zube i potrčao gipko kao mačka iza ugla prema ulazu u banku.

XXVII

Dawley je nehajno sjedio u udobnoj stolici nedaleko od Delle. Nije se nadao Burgessu prije negoli svane. Nekoliko je puta pokušao razgovarati s Dellom, ali kada se uvjerio da se trudi uzalud, dodijalo je i njemu da sam govori, pa je zašutio. Da skрати vrijeme i ubije dosadu, otišao je u susjednu sobu i

dobrano potegnuo viski nekoliko puta iz boce.

Kada se vratio u spavaću sobu, Della je opazila da mu se lice zjapilo, a oči zažarile. Pogledao ju je očima punim požude, slegnuo ramenima i ponovo se zavalio u stolicu. Zatvorio je oči i zadriješio.

Nije čuo korake s ulice.

Ali Della ih je čula. Polagano je ustala i na prstima prišla prozoru. Ugledala je čovjeka pred ulazom u banku... Prepoznala je Claya Burgessa. Hitro je otvorila prozor.

— Bježi! U kućama je zasjeda! Dovedi pomoć! — povikala je iz sveg grla kroz prozor.

Dawley ju je u tom času zgrabio rukama za vrat i naglom kretnjom bacio u sredinu sobe. Pala je na pod i tiho zajecala. U tom je položaju i čula kada je opalila puška. Nakon kraće stanke ponovo je prasnuo još jedan hitac a za njim je uslijedila paljba. Srce joj se stegnulo od strepnje da Clay nije pogođen.

Ni Dawley nije znao kako je prošao Clay. Zalijepio se uza zid pokraj prozora, zgrčena lica, pažljivo slušajući svaki zvuk što je dolazio s ulice ne bi li čuo smrtni jauk svog ukletog neprijatelja.

Zatim je bila potpuna tišina, a onda opet pucnjava. Za Dawleyja je to bio znak da Clay Burgess još nije pogođen.

Tišinu koja je vladala poslije pucnjave prekinuo je zveket stakla, teški udarci i štopot, a zatim brzi koraci uza stube.

Dawley je posve zaboravio na protrnulu Dellu koja se prestrašena stisnula u kut. Znala je da su to Clayjevi kboraci na stubištu.

Zagledala se u Dawleyja. Smrtni strah iskrivio mu mu je lice. Tiho mu je pritrčala s leđa i bacila se na njega u času kada je potegao okidač. Ruka mu je poskočila i metak nije pogodio u vrata. Čula je kako Dawley kune kada se naglo okrenuo prema njoj i snažno zamahnulo da je udari.

Dellu je izdala snaga i pala je na pod prije nego ju je dohvatila Dawleyjeva šaka. Snažan, promašen zamah ruke izbacio je Dawleyja iz ravnoteže. Počeo se uspravljati, ali noge su mu se splele o Dellu i srušio se na nju. U tom času Clay Burgess je provalio vrata i upao u sobu kao vjetar.

* * *

Murray je iz Para izjahao zbunjeno, ne shvaćajući što se to s njim zapravo dogodilo. Nesvjesno je krenuo prema Dugan Wellsu kamo ga je Dawley poslao da se pridruži družini Peta Brannona.

Kada se sabrao i sjetio kako je Dawley s njime postupio u njemu se rodila mržnja, pa je okrenuo konja i pošao prema novom gradu Burgessu.

Kuneena je poznavao otprije i znao je koliko mu je zla Dawley uradio kao i njegovim prijateljima. Da se osveti Dawleyju, potražio je Kuneena i otkrio mu da je Dawley u Paru s desetak ljudi i da tamo čeka Burgessa da ga ubije iz zasjede.

Kuneen je brže-bolje skupio svoje ljude. On nije vidio Burgessa kada je otišao iz naselja, ali znao je da bi mu Burgess zabranio da ga prati, da se ponudio da pade s njim. Stoga su podboli konje da što prije stignu u Paro i pomognu Burgessu da ne upadne u zasjedu.

Pred gradom ih je zaustavila pucnjava. Stali su i osluškivali, a zatim oprezno ujahali među prve kuće napuštenog grada. Praskozorje je upravo sivom crtom omedilo obzorje na istoku kad su ušli u grad.

* * *

Burgess je čuo Dellin glas s prozora. Skočio je hitro natrag u zaklon dok su zrna pljuštala po zidu kuće oko njega. Vratio se u dvorište iza banke i drškom revolvera razbio u prizemlju prozor na sobi direktora banke. Ubacio se u sobu. Tresnuo je na pod posut krhoti-

nama stakla i posjekao ruku, ali on to od uzbuđenja uopće nije osjetio, nego je jurnuo na vrata. Provalio ih je ramenom i uletio u prazan hodnik. Hitrim koracima zagrabio je uza stube. Zastao je načas da uhvati zrak prije zaleta na vrata iza kojih je bila Della s Dawleyjem.

Potegnuo je revolver i jurnuo na vrata. Banuo je u sobu. Dawley, koji je pao na pod zajedno s Dellom, zaklonio se njezinim tijelom i opalio četiri puta uzastopce u Burgessa čim su se vrata raspukla. Ali Della mu je ponovo pomrsila račune. Gurnula mu je ruku u stranu i tri su metka promašila Burgessa. Četvrti mu je okrznuo ruku.

Prije nego je Dawley dospio još jednom potegnuti okidač, Burgess je zamahnuo nogom i izbio mu revolver iz ruke. Revolver se otkotrljao pod stol.

Prenaglijen i zaslijepljen srdžbom, Burgess je tako snažno zamahnuo nogom da se pokliznuo i pao na stražnjicu. Pri padu je udario ozlijeđenom rukom u stolicu i ispustio revolver.

Dawley nije propustio tu prednost. Hitro se trgnuo. Bacio je Dellu od sebe. Djevojka je od udarca lupila glavom u nogu stola i ostala je nepomično ležati. Dawley je skočio na noge i bacio se svom snagom na Burgessa.

Ostru bol osjetio je Burgess u desnoj ruci koju mu je okrznuo četvrti metak iz Dawleyjeva revolvra. Stisnuo je zube i posegao lijevom rukom za drugim revolverom. Ali nije ga mogao dohvatiti. Ležao je na boku.

Čim je Dawley ustao, Burgess se izvrnuo na leđa i potegnuo drugi revolver. Dawley mu ga je izbio nogom iz ruke. Revolver se otklizao u kut sobe, a Dawley se hitro okrenuo i skočio za svojim revolverom koji je ležao ispod stola.

Burgess se naglo podigao i objema rukama obgrlio Dawleyja oko nogu. Dawley je pao koliko je dug i širok, ali dovoljno blizu stola da dohvati svoj revolver.

Naglo se okrenuo i zapucao u Burgessa.

Burgess se trgnu pogoden, ali se nije srušio. Pošao je ravno na Dawleyja. Dawley potegne još jednom okidač, kadli... igla udari u prazno.

Zrno kojim je ustrijelio Cortella, presjelo je Dawleyju, jer je zaboravio napuniti revolver i u njemu je bilo ostalo samo pet metaka.

I kad je Dawley zamahnuo da Burgessa udari revolverom po glavi, Clay Burgess ga je šćepao rukama za vrat.

No Dawley mu se istrgnuo iz ruku, zabacivši naglo glavu unatrag i udari Burgessa revolverom po čelu.

Burgess je posrnuo, a Dawley je ponovo zamahnuo.

Burgess se naglo uspravio i laktom dočekao Dawleyjev udarac, a zatim ga snažno šakom udario među oči.

Dawley je glasno jauknuo. Pokrio je rukama lice. Clay ga ponovo uhvati prstima za vrat i stade ga stiskati tako snažno da je Dawley počeo krkljati, a lice mu je poblijedjelo. Oči su mu se izbečile i odjednom je klonuo bez svijesti.

* * *

A na ulici je prštao pravi vatromet. Kuneen, koji se privukao stražnjoj strani banke, ugledao je Burgessova konja zavezana za plot. Odmah je pomislio da je Clay Burgess upao u klopku, a buka i teški udarci koje je čuo iz Dawleyjeva stana iznad banke, potvrdili su njegove zle slutnje da je Burgess u smrtnoj opasnosti.

Kuneenovi ljudi što su s njime dojahali u Paro sa željom da se osvete Dawleyju za nepravde koje im je uradio, jedva su čekali da svoj bijes iskale na Dawleyjevim ljudima koji su ih po njegovoj zapovijedi natjerali da se odmetnu i skriju u Williamsovo skrovište.

Murray im je rekao da Dawleyja u Paru čuva samo desetak ljudi koje su oni onako složni mogli lako svladati.

Kuneen je naredio svojim ljudima da se razviju u strijelce i da se tiho kroz dvorišta prikradu kućama u kojima su bili Dawleyjevi ljudi.

Zaskočili su Dawleyjeve sluge i zatim ih istjerali iz kuća na sredinu ulice s rukama podignutim iznad glave, a pri tome ni jedan Kuneenov čovjek nije bio ni pogođen.

Kuneen je ušao u banku. Kad se popeo na kat, kroz razvaljena vrata najprije je ugledao Delli. Sjedila je na podu i izbezumljenim očima piljila je u Kuneena kao da vidi neku sablast.

Iza stola, teturajući ošamućeni i iscrpljeni, stajali su Dawley i Burgess. Dawleyjevo lice je bilo sivo, a glava mu se nekako čudno klimatala na vratu.

Kuneen ja čas zastao na pragu i promatrao ih razrogačenim očima, a tada se Dawley skljkao na pod. Burgess je stajao i tupo zurio u svog protivnika, a zatim je duboko uzdahnio, okrenuo glavu, ugledao Kuneena i nasmiješio mu se.

— Kuneene... — tiho je šapnuo, posrćući prema stolu — molim te, pomози joj... Delli. Ona...

Zaklopio je oči i srušio se preko stola. I prije nego je Kuneen dospio da ga pridrži, kliznuo je sa stola i mlitavo se ispružio na pod.

XXVIII

Tjedan dana, zapravo od onog časa kada je Cley Burgess odjahao iz naselja u posjetu Delli Bowen, u novom gradu *Burgessu* nitko nije ni prstom maknuo. Nije bio zabitjen ni jedan čavao, nije dovršena ni jedna jedina nova kuća. Nitko nije htio raditi dok je utemeljitelj grada, teško pretučen lebdio između života i smrti.

Keneen i njegovi momci donijeli su Burgessa na pokrivaču razapetom između četiri konja i smjestili

ga u Denbyjevu kuću. Ali još prije negoli su oni krenuli iz Para, jedan je momak odjurio na Burgessovu vrancu do naselja, uzeo svježeg konja i u punom kasu odjahao do Careyjeva ranča. A jedan od sinova starog Careyja, pohitao je u Dry Bottom do glavnog upravitelja gradnje nove željeznice. Upravitelj je dao poseban vagon kojim je iz glavnog grada pokrajine stigao liječnik specijalist. Liječnik je nekoliko dana ostao uz Burgessa.

Della je također bdjela cijelo vrijeme uz bolesnika, premda je dio svog vremena morala posvetiti i Benu Davisu koji se oporavljao od zadobivene rane. Od očaja i straha koje je one noći preživjela u Paru oko očiju su joj se urezale dvije duboke bore.

Međutim, tog jutra njezine su oči bile nasmijane i bore se nisu vidjele. Smiješak je blistao na Delli-
nom licu, jer joj je liječnik rekao da će Clay uskoro ozdraviti. Štoviše, liječnik se koji spremio na odlazak, dopustio joj je da s Clay-
jom može razgovarati do mile volje.

Burgessu je bilo dopušteno da primi i prve posjetioce. Sjedio je na krevetu na jastucima, blijed i iscrpljen. Ali veselo se nasmiješio kada je ugledao Dobblea i Careyja. Sjeli su na stolice uz njegov krevet. Della je sjedila na krevetu uz njegove noge.

— Moramo ti priznati — raspričao se Carey, očito dobro raspoložen — da si sve dobro obavio. Međutim, moram reći da uspjeh možda i ne bi bio potpun da sve nije bilo pomalo unaprijed pripremljeno. Neki momci kada nešto urade, dobiju za to preveliko priznanje, dok drugi opet, urade mnogo, a gotovo ništa im se ne prizna. Ti si za to najbolji primjer. Dobbles, Davis i ja bili smo izvršitelji oporuke tvog oca. Samo, ti to nisi znao. Sve smo uredili da Dawleyja dovedemo pred sud i da ti dobiješ svoju ostavštinu. Pronašli

smo i suca koji će odsada imati sjedište u *Burgessu* ... prošli je tjedan položio prisegu, a guverner ga je zakonski potvrdio... Našli smo i sudske knjige i zemljišne knjige i sve će biti raščišćeno u vezi s tvojom imovinom.

Carey se nasmijao od srca, pa nastavio tihim glasom: – A ti si želio da sve sam uradiš. Nikoga nisi ni za što pitao. Zbog toga smo nas trojica mislili da je najbolje da tako i bude... i pustili smo te da se odmetneš... i da očistiš Williamsovo sklonište. Srećom, sve je dobro prošlo. Ništa nismo izgubili dok smo čekali da nam pokažeš kakva si momčina.

– Bio je poprilično spor – napomenuo je Dobbie, pazeći da mu izvakani duhan ne ispadne iz usta dok se smije.

– Točno, bio je spor, naročito u mislima. Dopustio je da mu prodam zemlju koja je njegova. Onaj dio zemlje na kojem je grad Burgess pripadao je tvom ocu, a on ga je tebi oporučno ostavio. Da si pogledao u zemljišnu knjigu, sve bi ti bilo jasno. A k tome mislim da bi moja sestra iskopala oči glavnom upravitelju željeznice da je kojim slučajem dopustio da pruga ide preko Para.

– Što vaša sestra ima s ... – začudio se Clay.

– Ona kuha glavnom upravitelju već dvadeset i pet godina. A moram priznati da joj je on vrlo dobar muž – reče Carey i prasne u smijeh.

– Vi ste znali cijelo ovo vrijeme da pruga neće...

– Dakako – potvrdio je Carey.

– Postoji li još nešto što mi niste rekli?

– Da. Ali ovdje je još netko tko ti također mora štošta reći, pa te mi pozdravljamo.

U PRIPREMI:

Gordon F. Uvalde:
KLANAC GROMOVA

Ustali su i izašli iz sobe. Della je prišla i sjela uz njegovo uzglavlje. Položila je glavu na njegovo rame i milovala ga po kosi.

– Kako je lijepo biti opet uz tebe – rekla je poslije kraće šutnje nježnim glasom.

– Dosada i nismo bili baš mnogo zajedno – reče Clay. –

– Sada ćemo to nadoknaditi, zar ne?

– Kad se vjenčamo i kad budemo dugo godina u braku, dojadit ćemo jedno drugome – zadirkivao ju je Clay.

– Ne smiješ tako govoriti, to nije lijepo – prigovorila mu je Della, pa brzo dodala samo da skrene razgovor na nešto drugo:

– Znaš što su uradili građani Burgessa?

– A što?

– Bili su toliko ljuti kada su donijeli tebe i Davisa da su neki odjahali u Para i uništili ga.

– Kako?

– Zapazili su grad. Ništa nije ostalo. Sve su kuće izgorjele do temelja. Kažu da izgleda strašno i da je pijesak već počeo zatrpavati zgarišta. Ne volim ni misliti na to. Iz pijeska strše samo goli zidovi banke – rekla je i zadrhtala kao da ju je stresla zimica. – Onda ne misli na to – rekao joj je nježno. – Pričajmo radije o nama i našoj budućnosti, o novom gradu, o našem novom domu koji ću izgraditi za ...

– Mene – dodala je.

– Za nas – ispravio ju je – i našu djecu. Ne smiješ biti sebična. Nije sve za tebe i zbog tebe. Kuća mora biti prostrana i zračna za...

Zastao je i zašutio kad je vidio da su joj oči pune suza. Brzo je sakrila lice na njegovo rame dok joj je Clay smiješeći se gladio kosu.

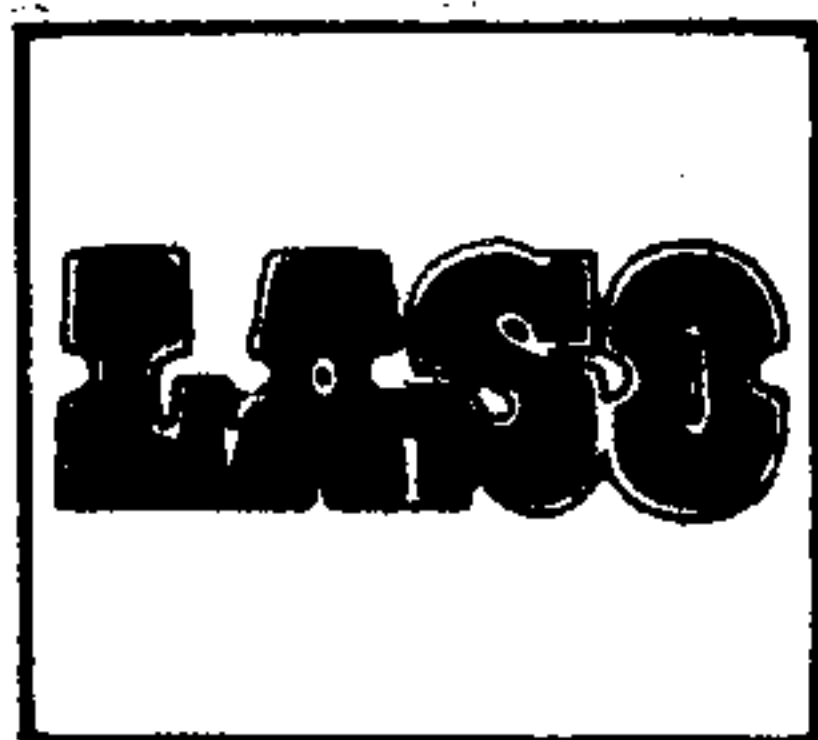

u novom revijalnom izdanju donosi:

- **Svijet današnjice – revijalne priloge i zanimljivosti iz zemlje i svijeta**
- **Kratke pripovijetke, ljubavne, kriminalističke, SF priče i humoreske renomiranih pisaca**
- **Stripove inozemnih i domaćih autora**
- **Crtani humor i šale**

Ne zaboravite!

RS MAGAZIN

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1.872.- d, a za 6 mjeseci 936.- d. U cijenu je uračunat popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 3010-833-1216 »za Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US\$ 15,00.

Uplata na devizni račun 30101-37-25730-3252051 kod – Zagrebačke banke Zagreb (za »LASO«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 30.000 d, c/b stranica 20.000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

HA-HA! AH-AH! HA-HA! AH-AH! HA-HA! AH-AH! HA-HA! AH-AH!

HUMOR

NOVO ZA SVE KOJI VOLE SMIJEH U SEKSU I
NOVO ZA SVE KOJI SE VESELE SEKSU
NOVO ZA SVE KOJI SE SMIJU SEKSU

HUMOR

128 stranica za čitanje i gledanje udvoje i...
128 stranica slatkih uzbuđenja

I kod vašeg prodavača novina!

HA-HA! AH-AH! HA-HA! AH-AH! HA-HA! AH-AH! HA-HA! AH-AH!